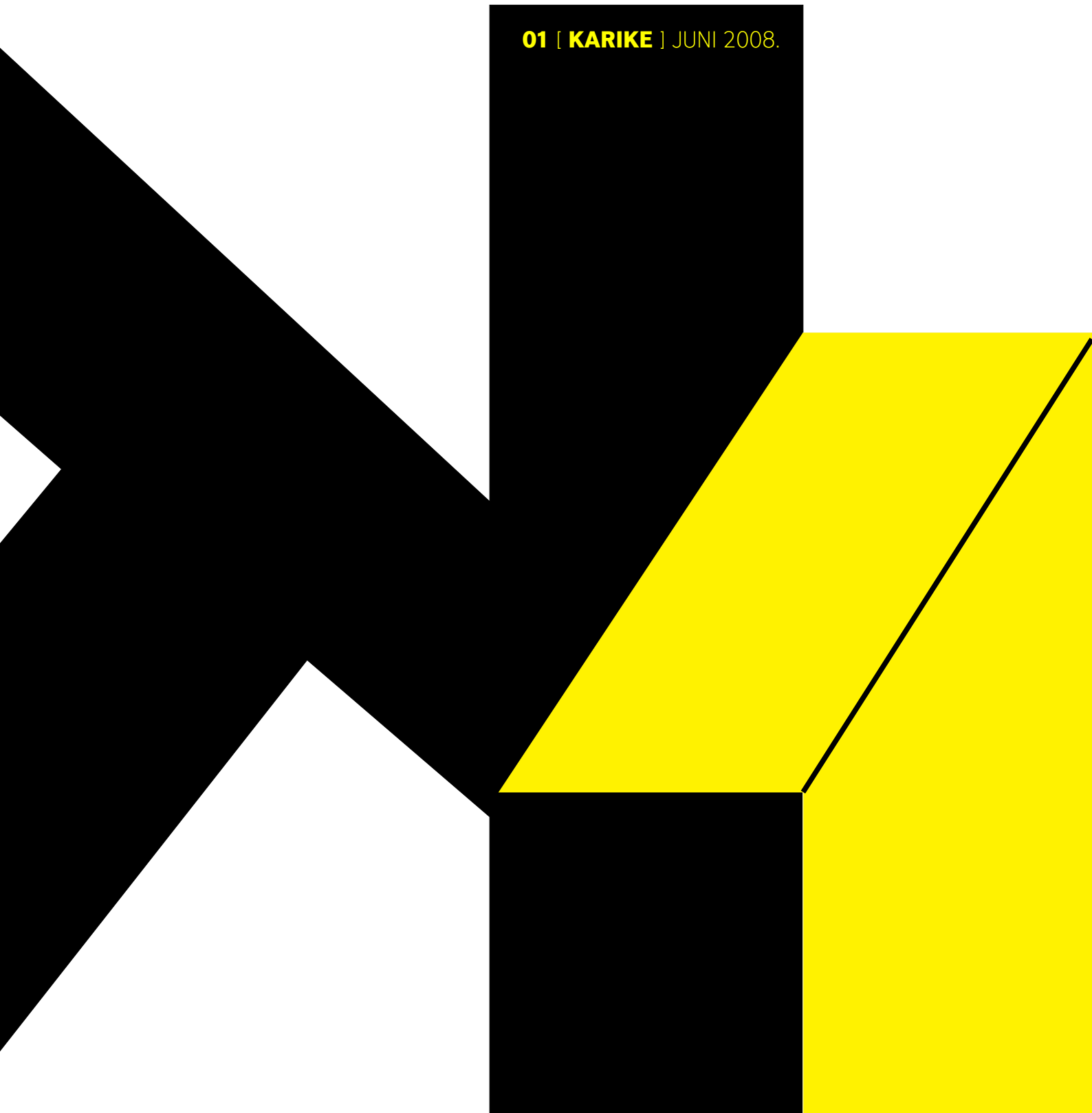

01 [KARIKE] JUNI 2008.

Udruženje *Omladinska novinska asocijacija u Bosni i Hercegovini (ONA u BiH)*

Čobanija 9/III, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

T: +387 33 205 850

W: <http://onabih.ba>

E: Karika: karika@onabih.ba

E: Udruženja: onaubih@gmail.com
office@onabih.ba

Karika oslobođene plaćanja poreza.

03	[UVODNIK]
05	[INFO KUTAK-AKTUELNA DEŠAVANJA]
05	Radna posjeta Njemačkoj
06	putopis-Putovanje u Ameriku
07	Exit2008
10	[F(L)ASH ODRAZ]
10	Humanost u akciji
12	I trijezni i obrazovani tuku žene
13	Nasilje u porodici
14	Kako učenje predstavlja mučenje
17	Kako učiti i naučiti – Sabrina Crnčević
18	Maloljetnička delikvencija
20	Nastavni teror
22	[INTERVJU]
22	Mirzana Pašić
24	Boris Šiber
26	[ISTRAŽIVAČKI RADOVI]
26	Naša budućnost – naša odgovornost
29	Dani Srebrenice
30	[MIKROPOGLED NA FAKULTET]
30	Jedna kap tinte vrijedi kao kap krvi
32	[KULT VODIČ]
32	Sarajevski Marlboro Miljenka Jergovića
33	Sevdalinka
35	Mladi pred ekranima
36	Apokalipsa danas redux
38	Bludni sin
40	[(NE)STANDARDNE REPORTAŽE]
40	Grad na smaragdnoj rijeci
41	Opština Sokolac
42	Šah-igra bez granica
43	[OGLEDALO]
43	Ona u BiH
44	NVO
46	[PAŽNJA: ČITA SE]
46	Kafana
48	Darvinizam
50	[ČITAJ MUŠKI - SPORT]
50	Alpinizam
51	Korball
53	[UMJETNICI IZ PREDGRAĐA]
53	Nejra Hulišić
54	Crtači grafita
56	[BOLESTI MODERNOG DOBA]
56	Grand parada u nama
58	Internet
60	[TEORIJA ZAVJERE]
60	Beatles zavjera
62	[REPRODUKTIVNO ZDRAVLJE]
62	Reproduktivno zdravlje
64	[ZABAVNIK]
64	Test inteligencije
65	Kako Slonove Love
67	Šaloskop

Dragi spisatelji i čitaoci,

U vašim rukama je prvi broj Karika, omladinskog magazina u čijem stvaranju su učestvovali mladi ljudi cijele Bosne i Hercegovine, sa željom da se svi okupimo oko jednog zajedničkog projekta koji ima za cilj odgajati, obrazovati i zabavljati mlade u našoj državi.

Tekstove i fotografije pripremili su srednjoškolci i studenti, koji su aktivni članovi Udruženja Omladinska novinska asocijacija u Bosni i Hercegovini (skraćeno ONA u BiH), a tako smo planirali i nastaviti. Ukoliko još niste čuli za nas svakako posjetite naš web site <http://onabih.ba>, i naravno, pridružite nam se!

Planirano je da Karike izlaze četiri puta godišnje, a naredni broj očekujemo krajem godine.

Iskreno se nadamo da ćete i vi, svojim aktivnim učešćem, doprinijeti da Karike budu najbolji omladinski magazin u Bosni i Hercegovini. Sve vaše primjedbe i kritike dobro su došle.

Neka Karike bude vaš način da kažete ono što mislite!

Ugodno čitanje!

REDAKCIJSKI
KOLEGIJ

radna POSJETA *njemačkoj*

Pomoć djeci u Albaniji ocijenjena kao najpotrebnija

Više od 250 tinejdžera iz cijele Njemačke okupilo se u Berlinu u periodu od 18. do 20. aprila. Ovi omladinci predstavljali su učenike svojih srednjih škola koji učestvuju na Socijalnom danu, koji će se održati 8. jula ove godine.

U suštini, princip finansiranja projekata ove organizacije je jednostavan i jako zanimljiv. Tokom Socijalnog dana, učenici svih srednjih škola koje učestvuju u ovom projektu ne idu u školu, već umjesto toga rade najrazličitije poslove (od vrtlara, molera, do voditelja TV i radio emisija na lokalnim stanicama). Dnevnice koje zarade za taj Socijalni dan daju u jedan jedinstven fond, fond organizacije SHL, koji se koristi za finansiranje projekata u balkanskim zemljama koje srednjoškolci ocijene kao najpotrebnije. Ovaj princip se pokazao kao vrlo efikasan, prvenstveno zbog toga što se u jednom jedinom danu skupi dovoljno novca za finansiranje nekoliko većih projekata. No povrh toga, iskustvo koje učesnici Socijalnog dana steknu radeći i zarađujući je neprocjenjivo.

Tinejdžeri koji su se okupili na ovogodišnjem PAT-u (Projektauswahltreffen-godišnja skupština Organizacije SHL za odabir projekata za finansiranje) zaista su imali pune ruke posla. Ove godine bilo im je ponuđeno sedam projekata, od kojih je čak pet uključivalo i Bosnu i Hercegovinu. Tih sedam projekata je izabrao specijalan tim oformljen u svrhu pripreme i predstavljanja ovih projekata. Sistem izglasavanja projekata je bio interaktivnog tipa. U prvom dijelu radionice organizovana je tzv. pijaca projekata na kojoj su svi učesnici imali priliku da pogledaju svih sedam projekata predstavljenih na plakatima. Pored svakog od projekata stajale su dvije osobe koje su bile zadužene za odgovaranje na eventualna pitanja učesnika o projektima, te dodatna pojašnjavanja projekata. Nakon ove pijace projekata učesnici su se vratili u svoje matične radne grupe (od po petnaestak učesnika), u kojima su po parovima imali

zaduženja da predstave po jedan projekat. Ovim putem su svi učesnici dobili generalni pregled svih projekata, te su bili spremni za izglasavanje. Projekti koji su osvojili najveći broj glasova su:

1. Pomoć djeci u Albaniji, u vidu dodatne edukacije, psihosocijalne, sudske te medicinske pomoći (27,5 % glasova)
2. Projekat pomoći u nalaženju posla za omladinu, zemlje balkanskog regiona, (26,3 % glasova)
3. Prepare, projekat pomoći djeci u sirotištima, BiH (17,7 % glasova)
4. Youthbank, projekat organizovanja fondova za finansiranje manjih projekata, BiH (17,1 % glasova)

Ostali projekti, koji su bili ponuđeni učesnicima su:

1. Projekat unije vijeća učenika BiH, Srbije i Hrvatske (15,1 % glasova)
2. Youth Alarm, projekat podrške omladinskim centrima u Crnoj Gori (6,73 % glasova)
3. Put bratstva i jedinstva, projekat ujedinjavanja i druženja omladinaca iz zemalja bivše Jugoslavije (6,5 % glasova)

Pored ovog obaveznog dijela skupštine, organizatori su se potrudili da učesnicima i dočaraju zemlje u kojim ovi projekti djeluju, te su stoga bile organizovane dvosatne radionice upoznavanja sa balkanskom kulturom. Pored radionice igranja kola, razgovora sa jednim od preživjelih iz Srebrenice, učenja bosanskih/hrvatskih/srpskih, te albanskih riječi, i mnogih drugih, bila je tu i radionica pravljenja tufahija, koju su vodili predstavnici Asocijacije srednjoškolaca u BiH (Nermin Zubača) i Omladinske novinske asocijacije (Hana Pašić), zajedno sa koordinatorima iz SHL-a Sarajevo (Antonia Nooke i Hauke Kramm). Nijemci koji su učestvovali u radionici bili su oduševljeni tufahijama koje su sami napravili prateći instrukcije (radionica je bila interaktivnog tipa),

putopis

bosanskoj kahvi koja je bila poslužena uz tufahije, te turističkim prizorima iz naše domovine koje su imali priliku pogledati. Također, bili su jako zainteresovani za položaj omladine u BiH, te sistem obrazovanja i razloge zbog kojih mladi žele da napuste Bosnu i Hercegovinu.

Voditelji radionice su se potrudili da daju valjane odgovore na sva pitanja te da objektivno objasne učesnicima radionice kakva je situacija po pitanju omladine u BiH. Svi učesnici su nakon radionice izjavili da bi voljeli posjetiti BiH, što je bila i više nego dovoljna potvrda o uspješnosti prezentacije.

Generalno gledajući, PAT je bio jako dobro organizovan, i princip izglasavanja projekata je izveden na najpravedniji mogući način – sami učenici su birali gdje žele da ide njihov zarađeni novac. U zavisnosti od toga koliko će se novca prikupiti na Socijalnom danu, biti će određen i broj projekata koji će biti finansirani u narednom periodu.

Hana PAŠIĆ

Članica Upravnog odbora ONA u BiH

I want to be a part of it, New York, New York..., pjevao je jednom davno Frank Sinatra onda smo mi postali dio toga.

Nešto što nitko nije očekivao i o čemu nitko nije razmišljao odjednom je postala stvarnost dolaskom jedne ponude u naše škole. Naime, već zadnjih par godina Američko veleposlanstvo u Bosni i Hercegovini provodi program koji se naziva Youth Leadership Program. Radi se o ponudi za osamnaestero mladih srednjoškolaca i troje profesora da se otputuje u Ameriku na četiri radna tjedna i tamo uči o demokraciji i politici, te da se potakne zajednički rad ljudi iz svih dijelova Bosne i Hercegovine iz različitih sredina.

Za program smo saznali kad je naša škola ove godine dobila ponudu za dvoje ili troje učenika koji mogu sudjelovati. Dobili smo aplikacije u kojima smo morali napisati svoje viđenje demokracije i svoj pogled na slobodu u zemlji s takvim uređenjem. Odgovorili smo na sva pitanja, ubacili u kuvertu i poslali, od tog dana očekujući bilo kakav odgovor. Iz Sarajeva su nam javili da smo ušli u uži izbor par tjedana kasnije. Tada je slijedio razgovor s psihologom i predstavnicima Veleposlanstva da bi nakon koji tjedan saznali konačni izbor.

Izabrano je šestero mladih iz Banja Luke, šestero iz Tuzle te po troje iz Tomislavgrada i Livna. Izabrano je i troje profesora, po jedno iz Tomislavgrada, Tuzle i Banja Luke.

Onda je krajem ožujka bilo potrebno otići na pripreme u Sarajevo, saznati sve do najmanjeg detalja o putovanju, o onomu što nas čeka, našim razlikama i sličnostima s novom kulturom. Nakon svega toga, 5. travnja smo krenuli na put, na put. Svi smo se susreli u Banja Luci, te otišli u Zagreb gdje smo jednu noć prenoćili u hotelu Sheraton. Ujutro smo ranom zorom morali spakirati sve stvari ponovo u kofere, na brzinu nešto prigrusti i sjesti u avion za Amsterdam. Do Amsterdama smo se vozili oko sat i 30 minuta, presjeli na avion za

putovanje u Ameriku

Washington i vozili se još osam-devet sati. Zbog vremenske razlike od 6 sati, taj prvi dan na putu nam je trajao 30 sati, pa smo navečer bili prilično iscrpljeni. Po dolasku u Washington smješteni smo u centru za mlade jedne organizacije koja je zapravo suorganizator cijelog programa, a zove se 4-H.

To je bio naš prvi dodir s Amerikom. Upoznali smo puno novih ljudi, iz Amerike i drugih zemalja, naše nove vozače i ljude s kojima ćemo raditi i živjeti sljedećih mjesec dana. Odmah da kažem da su svi ti ljudi obučeni za rad s mladima, da su nam oni tamo bili roditelji i da smo se na njih mogli osloniti u svakom trenutku, tako da smo stekli neka nova jaka prijateljstva već prvih par dana. Naredna četiri dana smo proveli u Washingtonu. Vidjeli smo sve što je bilo za vidjeti: Kapitol, Washington Monument, Lincolnov memorijalni centar, zapravo sve memorijalne centre koji su sagrađeni, bili smo u muzejima, vidjeli djela najpoznatijih svjetskih slikara, original Deklaracije neovisnosti s još vidljivim otiscima prstiju, otišli smo u Hard Rock cafe i bili stalni posjetitelji mnogobrojnih trgovina sa suvenirima usput. Zadnja dva dana u Washingtonu smo proveli u hotelu, tako da nam je centar grada bio bliže. Tada je došao onaj trenutak putovanja kada završava puko razgledavanje i počinje rad. Preselili smo se u malu državicu Delaware koja je bila sjedište programa. Plan programa je bio da živimo u dvije udomiteljske obitelji koje su različitog statusa i financijskih mogućnosti, kako bi upoznali sve oblike života u Americi. Upoznali smo svoje nove udomiteljske obitelji i rastali se kako je svatko išao u drugi grad. Tamo smo živjeli dva tjedna. Svako jutro smo putovali u Dover, gdje smo imali radionice od 9 do 15 sati. Slušali smo o vjeri i kulturi u Americi, o politici i izborima, pohađali tečaj za rad s ljudima s posebnim potrebama, i slično, a navečer kad bi došli kućama, upoznavali bi pravi američki život koji nije toliko različit od našeg. Jedan dan smo išli u škole sa svojim obiteljima tako da smo upoznali i njihov način učenja i njihov odnos prema školi. S njima smo išli na velike pješčane plaže kraj oceana, u neke gradove

koje inače ne bi posjetili i na događanja i slavlja u njihovim gradovima. S grupom smo pak posjetili još neke gradove i znamenitosti, bili smo u Baltimoru, koji se meni osobno najviše svidio jer je grad-luka, moderan i istovremeno miran primorski gradić. Bili smo u velikom akvariju, gledali 3D i 4D filmove u kinima, posjetili Fort McHenry i još puno zanimljivih mjesta.

Ta dva tjedna su prošla toliko brzo da nismo stigli ni srediti dojmove, a već je se trebalo preseliti u nove obitelji. Sljedeće obitelji su bile više na sjeveru i većina ih je bila imućnija od onih prvih. Do sad je većina grupe bila u obitelji s bar još jednom osobom iz BiH, a sad smo bili sami i to je bio pravi ispit našeg snalaženja u govoru i prilagođavanju novoj sredini. Grad u kojem nam je sada bilo sjedište bio je Newark, i svaki dan smo morali putovati tamo na radionice. Radili smo na komunikaciji i projektima koje moramo napraviti kad dođemo kući, jer nas program u kojem smo sudjelovali obvezuje da po povratku uradimo neki projekt u svojoj zajednici. Posjetili smo još neke njihove škole, privatne i javne, malo bogatije i malo siromašnije. Upoznali smo puno važnih ličnosti, gradonačelnika i profesora, političara i povjesničara. Navečer bi nakon predavanja imali zajedničke večere i jednu večer karaoke. U svakom slučaju svaki je dan bio jako zanimljiv i ispunjen novim aktivnostima. Nekoliko smo dana pomagali oko izbora u Pennsylvaniji. Neki su radili u stožerima, neki hodali i provodili ankete, neki pomagali oko glasovanja, a neki jednostavno ljenčarili na svojim radnim mjestima. Pet zadnjih dana više nismo imali radionice. Otputovali smo u velebni New York i spavali u hotelu na Times Squareu. Prvi dan smo imali noćni obilazak New Yorka, vozili smo se na jednom od onih turističkih busova s otvorenim krovom. Prolazili smo Petom Avenijom, kroz Manhattan i Brooklyn. Pogled su nam u visine vukle ogromne građevine koje sežu do oblaka, bezbrojne reklame koje trepere svuda uokolo i stotine ljudi po ulicama. Vjerujte mi, sve izgleda baš kao na filmovima. Prolazeći pored svih tih zdanja čovjek se osjeća malim. Drugi i treći

EXIT

EXIT U POKRETU

dan u New Yorku smo razgledali zgradu UN-a, popeli se na vrh Rockefellera odakle se vidi skoro cijeli grad, posjetili mjesto na kojem su nekad bili Blizanci, prošetali Central Parkom, otišli na predstavu na Broadway (koja je, usput, bila najzanimljiviji dio cijelog obilaska), plovili vodenim taksijem oko Kipa slobode i poharali trgovine po ulicama kraj hotela. Zadnja dva dana putovanja smo se ponovo vratili u svoje obitelji da konačno spakiramo sve stvari i oprostimo se s njima.

Zadnji dan smo imali oproštajnu zabavu na kojoj je bilo suza i dirljivih riječi s obje strane, oprostili smo se od svih ljudi s kojima smo do tada radili i obećali jedni drugima da ćemo se jednom ponovo vidjeti. Ujutro smo imali let iz Washingtona za Amsterdam pa dalje za Zagreb. Prenoćili smo u Banja Luci i krenuli svojim domovima, skaćući od sreće kad smo vidjeli roditelje i plaćući dok smo se međusobno opraštali. Sad je već prošlo neko vrijeme i napokon sam postala svjesna svega što sam proživjela u tih mjesec dana, koji su bili izvanredni za jednu sedamnaestogodišnjakinju. Uglavnom, sad shvaćam da se isplati truditi za takve stvari i da ono znanje koje smo tamo stekli sad moramo iskoristiti na najbolji mogući način. Sad nas čekaju projekti koje moramo napraviti ove godine, to će biti zanimljivo. Prijateljstva koja nas vežu nećemo zapostaviti tako lako, neka od njih će biti vječna. A sad je na nama red da pokrenemo stvari među mladima oko nas kako bi što više ljudi imalo priliku proživjeti isto što i mi. Ovaj program se nastavlja u BiH i dogodne, možda i vi dobijete priliku sudjelovati. A mi se jednog dana možda i vratimo natrag u Ameriku...

Ivana BAGARIĆ

Nakon deset godina mraka, ljudi koji su nedovoljno stari da se sjećaju onih dobrih, starih dana, odlučili su da, pošto nisu nigdje mogli da mrdnu iz zemlje tame, sami sebi, svojoj ekipi i gradu podare neko dešavanje i pokrenu kulturu i zabavu Novog Sada sa mrtve tačke. Razbijanje decenijske melanholije i apatije uspjelo je na EXIT-u 2000. godine tokom 100 programskih dana.

Godinama EXIT prerasta u nešto sasvim drugo, i sada se razvija i otvara nove vidike, kako svog poslovanja tako i vidike sve većem broju publike. EXIT se i dalje razvija, traži nove interese i proširuje interesne grupe.

Nulti EXIT Noise Summer Fest 2000. godine bio je samo proba za jedan ogroman projekat. Taj EXIT festival trajao je preko dva mjeseca, svakog dana u nedelji. Mogli ste gledati legendarne filmove, slušati najbolje YU bendove i najpopularnije DJ-eve širom zemlje.

100 dana EXIT-a svelo se na 9 dana, pa 2003. godine na samo 4 dana. Nulti EXIT ne može se nazvati EXIT-om. Bio je besplatan i zaista je bio dar Novom Sadu, Srbiji a i širem regionu. A bio je i probni festival koji je dokazao da bi mogao biti ogroman i kvalitetan projekat koji će koštati mnogo, a iz godine u godinu davati sve manje svojoj zemlji. Baš iz tog razloga EXIT posjećuje sve veći broj stranaca kojima je, za njihove standarde EXIT skoro besplatan. To jeste veliko dešavanje, jedno od najvećih, ali je sve manje dostupno mladima sa naših područja. Nije se sve zadržalo na tom četverodnevnom festivalu, u njihovoj organizaciji je i mnoštvo drugih dešavanja koja traju tokom čitave godine i koja su dostupna svima i koja pospješuju razvoj Srbije. Ali sam EXIT fest postao je dešavanje za strance. Koliko to ima loših strana (povećana cijena karte, grupe koje su jako poznate u inostranstvu, a kod nas skoro nepoznate...) toliko i dobrih (strani kapital koji dolazi u Srbiju...)

2008

NEKI OD IZVOĐAČA 08:

DANCE ARENA - Staro mjesto. Nova struja. Napon u sijalici. Elektro. Elektro kao trenutak gdje muzika budućnosti sreće naslijeđe prošlosti. Trenutak koji traje. Trenutak u kom će četiri noći zaredom naši majstori iz svojih sintova, ritam mašina, vokodera, mikseta i lap-topova emitovati lične talase. Od prvog mraka do posljednjeg jutra...

Sven Vath

Jedan od najboljih svjetskih disk džokeja, poznat po dugim i potpuno ludim setovima, Sven Vath zavrtiće ploče na EXIT-u ove godine.

Deep Dish

Dobitnici Grammy nagrade i jedan od najboljih i najtraženijih DJ izvođača...

Tiga- najpoznatiji kanadski DJ i producent, čovjek čije je ime sinonim za kanadsku electro house scenu, u petak 11. juna biće za miks pultom Dance Arene.

MAIN STAGE:

Manu Chao

Mješavina neposluha i hedonizma, muzički uobličena punk i latino zvukom, dobitna je kombinacija koju publika bez dileme i zadržke prepoznaje. Sve zajedno sa Manu Chao, na glavnoj bini luda i nezaboravna žurka je zagarantovana.

Sex Pistols

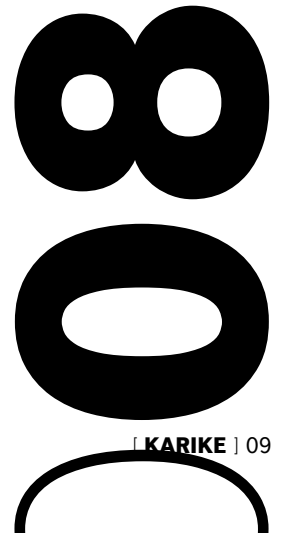
Bend koji je za samo tri godine postojanja, četiri singla i jednim albumom promijenio muzičku scenu zauvijek, nastupiće na Exitu u originalnom sastavu: Johnny Rotten, vokal, Steve Jones, gitara, Glen Matlock, bas i Paul Cook, bubnjevi.

BINE 08 --MAIN STAGE--EXPLOSIVE—DANCE ARENA—ELEKTRANA—GREEN FUSHION STAGE...

PRODAJA ULAZNICA U REGIONU

Ulaznice se sada mogu kupiti i u regionu, u Sloveniji, Makedoniji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Hrvatskoj, Italiji i Rumuniji.

Jelena VUČIĆEVIĆ,
Članica Upravnog odbora ONA u BiH

HUMANOST U AKCIJI

Projekat Humanost u akciji je dugoročni projekat Omladinske grupe Helsinškog odbora za ljudska prava u Republici Srpskoj, nastao kao želja više od 50 mladih ljudi da pomognu svojim vršnjacima iz socijalno ugroženih porodica, kao i djeci sa posebnim potrebama.

Ovaj projekat traje od 1. februara do 15. jula 2008. godine i jedan je od najsloženijih projekata koje je Grupa do sada implementirala pri čemu ima podršku Norveškog helsinškog komiteta, Centra za socijalni rad u Bijeljini, kao i Helsinškog odbora za ljudska prava u RS.

Glavni problem, koji je i agens za nastanak ovog projekta jeste, sa jedne strane, nezadovoljavajući društveni položaj djece iz socijalno ugroženih porodica i djece sa posebnim potrebama, a s druge nezadovoljavajući odnos društvene zajednice prema pomenutim ugroženim kategorijama. Uzroci za ovakvo stanje su mnogobrojni, a samo neki od njih su nedovoljno razvijena društvena svijest, potisnut osjećaj solidarnosti i empatije, kao i nedovoljna informisanost javnosti o ovoj problematici.

Stoga su osnovni ciljevi projekta pospješivanje integracije djece iz socijalno ugroženih porodica i djece sa posebnim potrebama u šire društvene okvire, skretanje pažnje javnosti na ovu goruću problematiku, te podsticanje aktivizma lokalne zajednice u smjeru popravljanja teškog socijalnog stanja koje najteže pogađa najmlađu populaciju.

Doprinoseći ispunjenju osnovnih ciljeva projekta, volonteri Omladinske grupe su u tokove projekta uključili djecu sa posebnim potrebama, djecu iz socijalno ugroženih porodica, školske institucije, medije, predstavnike privrede, te službenike Centra za socijalni rad.

U februaru mjesecu je više od 30 mladih ljudi posjetilo 20 socijalno ugroženih porodica u Bijeljini, Janji i Glogovcu, a gotovo 20 članova Grupe je posjetilo radionice koje organizuju Centar za socijalni rad u Bijeljini i Janji, i koje pohađaju djeca sa posebnim potrebama. Na ovaj način su se mladi volonteri direktno upoznali sa vrlo teškim uslovima u kojima ova djeca nepravedno odrastaju. Takođe, na osnovu ovih posjeta je izrađen i dijag-

ram osnovnih potreba gotovo 3000 djece koja žive u veoma teškim uslovima.

Članovi OGHORS-a su uspostavili saradnju sa mnogobrojnim privrednicima kao mogućim potencijanim donatorima. Istovremeno, organizovana je i akcija prikupljanja školskog pribora, obuće, odjeće, sredstava za higijenu i hrane u 10 osnovnih i srednjih škola, odnosno fakulteta sa područja opštine Bijeljina.

Ovaj projekat podrazumijeva i organizovanje tzv. kreativnih radionica za tačno 60 mladih ljudi koji na njima samostalno izrađuju poklone za djecu sa posebnim potrebama. Pokloni su u vidu ručno izrađenih igrački sa porukama za njihove buduće vlasnike.

Posljednja faza projekta podrazumijeva uručivanje prikupljene materijalne pomoći ugroženoj djeci, a kruna cijelog projekta će biti koktel priređen za sve donatore, predstavnike škole, partnere, kao i za djecu sa posebnim potrebama, te učesnike kreativnih radionica koji će im tada uručiti svoje poklone. Ovom prilikom će svim donatorima biti uručene zahvalnice uz prigodan program koji će organizovati članovi Omladinske grupe.

Sprovedenjem ovog projekta mladi Bijeljine žele dokazati svojim sugrađanima da se njihova snaga ne smije potcjenjivati i da su kadri da kritički posmatraju stanje u društvu, identifikuju najveće probleme, odluče ih riješiti i pronađu najbolje načine za to.

Kako ja mogu pomoći?

Odgovor na ovo pitanje je dugo mučio i mlade ljude koji se ne žele prepustiti kolotečini svakodnevnice upasivljene ograničavajućim društvenim normama.

Oni naslućuju odgovor od februara mjeseca, ali ga ne mogu sami dosegnuti.

Za to si im potreban Ti.

Ti i još 120 000 ljudi.

Ako si učenik, biće ti lakše, uz tebe je armija od 14 000 vršnjaka.

ODAZOVITE SE, NEKIMA STE POTREBNI

Ako si privrednik, pokaži svoju veličinu poklanjajući onima koji nemaju.

Ako si novinar, znaš svoj zadatak.

Ako si građanin, ti si i sugrađanin gotovo 1000 mališana koji možda baš danas maštaju o tri obroka u narednih 24 sata.

A Ti nisi sam. Tvoji prijatelji, poznanici, kolege – sigurno će prepoznati Tvoj dobar gest i priključiti se.

Ako si...

Ako si humanista, dobro došao si.

Ima nas sasvim dovoljno, zar ne?

Ovo su samo neki od utisaka mladih koji su posjetili socijalno ugrožene porodice:

- Kuća u kojoj porodica živi nije njihova i članovi svakodnevno strepe da će se pojaviti neko ko će ih istjerati iz ionako oronule kuće pune vlage i pogodne za razvoj raznih zaraznih bolesti. Mlađem sinu je utvrđena dijagnoza lake mentalne retardiranosti što dodatno otežava stanje u kom se porodica nalazi...

- Zatekli smo teško stanje. U garsonjeri stanuju majka i dvoje djece. Istaknute neophodne stvari su pelene, lijekovi za dijete, ogrjev...

- Članovi porodice smatraju da im je bilo kakva pomoć dobrodošla, a pogotovo pomoć u vidu hrane, odjeće, obuće i drugih najneophodnijih sredstava za život...

- Najmlađe dijete ima otprilike osam mjeseci, pošto roditelji nisu znali da nam kažu...

- Djeca rade fizičke poslove (nose težak teret ili kopaju) da bi se prehranila. Nemaju struju, vodu dobijaju od komšije. Neophodni su im hrana, odjeća, обућа i sve ostale osnovne namirnice...

- Sedmočlana porodica živi u montažnoj kući koja je spolja obložena stiroporom radi boljeg zadržavanja toplote unutar prostorije. Sva primanja porodica troši na liječenje najmlađeg člana koji boluje od Daunovog sindroma...

- Stariji sin ima 14 godina, napustio je školu. Pomaže porodici tako što radi sezonske poslove, pretežno teške fizičke. Majka nema nikakve prihode. Najpotrebniji su im lijekovi za mlađeg sina,

hrana, higijena i обуća...

Ovo su samo neke od priča iz naše okoline. Samo zajedno možemo riješiti ove probleme.

Dragana NIKOLIĆ

Članica Upravnog odbora ONA u BiH

ITRIJEZNI IOBRAZOVANI TUKUŽENE!

Ko se tuče , taj se ne voli! Svaka situacija ima izlaz! I jedan šamar je nasilje!

Nasilje nad ženama dešava se u cijelom svijetu već vijekovima. Statistike pokazuju da žrtva nasilja može biti bilo koja žena , bez obzira na godine , socijalni status , nacionalnost , obrazovanje ili materijalni status. Nasilje nad ženama je velika trauma za tijelo , psihu i um žene , sprječava ih da budu aktivne i da brinu o svojoj prolici i da pridodaju društvu!!!

Fondacija "Cure" se zalaže za jednakost spolova feminističkim aktivizmom.

Svake godine Fondacija "Cure" organizuje 16 dana aktivizma koji traje od 25.11. ili međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama do 10.12. ili međunarodni dan ljudskih prava , do sada su realizovale PitchWise-prvi festival ženske umjetnosti , ulične akcije i interaktivne radionice na teme :abc feminizam i aktivizam , seksualno i reproduktivno zdravlje , rodni identiteti , nasilje nad ženama.....

Patrijahalno društvo navodi žene da ostanu u situaciji nasilja uprkos opasnostima. Veliki su pritisci okoline da žena mora da se povinuje mužu , da ne može da živi sama , da je to bolje kako kažu „za djecu“. Sami cilj nasilnika je njegova kontrola nad ženom. On se najčešće postavlja kao glavni „šef“ koji odlučuje u svim situacijama kada se radi o životima njihovih žena. Posljedice nasilja trpi ne samo žena i porodica , već kompletno društvo , te se nasilje mora promatrati kako javni zdravstveni problem.

Zastrašivanje je jedan od uspješnih tehnika. Nasilnici najčešće koriste fraze: naći ću te gdje god odeš...pobiću ti svu familiju....ako odeš nikad više nećeš vidjeti svoje djetelo , a ja ću te navest na noćne more!!!!

Nasilje je javni problem a ne privatni! Naše tijelo nije krpa za korištenje i mi smo bića od krvi i mesa. Kako bi opstali treba da prvenstveno poštuemo sebe..i da cijenimo sebe inače će se

nasilje još više proširiti. U cijelom svijetu svaka peta žena je žrtva nasilja...između 40% i 60% svih seksualnih krivičnih djela počinjena su nad djevojčicama ispod 16 godina.

Zajedničkim pomaganjem možemo zaustaviti tu diskriminaciju...budimo jedna uz drugu i volimo jedna drugu.

Kao što Fondacija „Cure“ kaže:“MOJE TIJELO NIJE BOJNO POLJE!“

I zapamtite SRAMOTA JE NASILNIKOVA , NE VAŠA !!!!!

Šejla VOLJEVICA

NASILJE U PORODICI

Omladinska grupa Helsinškog odbora za ljudska prava u Republici Srpskoj je počela sa implementacijom projekta „Nasilje u porodici“, koji je podržan od strane norveškog Helsinškog odbora za ljudska prava.

Svest društva o ovom problemu je na niskom nivou. Na ne prihvatanje nasilja kao društvenog problema, snažno utječu tradicionalna shvatanja koja nasilje u porodici ne tretiraju kao nešto što

bi trebalo kazniti i osuditi. Mnogi ne prepoznaju nasilje kao takvo, nego na njega gledaju kao vaspitne mere ili uobičajene oblike komunikacije. Nasilje nad ženama u porodici je tabu tema, na koju se reaguje samo u drastičnim slučajevima, a nedostupnost informacija čini da ljudi reaguju indiferentno, misleći da se nasilje dešava nekom drugom.

Projektom su planirane aktivnosti koje će omogućiti edukovanje mladih koji će prenositi svojim vršnjacima informacije o vrstama nasilja, načinima prepoznavanja nasilja i zakonskom regulativom. Prva aktivnost je trening koji je sa članovima OGHORS radila Mina Skouen, predstavnik norveškog Helsinškog odbora za ljudska prava. Učesnici su imali priliku naučiti kako prepoznati osobu koja je potencijalna žrtva nasilja, na koji način treba razgovarati sa žrtvama i kako reagovati u takvim trenucima. Upoznati su sa metodologijom držanja treninga o nasilju u porodici. Dobili su i materijal koji će biti veoma koristan tokom dalje realizacije projekta.

Nekoliko članova OGHORS je imalo priliku otići u Beograd, gde su razgovarali sa gospođicom Biljanom Branković, upravnicom SOS Grocka. Ona se duži niz godina bavi problematikom nasilja u porodici. Govorila je o svom iskustvu, a omladinci su joj mogli postavljati pitanja. Najzanimljivije informacije su bile vezane za instruktazu devojaka koje rade na SOS telefonu, radionicama, savetovalištem za žrtve nasilja, radio emisijama, mesečnom međusektoralnom saradnjom i mogućnostima saradnje sa međunarodnim organizacijama koje rade na ovom problemu. Dogovoren je i dolazak gospođice Biljane Obradović u Bijeljini koja bi održala trening za omladince koji rade na projektu „Porodično nasilje“.

Tokom juna omladinci će kreirati brošuru i pratiće u medijima informacije koje se tiču porodičnog nasilja, a potom će organizovati ulične performanse u Bijeljini i Banja Luci u julu.

Jelena JUROŠEVIĆ
Članica Upravnog odbora ONA u BiH

KAKO UČENJE PREDSTAVLJA MUČENJE

U školi često nije ugodno... Često si izložen stresnim situacijama . U osnovnoj školi bio si odličan učenik "Ponos generacije" i "zlatno dijete" koje su svi nastavnici uvijek hvalili. Sada nakon polaska u srednju školu, sve ti je krenulo nizbrdo. Ne samo da više nisi odličan učenik, već se svim silama nastojiš izboriti za neki "solidan" prosjek. Dobivaš prve loše ocjene i čini ti se da preživljavaš tragediju, počinje plač, svi te tješe i govore: "...popravit ćeš ti to..." Kad konačno shvatiš na čemu griješiš, bude ti muka od svega toga. Kako školska godina i gradivo odmiču, lagano ali sigurno se gubiš u moru sličnih situacija. Zatim se sve svodi, ne na povećavanje prosjeka, već na popravljavanje tih ocjena, i uskoro te one više ne dotiču kao prije. Ne dopiru ti do uma, počinješ ih posmatrati kao da se dešavaju nekom drugom. Razrednik, ostali profesori, roditelji, svi očekuju da to što prije prođe, jer takve tvoje probleme smatraju problemima adaptacije polaska u srednju školu. Svi koji te poznaju očekuju da si super odlikaš kao ranije, i ne pitaju te kako ti je. Međutim, ti misliš drugačije. Dođeš kući iz škole, sjedneš za radni stol, staviš knjigu pred sebe, i čitaš. Počneš čitati naglas, ne bi li sebe natjerao da zapamtiš rečenice koje pročitaš više puta zaredom. Sjediš i mučiš se. Znaš da nešto nije uredu, pitaš se šta ti se to dešava. Odlaziš u školu narednog dana. Kontrolni! Učio si cijeli dan! Moraš znati! Učio si! Nekoliko časova poslije, profesor donosi rezultate. Dobio se jedinicu! To uskoro postaje svakodnevica. Svi te počinju gledati sa podozrenjem. Razrednik već počinje misliti da si beznadežan slučaj. Svaki čas pred cijelim razredom čita tvoje ocjene! Zar baš mora?! Kao da ih ti ionako ne znaš! Trudiš se, učiš nastojiš popraviti ocjene, ali ne ide. Glavom ti se motaju pitanja bez odgovora. Roditelji već počinju vršiti pritisak. Nekada te nastoje smiriti i dati ti doznanja da te podržavaju, ali i njima je teško, ne znaju kako da ti pomognu. Još u tebi ima volje i nade, ali ti opada samopouzdanje. Postepeno, ono se u potpunosti gubi. Osjećaš se prazno iznutra, kao neki odbačenipredmet. Mijenjaš naglo raspoloženje, nekad nikako ne reaguješ na dešavanja oko sebe.

Što pročitaš u prvih dvadesetak, trideset minuta to i naučiš, ostalo vrijeme nemaš koncentracije i misliš samo o tome kako moraš naučiti i uvjeravaš se da nećeš uspjeti, i ostalo učenje je samo rutinsko čitanje.

Bliži se kraj tromjesečja. Opet počinju kontrolni. Sjedneš da učiš i počneš plakati kao malo dijete. Uхватиš sebe kako se sažalijevaš, dođe ti da staneš pred ogledalo i pukneš sebi koji šamar, ali ni za to nemaš snage. Samo trkneš do kuhinje i zatrpaš se gomilom slatkiša i grickalica... a onda se vratiš učenju (?!).

Što pročitaš u prvih dvadesetak, trideset minuta to i naučiš, ostalo vrijeme nemaš koncentracije i misliš samo o tome kako moraš naučiti i uvjeravaš se da nećeš uspjeti, i ostalo učenje je samo rutinsko čitanje. Ponekad susrećeš staru rajzu iz osnovne škole, svima njima je super, ili bar tako pričaju, jer ne žele ili neće da kažu kako se zaista osjećaju. Svima škola dobro ide. Ti ih počinješ izbjegavati kako im ne bi morao govoriti o svojim ocjenama. I ti govoriš da ti je super, a ustvari jedva čekaš da produžiš svojim putem. Više nisu problem samo fizika i matematika koje učenicima uobičajno stvaraju poteškoće problem postaju skoro svi predmeti. Postoje samo jedan ili dva predmeta koje voliš i koji ti kao idu, ali i ocjene iz njih nisu sjajne. Roditelji stalno nagađaju o tvom ponašanju i postavljaju pitanja tipa: "Da nisi zaljubljen? Da to nije do društva..." Ti nemaš vremena ni za odmor, a kamoli za zaljubljalje. Svaki se dan svodi na isto, nastojiš da "preživiš" na časovima i da prođu bez jedinica. Dođe ti da vrištiš, najprije bi pobjegao iz svoje kože. Iako si školu pri upisu sam izabrao, počinješ je smatrati svojom najvećom noćnom morom.

Osim svih tih nedaća, tvoje "velika" prijateljstva padaju u iskušenja, nestaju. Nadaš se da će biti bolje. Napuštaju te posljednji atomi snage i energije. Iznevjerili su te oni za koje si mislio da nikad neće. Lagano, ali sigurno počinješ se osjećati kao da si sam na svijetu, iako si okružen onima koji te vole. Dovodiš u pitanje svoje uvjerenja. Bude ti zima od neke muke kad odgovaraš. Najradije bi se popeo na neki visoki soliter i vikao: "Upomoć!!! Spasite me!!!!!"

Ovakve situacije su česte i to najčešće kod mladih koji su rođeni u ratu ili neposredno prije rata. Uglavnom, ovo se dešava većini koji su rat proveli

ovdje ili u izbjeglištvu. Ovo je jedan ozbiljan problem koji mnogi u Bosni i Hercegovini slučajno ili namjerno zaobilaze. Upoznata sam da se u susjednoj Hrvatskoj već odavno radi na rješavanju ovog problema. Da li je to tako i kod nas niko nije znao odgovoriti. Ne želim da donosim sama zaključke, posjetil sam Porodično savjetovalište u Sarajevu kako bi sa stručnim licem porazgovarala o ovom problemu.

Gospođe Mediha Imamović i Dženana Kubuglija, koje su psiholozi, bile su i više nego ljubazne pri dočeku i veoma sam im zahvalna zbog toga, jer nisam sigurna da bi mi i ostali tako srdačno izašli u susret da sam im se obratila. Iz razgovora sa njma sam saznala da same temelje ovakvih poteškoća na koje nailazimo najprije uzrokuju način kako učimo i načela samostalnog učenja, koji opet zavise od više činioca, kao što su intelektualne sposobnosti, radne navike, stil učenja, adekvatan izbor škole, motivacija, pažnja, pamćenje, koncentracija, kao i sam odnos sa predmetnim profesorom i porodična atmosfera. U nastavku ću pokušati objasniti svaki od pojmova...

Svi mi nemamo jednake intelektualne sposobnosti neki od nas imaju afinitet prema određenoj oblasti, to se naziva talentom. Npr. neko može biti antitalent za fiziku, a da mu bosanski jezik odlično ide. Ne želim da se ovo pogrešno protumači! Za to ne treba kriviti predmetnog profesora.

Naše sagovornice su mi objasnile da su ovo posljedice loših temelja ili toga što ne možemo svi imati podjednake afinitete za pojedine predmetne oblasti, pri čemu neko nekada prema sebi stvori odbojnost za neki predmet. Pri učenju su još veoma bitne i radne navike, odnosno stil učenja. Neki vole učiti čitajući naglas, pamtiti po slikama, nekim sinonimima... dok drugi ipak pamte gradivo gledajući, zapisujući, sve je to lična i stvar navike. Također, bitan faktor koji utiče na naš školski uspjeh je i izbor adervatne škole. Sada budite iskren prema sebi. Šta vas je to navelo da upišete školu u koju idete? Da li je razlog sticanje znanja ili popularnost škole, i što je najvažnije da je to bio tvoj izbor, i da se nikada nisi ni pomislio predomisliti

ili je u pitanju bilo nešto sasvim treće. Možda su na tvoj izbor utjecali drugi, možda su tvoja starija sestra ili brat bili učenici tvoje škole, poslušao si najboljeg druga ili drugaricu koji je već bio samouvereno odlučio da se upiše baš tu, ili možda ni sam nisi znao ta želiš, pa si sticajem okolnosti završio tu gdje jesi...

Za učenje je prije svega potrebna motivacija, ono što nas pokreće. To može biti tvoja želja i ambicija za dobrim uspjehom, što bi bilo ispravno, ali ako učiš zato što mama često proviri da vidi dokle si stigao, ili zato što je tata loše raspoložen, ili zato što će biti pridika ako ne ispuniš njihova očekivanja, onda se zapitaj gdje griješiš. Što se tiče porodičnog ambijenta, on ima važnu ulogu pri učenju, kao i kućni odgoj. Ako povratkom iz škole kući žališ što nisi ostao u školi, jer si se tamo osjećao ugodnije, onda nešto nije uredu. Pokušaj razgovarati s roditeljima i tako im pomoći da te razumiju, jer ćeš te probleme riješiti samo na taj način – razgovorom! Pri učenju je jako bitno da se skoncentrišeš i usmjeriš svoje misli na sadržaj gradiva, kao i da učiš sabrano i sa razumjevaljem planirajući vrijeme. S druge strane, važna je i brzina pamćenja, kao i sposobnost našeg mozga da se "prešalta" s jedne lekcije na drugu. Odnos koji imaš s profesorima također je bitan činilac. Ako imaš problema s nekom nastavnom jedinkom iz pojedinog predmeta, nastoj razgovarati sa predmetnim profesorom ili nekim drugim profesorom koji će ti dati savjet i pomoći ti. Planirati učenje znači da je nužno svakog dana unaprijed predvidjeti šta će se učiti naredni čas. Važna je i obrada bližih i daljih ciljeva učenja. Motivacija bi ustvari trebala biti rezultat tvojih unutarnjih pobuda, a ne izazvana valjskim podsticajem. Ako je motivacija slaba, onda se trebaš potruditi da je osvježiš, a to ćeš najlakše postići ako budeš mislio na korist koju ćeš imati ili na ciljeve koje ćeš dostići, ali i na svoju bezbrižnost ako bar neko vrijeme ne budeš morao misliti na taj predmet. Tako ćeš biti spreman da povećanim zalaganjem nastaviš učenje. Učiti sabrano i sa razumjevaljem znači odgovoriti na visok stepen usmjerenosti na sadržaj učenja. Upornim

nastojanjem i vježbanjem ta se sabranost stiće i na duži rok zadržava. Učiti sa razumjevanjem ustvari znači da u učenju ne smijemo dopustiti, ako je to ikako moguće, da ono što usvajamo uđe u naše sjećanje a da to nismo do kraja razumjeli. Nakon razumjevanja učenja treba samostalno organizovati i poredati sadržanie informacije. Poznavanje vlastitog pamćenja nužan je uslov usješnog učenja. Bitno je i grupisanje sadržaje po sličnosti i razlici. Sigurno ti se nekad čini da su sadržaji nekih lekcija besmisleni, zato ih, radi lakšeg razumjevanja pokušaj učiniti smislenijim i zanimljivijim svojim malim pohodima do biblioteke, koja još nikoga nije progutala kad je u nju ušao. Aktivno ponavljanje gradiva je jako bitno, jer su lekcije međusobno povezane i nastavljaju se jedna na drugu. Skoro svaki dan moramo učiti po nekoliko predmeta za sutra. Da ti bude lakše, pravi pauze, ali kada učiš uči, a kad je pauza odmaraj se slušaj muziku, ili uzmi šoljicu čaja, koja je u ovim zimskim danima uvijek dobro došla. Možda tako povećaš i motivaciju. Učenje uvijek na istom mjestu i prozračivanje prostorije gdje učiš isto tako je važno, kao i njena osvijetljenost. Izloženost hladnoći, buci i namještaj koji ugrožava zdravlje, ima negativne posljedice koji se odražavaju na učenje.

Ovo su neke od načina da učenje prestane predstavljati mučenje, i pomoći će ti da shvatiš da škola i nije tako loša. Samo se sjeti kako na kom raspusta i praznika poželiš svoje školske prijatelje. Ipak svi mi imamo nešto zajedničko – sticanje znanja.

Na kraju, da ovo sve ne bi ličilo samo na ispraznu priču, trebaš shvatiti da je vrijeme srednjoškolskog obrazovanja treba biti najbezbržižnije doba mladosti, kada trebaš uživati i "proživjeti" sve ono što je lijepo, i pri tom se zabaviti, disati punim plućima, a ne misliti i opterećivati se samo ocjenama i zadovoljavaljem roditelja, manje – više profesora, jer najvažnije je da si ti sretan i zadovoljan. Svi u školskim torbama nose nešto samo svoje, neki brigu, neki sreću, ali mi mladi na kojima ostaje svijet ne smijemo dopustiti da nas dobre stvari zaobiđu. Svi su se nekada ovako osjećali, samo što je malo ko o tome

želio i govoriti. Moramo se boriti da se i naš glas čuje. Uostalom, i mi kao i profesori imamo svoje Vijeće. Lakše je kad znaš da nisi sam, ako ništa drugo bar da se ne moraš osjećati kao da si pao s Marsa. Potrebno je naglas reći šta je to što te boli, podijeliti tu bol s drugima, povjeriti se prijateljima, od kojih ti je nekad tako potrebno da čuješ da ti kažu koliko im značiš, da te zagrle, da znaš da nisi sam.

Nakon posjete Porodičnom savjetovalištu postala sam bogatije za jedno novo iskustvo koje će mi sigurno poslužiti, a moji ljubazni domaćini su nam ponudili i daljnu saradnju.

Selma DEMIROVIĆ
Članica Upravnog odbora ONA u BiH

kako učiti inaučiti

Isplanirajte svoje vrijeme - Iako se čini dosadnim poslom, pravljenje plana dnevnih obaveza može biti i više nego korisno. Tako ćeš moći brže, lakše i efikasnije odraditi svoje obaveze prema školi, ali i kući. U tom planu odredite kad i koliko ćete učiti. I držite se plana.

Čitajte pažljivo – Čitanjem lekcije otpočinje proces učenja. Ali da biste nešto naučili, morate to prvo razumjeti. Pokušajte razmišljati o pročitanoj. Ukoliko ne razumijete, pitajte nekoga da vam objasni.

Dok čitate, podvlačite najvažnije - podvucite sve ono što u lekciji smatrate bitnim npr. definicije i formule.

Prepričajte lekciju - kada ste sigurni da ste naučili gradivo, pokušajte prepričati lekciju. Prije toga ne zaboravite zatvoriti knjigu.

Napravite pauzu – Smatra se da ne treba učiti više od sat vremena bez kratkog odmora. Bolje je praviti više kraćih pauza, nego jednu dužu. Poslije više od 15 minuta odmora trebat će vam više vremena da se „zagrijete“ i ponovo skoncentrišete.

Ponavljanje je jako važno – Sve što se nauči brzo se zaboravlja, ukoliko se ne ponavlja s vremena na vrijeme.

Na kraju - učite uvijek u mirnoj atmosferi i iz svoje okoline sklonite sve što bi vam moglo odvlačiti pažnju.

Roditelji se svakako miješaju u naš „školski život“, pa kad je već tako, zatražite njihovu pomoć kada vam zatreba. Ne dozvolite da se „izvuku“ pričom dobro poznatog naslova „Eh, kad sam ja završio školu...“

Sabrina CRNČEVIĆ

maloljetnička DELIKVENCIJA

Zašto da se bojimo naših vršnjaka, naših donekadno prijatelja pa čak i djece?

Bog zna koliko je građana našeg prekrasnog grada ostalo bez novčanika, mobitela... Koliko ih je samo bilo primorano da se liše svoje krvavo stečene imovine i koliko ih se njih samo moralo suočiti sa nasiljem i krađom? Ali zašto da se bojimo naših vršnjaka, naših donedavno prijatelja pa čak i djece.

Možemo konstatovati da je ne samo u našem gradu nego i u čitavoj zemlji veoma učestali problem maloljetničke delikvencije. Razlozi zbog kojih se ta maloljetna lica odlučuju za takvo ponašanje su različiti. U većini slučajeva to su problemi koje nose iz kuće i problemi neshvatanja i nepažnje kod roditelja. Nije mali broj onih koji pate zato što tata pije, a majka živi od batina dobivenih od oca djeteta. Takođe, nije mali broj onih kojima je mama alkoholičarka i jednostavno, opijanje je za nju bolje nego savjetovanje vlastitog djeteta. U školi se ti problemi nižu jedan za drugim i onda dolazi i do sukoba sa prijateljima. Sve to čini da se maloljetnici uvlače u još teže probleme i postaju delikventi.

U pofaličkom zavodu za maloljetnu i nezbrinutu djecu smješteno je dvadesetak maloljetnika, a šta je sa ženskim osobama sa problemima. Direktor ovog zavoda tvrdi da maloljetnici nakon boravka u zavodu odlaze kao normalne osobe, ali kako onda objasniti činjenicu da je samo prije tri godine u tom istom zavodu I.D. preminuo od ozljeda koje mu je nanio dvije godine mlađi drug.

Štićenike smo takođe pitali kako su dospjeli u Zavod i oni su nam ispričali grozne, ali istinite priče. Nekima su roditelji u zatvorima, neki svoje roditelje nisu ni upoznali, a neki su čak pobjegli od kuće da ne bi preživljavali pakao. Naravno, postoje i oni koji su se zaista promijenili i koji su čak nakon svih tih neprijatnih životnih iskustava upisali fakultete ili su se zaposlili na neki fin i ljudski posao.

Kada kažemo da su problem maloljetni delikventi ne mislimo samo na mladiće već i na djevojke. One takođe znaju biti veliki problem i osim toga nije rijedak slučaj da postaju i prosti-

tutke ili neke lualice, narkomanke i sl.

Bitan podatak koji smo dobili je da je samo jedan maloljetnik imao više od osamdeset krivičnih djela. Pitanje koje se nakon te činjenice automatski postavlja je: „Šta rade ti naši policajci? Da li su jedine njihove intervencije izbacivanje pijanih ljudi iz okolnih birtija ili saobraćajni udesi tatinih sinova?“

Činjenica je da je puno neodgovornih roditelja na svijetu, ali vjerovatno postoje i oni kojima je stalo do maloljetnika, nezbrinute i problematične djece i mira u svijetu. Ako želimo da smanjimo problem maloljetničke delikvencije moramo osnovati više institucija koje će zbrinuti ne samo mušku nego i žensku djecu. Mora postojati i neko savjetovalište i psiholozi koji će pomoći toj djeci da prebrode tu svoju krizu, da nauče normalno živjeti i da nakon svega budu čestiti i poštteni očevi i majke koje neće dozvoliti da njihova djeca preživljavaju iste stvari.

Samo na taj način mobiteli ćete bez ikakve bojaznosti moći držati u ruci, torbice na ramenima, pa čak i novčanike u stražnjem džepu na pantalonama.

Minela HOTA

ŠKOLA,

KAO VASPITNO – OBRAZOVNA USTANOVA

Bonton i moral nalažu poštovanje prema starijima, ali i prema mlađima od sebe. Kad se profesori žale na učeničko (ne)znanje trebaju se zapitati koliko savjesno i dobro obavljaju svoj posao, jer njihova moralna, a i materijalna obaveza je prenijeti nam svoje znanje i naučiti nas kako da se služimo knjigama, jer ipak naši roditelji na indirektan način plaćanjem raznih poreza ulažu u nastavni kadar koji nam predaje. Nekad se stvarno treba zapitati da li je i škola na putu da umjesto vaspitno – obrazovne ustanove postane kapitalistička institucija.

Škola, kao vaspitno – obrazovna ustanova, kako to i sam naziv kaže, prvenstveno ima ogromnu ulogu u odgoju svojih učenika. Međutim, da li škola stvarno stavlja akcenat na vaspitanje?

Sredina u kojoj odrastamo, roditelji, prijatelji, muzika koju slušamo i škola najviše utiču na stvaranje naše ličnosti i stavova, elokventnosti i odnosa prema sebi i drugima. U školu idemo da se obrazujemo, ali srednja škola nije obavezna i niko nije dužan da trpi problematične učenike, pa isti nerijetko bivaju isključeni iz škole sa velikim šansama da postanu delikventi već kao maloljetnici.

Tu dolazimo do odnosa profesor – učenik... Bonton i moral nalažu poštovanje prema starijima, ali i prema mlađima od sebe. Kako se od učenika očekuje poštovanje prema profesoru, najprije zbog njegovih godina i životnog iskustva, a zatim i zbog položaja, onda se i od profesora očekuje da poštuje nas, djecu, kao ličnosti, umjesto da učenike računa kao brojeve u dnevniku. Međutim, profesor je uvijek u superiornijem položaju, tako da bilo kakve pritužbe od strane učenika kad su profesori upitanju ostaju samo mrvta slova na papiru, jer je profesor uvijek upravu. Ako cijeli razred ili generacija imaju pritužbe na istog profesora, kako je moguće da je pojedinac ipak upravu? Škola onda zaboravlja svoju glavnu zadaću...

U školi su veliki problem bezobrazni i drski učenici, koji, osim lošeg vladanja nerijetko imaju i loše ocjene i vulgarno se izražavaju, žargonski obraćaju profesorima i pri tom ne budu sankcionisani primjereno. Problem su i profesori u godinama, koji su u školi ostavili već pola životnog vijeka, ali ne žele u penziju (svi znamo u kakvom su

položaju naši penzioneri) iako ne uspijevaju više tako dobro prenositi znanje ni uspostaviti disciplinu. U vezi sa mladim profesorima, oni su najprije željni dokazivanja, i nerijetko počinju liječiti svoje frustracije na učenicima. Drski učenici se uglavnom tako ponašaju zato što im se to dozvoljava i gdje im je dozvoljava, a ko danas ne iskorištava onoga koga može? Kada su upitanju profesori u godinama, u odnosu s njima treba dosta međusobne tolerancije i razumijevanja, a logično je da u nedostatku istih živci popuštaju i dešava se da profesor zaboravlja svoju ulogu, pa se spušta na nivo kada zaboravi da je profesor i da se nalazi u školi. Za vrijeme dok oni i nogama i rukama čuvaju svoja cijenjena mjesta za katedrama mnogi mladi ljudi ostaju godinama na birou čekajući posao nakon završenog fakulteta. Kada dođe mladi profesor da predaje, prvo o čemu učenici razmišljaju je kako što bolje iskoristiti neiskustvo i nečiju dobrotu. Mladi profesori teoretski važe za one koji imaju razumijevanja, jer su i sami ne tako davno sjedili u tim istim klupama i mučili iste probleme generacija kojima predaju. Ali to je samo u teoriji... U praksi je situacija apsolutno drugačija, kao što je to obično slučaj. Mladi profesor je željan dokazivanja, i želi što prije pustiti korijene svog autoriteta.

Tortura se najlakše primijenjuje na onim učenicima koji imaju status osrednjih po znanju. Kao rezultat toga javlja se subjektivno ocjenjivanje praćeno velikim i opravdanim nezadovoljstvom učenika. Pitanje je poduzima li se išta da se to

NASTAVNI TEROR

spriječi ili je i teror nam učenicima od strane profesora miraz koji se ostavlja u amanet mlađim kolegama.

Drugi razlog zbog kojeg stariji profesori jos uvijek predaju je zato što nema drugog, mlađeg nastavnog kadra da ih zamijeni, jer je za predmet koji predaju ukinut odsjek na fakultetima. Sama ta činjenica dovodi upitanje zašto se taj predmet još uvijek predaje u školama. U udobnim foteljama Ministarstva za obrazovanje sjede uglavnom ljudi koji nemaju nikakve kontakte sa školskih klupama i određuju nastavni plan i program po inerciji donošenja odluka. Rezultati tih odluka su preobimno gradivo i neprilagođen nastavni plan i program, pa učimo i ono što nam treba i ono što nam vjerovatno nikad u životu neće trebati. Neki za to krive Vladu. (Jeste, Vlado je za sve kriv.) U svemu najdeblji kraj ipak izvlače učenici - odlični, loši, svi skupa. Svaki profesor smatra svoj predmet prioritetom, i uglavnom se ne trude da razumiju kako učenici imaju više takvih prioriteta u svojim đačkim knjižicama.

Dalje, u školama se također javlja problem korumpiranih profesora i onih koji imaju običaj "uzeti na zub" učenike koji im se suprotstave, i tada prestaje biti važno koliko znaš. Iako zakon zabranjuje da profesor koji predaje određeni nastavni predmet drži instrukcije svojim učenicima, u praksi je i ovaj put drugačije, pa ukoliko učenici pohađaju dodatne časove dopunske nastave kod svog profesora imaju i zagarantovanu prolaznu ocjenu. U suprotnom, svaka godina u svom kalendaru ima august...

U nekim situacijama se pokazalo da je isplatinije biti drzak i bezobrazan. Ako se učenik suprotstavi profesoru, ometa čas i skreće pažnju na sebe tako što u znak protesta na ocjenu nasred časa ustane i izađe zalupivši za sobom vrata, profesor će ipak razmisliti još jednom o datoj ocjeni, pa možda se i sam izvinuti učeniku, dajući tako primjer cijelom razredu da se i ostali možda mogu tako ponašati i proći nekažnjeno. Najhrabriji se već naredni čas odvažuje da pokušaju... Suprotna situacija od ove je druga krajnost, kada se učeniku izreknu zaslužene

disciplinske mjere, kao što su smanjeno vladanje par stepena naniže odjednom i razni ukori, koje će također poslužiti ostalima kao primjer stroge palice. Još jedna razlika između profesora i učenika je u tome što je profesorima škola radno mjesto na kojem zarađuju za život, pa samim tim, budući da živimo u kapitalističkom društvu, najvažniji su redovna plata i uplaćeli staž i osiguranje. Učenicima je škola druga kuća, jer tu provodimo veći dio dana, a šalu nastranu, posebno u vremenu u kom živimo, nisu svaki dom topao i ugodan...

Profesori od učenika očekuju i traže razne angažmane u vannastavnim aktivnostima. Međutim, kada u dnevnicima zaškripe ocjene, onda je to isključivo samo problem učenika i rezultat nemarnog odnosa prema nastavnom procesu, i učenik zaslužuje da bude kažnjen. Sve ostale aktivnosti i slobodno vrijeme posvećeno školi ispostavi se da je bilo uzalud potrošeno, jer pri upisu na fakultet neće nas pitati na koje smo sekcije išli. Pri ocjenjivanju profesori često gledaju druge ocjene, kao da izvode neku srednju ocjenu kompletnog uspijeha, a ne gradiva svog predmeta. Tako lošiji nerijetko bivaju dodatno kažnjeni, a odličnima nije nikakv problem progledavati kroz prste ako su nespremni. Ali i profesori su samo ljudi, i ne razvlače nam uvijek pamet korisnim stvarima... Miljenici kod profesora imaju poseban status. Ipak, ni miljenik ne može biti svako. Nisu uvijek profesor i roditelji kućni prijatelji, postoji mogućnost da je učenik svojim radom i trudom stekao taj status, ali o čemu bi se raspredalo po školskih hodnicima da nije sočno namaštanih scenarija... Iako nikada nije isključena i mogućnost da su ipak kućni prijatelji.

Školskog gradiva ima puno, za jedan predmet potrebno je učiti iz više knjiga, a vremenske razlike među testovima su male ili jednostavno, imamo više testova u jednom danu ili sedmici, uz bonus ispitivanja. Testovi se pokazuju kao najidealnije rješenje za ocjenjivanje, budući da razredi često broje neprilagođen broj učenika, i izuzetno je teško stići na vrijeme ispitati sve učenike. Iz toga slijedi fenomen prepisivanja, koji se vijeko-

vima i generacijama tradicionalno prenosi “s koljena na koljeno”. I profesori to znaju. I učenici to iskorištavaju, iako ne znaju svi da prepisuju. I kad se zna da se prepisuje, a ako profesor ne uhvati nikoga “na djelu”, kako može sniziti ocjenu sa neosnovanom argumentacijom da je nešto sigurno prepisano? Svi se mi volimo pomalo praviti pametni i naivni...

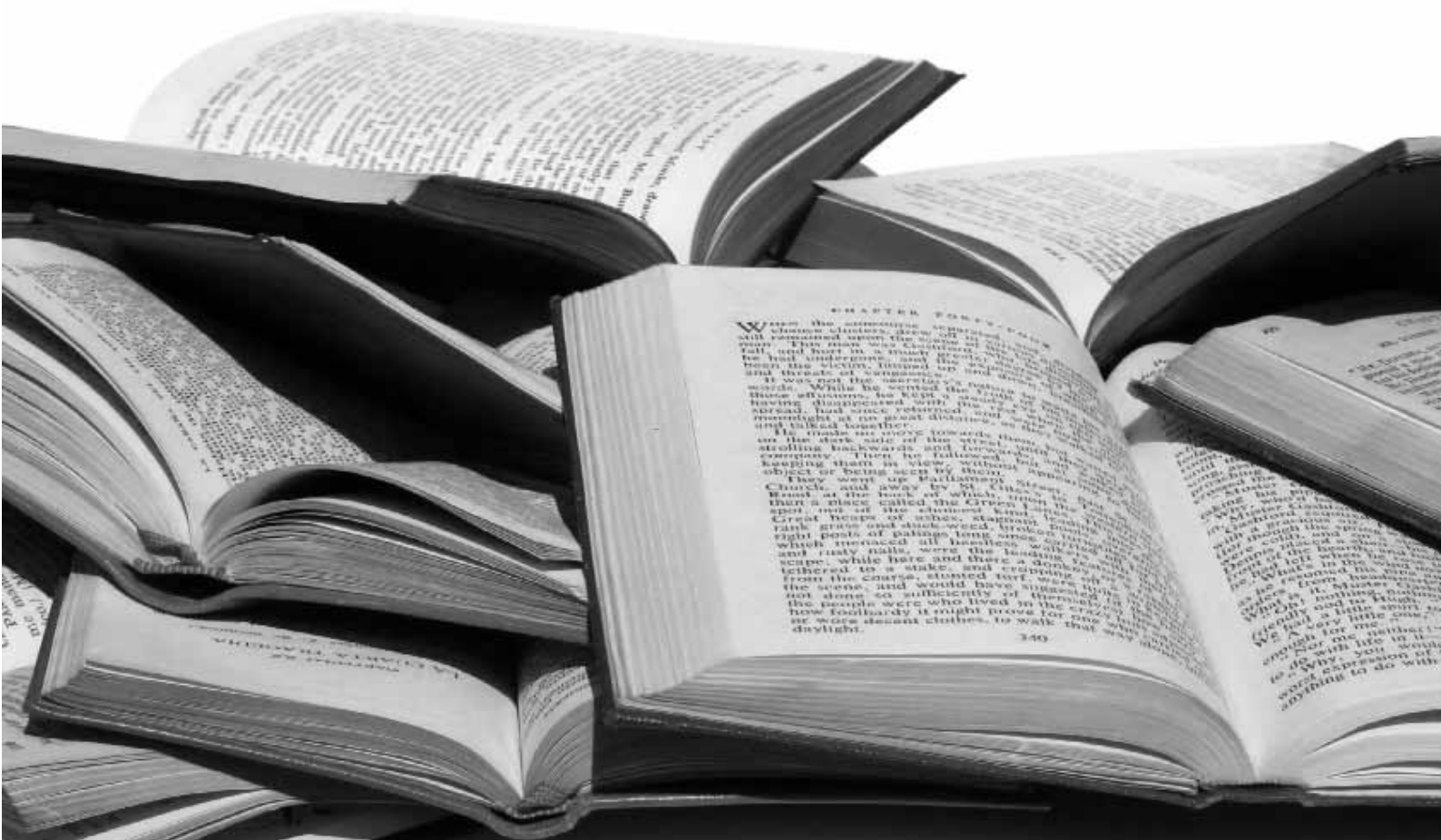
Kad se profesori žale na učeničko (ne)znanje trebaju se zapitati koliko savjesno i dobro obavljaju svoj posao, jer njihova moralna, a i materijalna obaveza je prenijeti nam svoje znanje i naučiti nas kako da se služimo knjigama, jer ipak naši roditelji

na indirektan način plaćanjem raznih poreza ulažu u nastavni kadar koji nam predaje.

Na sreću, uvijek ima izuzetaka, učenika koji žele da nauče i profesora koji vole svoj posao i učenici su im na prvom mjestu, jer vole raditi s nama, ali prije svega jer nam vole biti prijatelji i zauzimaju mjesto kao drugi roditelji, koji će nas osim znanju poučiti i kako biti Čovjek.

Nekad se stvarno treba zapitati da li je i škola na putu da umjesto vaspitno – obrazovne ustanove postane kapitalistička institucija u kojoj će se više voditi računa o toplom obroku, nego o učenicima.

Selma DEMIROVIĆ

MIRZANAPAŠIĆ

profesorica bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika i književnosti

REDAKCIJA: Tokom ljetnjeg semestra ove godine proveli ste tri mjeseca u Sjedinjenim Američkim Državama kao gostujuća predavačica na Arizona State University, u Phoenixu, Arizona, gdje ste predavali bosanski, hrvatski, srpski jezik kao strani jezik. Kako ste uopće otišli u Arizonu i otkada se bavite ovim poslom?

Još u vrijeme dok sam bila studentica na Odsjeku za književnosti naroda BiH te Odsjeku za komparativnu književnost i bibliotekarstvo Filozofskog fakulteta u Sarajevu, privatno sam podučavala bosanski, hrvatski, srpski jezik kao strani jezik. Kasnije sam isti posao povremeno radila za uposlenike/ice ureda USAID-a u Sarajevu te stipendiste/ice American Councilsa. Oduvijek sam željela privremeno otići u USA, dok konačno nisam, nakon odslušanog postdiplomskog studija na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, saznala za konkurs za predavačko mjesto na Arizona State University. Nakon četiri mjeseca online kontakata s dekanom i profesorima na navedenom fakultetu te detaljnog jednosemestralnog plana i programa koji sam im prethodno morala poslati, dobila zvaničnu obavijest da je moj syllabus prihvaćen te da očekuju moj dolazak.

REDAKCIJA: Šta je ova vijest za Vas značila u tom trenutku?

Svakako da sam bila veoma sretna, iako sam se jako brinula da li ću ovaj odlazak uspjeti uskladiti s obavezama.

REDAKCIJA: I kako je sve krenulo dalje? Kako su Vas dočekali američki studenti?

Prvi dan na predavanjima u amfiteatru bila sam jako uzbuđena i iznenađena. Naime, pogrešno sam mislila da u Americi naš jezik studiraju samo studenti/ice s područja bivše Jugoslavije ili barem studenti/ice porijeklom s naših prostora. Na moje veliko iznenađenje, svi moji studenti i studentice bili su rođeni Amerikanci i Amerikanke, i niko od njih nije imao nikakve veze s bivšom Jugoslavijom. To

me pozitivno iznenadilo i dodatno motiviralo da ih što bolje upoznam sa svim onim što je naš jezik, ali i književnost te kulturna tradicija općenito.

REDAKCIJA: Da li su Vaši američki studenti/ice imali neke predrasude prema Vama s obzirom na skoriju historiju ovih prostora i da li ste ih ikada pitali zašto su odlučili studirati baš naš jezik?

Ono što me najviše fasciniralo u vezi s USA općenito upravo je činjenica da skoro svi univerziteti nude beskrajno mnogo mogućnosti u smislu odabira predmeta studija. U tom smislu, i moji studenti odabrali su studirati naš jezik, kao jedan od stotinu jezika koje je moguće studirati na ASU. Mnogi od njih odlično su poznavali historiju Balkana i upravo zbog nje odlučili studirati naš jezik, neki su to uradili iz ljubavi prema slavenskim jezicima općenito itd. Istina, odmah su me počeli ispitivati o ratu u BiH, i moram priznati da mi je to najteže padalo. Naime, moj predmet nije uključivao samo predavanje bosanskog, hrvatskog, srpskog jezika kao stranog jezika, već i književnosti te kulturne tradicije općenito, te sam svakodnevno morala biti spremna na raznorazna pitanja, a koja ponekad nisu bila ugodna, ali ne u smislu njihovih predrasuda, već u smislu činjenice da moram govoriti o ratu, historiji i sl. iz perspektive sjećanja na ono što sam sve vrijeme rata živjela u Sarajevu. Srećom, američki studenti i studentice vrlo su brzo uvidjeli da historija BiH ima mnoge druge ljepše strane, pa smo o njima više i razgovarali. Predložila sam dekanu da svakog utorka organiziram večer filma, što se studentima/icama posebno dopalo. Nikada neću zaboraviti tišinu u sali nakon filma Savršeni krug A. Kenovića, ali ni smijeh i povremenu zbunjenost nakon filma Gori vatra P. Žalice. U tim trenucima bila sam zaista ponosna na našu kinematografiju, o čijoj kvaliteti najbolje svjedoči činjenica da su, iz sedmice u sedmicu, salu sve više posjećivali i studenti/ice s drugih odsjeka, na različitim jezicima komentarišući naše filmove. To je zaista bio nezaboravan osjećaj.

REDAKCIJA: Možete li uporediti sistem obrazovan-

ja u USA i obrazovanje kod nas?

Smatram da dati odgovor na Vaše pitanje ovom prilikom nije moguće u cijelosti s obzirom na čitav niz temeljnih razlika u sistemu obrazovanja u USA i kod nas. Naime, mogu samo govoriti iz vlastite perspektive, tj. iz perspektive mog iskustva, jer općenito mnogo više vjerujem u značaj individualnog profesorskog umijeća nego u kolektivne sisteme obrazovanja, bez obzira na porijeklo i status.

Možda bih samo spomenula to da mi se veoma dopao neformalan odnos između profesora/ica i studenata/ica, u kojem, bez obzira na – uvjetno govoreći – njegovu neformalnu prirodu postoji nesumnjivo i neizmjereno poštovanje s obje strane, te ovaj odnos, barem u mom slučaju, nikada nije bio zloupotrijebljen niti iskorišten u bilo kojem smislu. Dapače, moj dekan i šefica Odsjeka insistirali su da se svi međusobno družimo, svakog vikenda zajedno idemo na izlete, svakodnevno nakon predavanja zajedno posjećujemo muzeje, galerije, koncerte... I sve je to odlično funkcioniralo upravo iz razloga što je, prije svega, riječ o zrelim studentima/icama koji se od najranijeg perioda navikavaju na takav odnos.

REDAKCIJA: Da li mislite da se i kod nas sve više treba insistirati na sličnom odnosu među učesnicima u nastavi? Šta biste od svega toga prenijeli u naše srednjoškolsko obrazovanje?

Mislim da bi se takvo što kod nas trenutno jako teško moglo primijeniti u srednjim školama upravo iz razloga što se Amerikanci od najranijeg perioda navikavaju na takav odnos i, prije svega, obrazuju kako ocijeniti profesora/icu. Konkretno, ali samo na univerzitetima, uvela bih ocjenjivanje profesora/ica kao i u USA, jer smatram da studenti/ice s obzirom na zrelost djelomično imaju pravo na takvo što. U srednjim školama to zasigurno ne bi bilo moguće, osim na nivou anonimnog nezvaničnog upitnika, i to ne na način ocjenjivanja već komentiranja nastave. Također, veoma mi se dopalo što su sve moje ocjene bile rezultat bodovanih testova koji se obavezno odlažu u arhiv univerziteta. Sistem bodovanih tes-

tova učinio mi se najobjektivnijim sistemom ocjenjivanja.

Umijeće svakog profesora/ice jeste da se na što bolji način prilagodi razredu kao grupi, ali i da individualno motivira učenike/ice. Tada se javlja neka spontana međusobna kreativnost, odnos koji je specifičan samo za taj razred ili klasu. Kada postoji svijest o poštivanju onoga koji predaje i ljubav prema znanju, bilo u smislu prenošenja, bilo u smislu prihvatanja znanja, sve se nekako odvija svojim tokom bez obzira na područje, kulturu, vrijeme, uzrast... Mislim da su to univerzalne kategorije, univerzalni principi izvođenja nastave bez obzira na različite sisteme obrazovanja.

REDAKCIJA: Recite nam, za kraj, šta Vas je na ASU učinilo najsretnijom?

To je zasigurno činjenica da su moji studenti i studentice za samo dva mjeseca intenzivnih predavanja, bez ikakvog predznanja, počeli govoriti bosanski, hrvatski, srpski jezik. Također, više od polovine njih izjasnilo se da moj predmet žele nastaviti slušati i u jesenjem semestru, a potom i tokom ljeta, kada sam im se ponovo pridružila i prošle godine, s obzirom da je ugovor koji sam potpisala za ljetnji semestar obnovljen. Činjenica da sam u svijetu educirala buduće reprezentante/kinje svega onoga što je moja kultura i jezik za mene je bila velika čast i neizmjereno veliko iskustvo.

REDAKCIJA: Da li po Vašem mišljenju omladina veći dio svog vremena provodi pred TV i da li je to najbolji način da se provede slobodno vrijeme?

U svakom slučaju, mislim da je globalni problem što omladina provodi previše vremena pred tv-om. To vrijeme se može kreativno iskoristiti, npr. bavljenjem sportom, druženjem, učenjem, odlaskom u prirodu i sl. Tv treba ciljano dozirati, a to bi trebalo da bude prvenstveno zadatak roditelja. Dakle da roditelji preporučuju i biraju na prvom mjestu obrazovne, a zatim zabavne, muzičke i druge programe, i da kontrolišu količinu vremena koje mladi provode pred tv-om.

REDAKCIJA: Po Vašem mišljenju da li ima dovoljno obrazovanih emisija za omladinu, ili su stavljene u drugi plan zbog političkih emisija itd.

Nažalost, svaka tv kuća daje prioritet informativnom programu, pa onda zabavnom, zatim filmovi, serije, sapunice i sl., a program za djecu i mlade, i zbog termina emitovanja, ne donosi mnogo novca od marketinga. To je jedan od razloga zašto je teško kupiti ili proizvesti kvalitetan obrazovni program za mlade. Mi se borimo koliko možemo da u ova (finansijski) teška vremena pružimo mladima što više obrazovnih sadržaja.

REDAKCIJA: Da li emisije koje postoje, zadovoljavaju neki kriterij, standard itd.

U svakom slučaju, svaka emisija koja se radi u našoj kući, mora zadovoljiti mnoge profesionalne predušlove, da bi uopće došlo do realizacije. Kako se radi na drugim tv stanicama, ne znam.

REDAKCIJA: Da li imate neke projekte u pripremi i možete li reći nešto više o tome.

Imamo nekoliko projekata, koji su već usvojeni, a čekamo da se zadovolje finansijski predušlovi, pa da krenemo u realizaciju. Nažalost, ne mogu vam

reći ništa više o tome, jer to su poslovne tajne, ali vam mogu obećati da ćete u skorije vrijeme imati na našem programu nekoliko noviteta.

REDAKCIJA: Kako odabirate emisije i serije za omladinu? Koji su to kriteriji i da li uopšte postoje?

Svaki prijedlog se prvo iznese na uređivačkom kolegiju FTV-a, pa ako se usaglasimo da ta emisija zadovoljava naše standarde i da nam je potrebna, onda se kreće u snimanje tzv. "pilot emisije". To je, u stvari, probna emisija gdje gledamo dali je ispoštovano sve ono što je dogovoreno i dali zadovoljava tehničke pretpostavke. Tek nakon toga se pristupa pravljenju ugovora i početku snimanja.

REDAKCIJA: Da li ste zadovoljni programom za omladinu ili može bolje.

Nisam zadovoljan, i uvijek može bolje. Mi se trudimo da napravimo maksimum, shodno našim mogućnostima.

REDAKCIJA: Da li postoje neke vrste prepreke koje onemogućavaju bolje emitovanje emisija, odnosno uopšte programa za omladinu.

Jedine prepreke su, kao što sam već rekao, finansijske prirode. Uređivačkih prepreka nemamo, niti smo ih ikada imali.

REDAKCIJA: Možete li uporediti vaše vrijeme kada ste bili naših godina što se tiče programa za mlade ali i uopšte i sada.

Teško je to porediti. U mojoj mladosti su se radili veoma kvalitetni programi za djecu i mlade, ali moram napomenuti da su u tim projektima bili angažovani mnogi stručnjaci, pedagozi, najkvalitetniji glumci iz cijele bivše države, najkvalitetniji muzičari i grupe itd. Danas bi takva emisija koštala toliko da niti jedna televizija to

nebi mogla podnijeti. Nadamo se da će naša draga BiH uskoro izaći iz krize, što će se automatski odraziti i na kvalitet tv programa.

REDAKCIJA: I za kraj možete li reći neku poruku mladima, šta biste im Vi preporučili?

Školovanje je najbitnije u životu! Mi smo kroz historiju bezbroj puta dokazali da se ovdje rađaju izuzetno pametne glave, ali nažalost, danas je situacija takva da nam te pametne glavice, nakon školovanja, odlaze van BiH. Moj savjet, i moja najveća želja je da vaše generacije u skoroj budućnosti preuzmu stvar u svoje ruke, i naprave od naše drage domovine mjesto gdje ćemo svi živjeti u slozi, miru i prosperitetu. Sadašnja generacija političara, ali i ne samo političara je dokazala da su nesposobni da se dogovore i nađu rješenja po bilo kojem osnovu, osim kada su u pitanju njihove plate. Učite i radite marljivo, ova zemlja vama ostaje, i to morate shvatiti krajnje ozbiljno, a ako vam bude trebala bilo koja vrsta pomoći, znajte da ipak ima dosta nas kojima se možete obratiti u svakom trenutku.

*S poštovanjem,
Urednik Programa za djecu i mlade FTV-a
Boris Šiber*

REDAKCIJSKI KOLEGIJ

NAŠA BUDUĆNOST –

Aktivno i efikasno učešće mladih u svim sferama javnog života ključni je cilj svakog civilizovanog i naprednog društva koje svoju budućnost gradi upravo idejama, sposobnostima i aktivnostima svojih omladinaca. Samo takvo učešće može pomoći u kreiranju efikasne koalicije među generacijama – koalicije sposobne odgovoriti svim trenutnim i budućim izazovima.

Investiranje u mlade jedan je od najbitnijih koraka koji se poduzimaju u cilju razvoja, stabilnosti i prosperiteta svakog društva. Aktivna podrška mladima u realizaciji njihovih aktivnosti od strane aktuelne vlasti dokaz je želje te iste vlasti za ostanak mladih i mogućnost davanja njihovog doprinosa originalnim i konstruktivnim idejama od kojih će koristiti imati cijela zemlja i svi njeni građani.

Koliko smo mi aktivni učesnici u životu na lokalnom i regionalnom nivou kao dijelu globalne politike građanskog učešća u javnom životu u našem društvu?

Odgovor na ovo pitanje potražiti ćemo u trenutnom položaju koji imamo i odnosu aktuelnih nosilaca zakonodavne i izvršne vlasti prema našim potrebama i interesima.

Nezavidan položaj

U stvarnom svijetu i turobnoj svakodnevnicu koju karakteriziraju aktivnosti šarolikih političara koji jedno misle, drugo govore, a treće rade (ovo posljednje uglavnom iz vlastitih egoističkih i uskostranačkih interesa ili po nalogu svojih mentora), naš glas gotovo da se i ne čuje. A i kada dopre do onih koji se pitaju, uvijek se nađe nešto što je priritetnije, nešto što je bitnije za zajednicu kojoj pripadamo. Iz navedenih razloga naš položaj u društvu i jeste takav kakav jeste – nezavidan i daleko od interesovanja onih kojih bi se morao ticati.

Nije nikakva tajna da je u ogromnom broju nezaposlenih ljudi najviše onih mladih, nekad i sa visokoškolskom spremom. Navedenu činjenicu potvrđuju zvanični podaci od Zavoda za

U cjelini gledano, trenutni položaj mladih u našem društvu, kako na lokalnom tako i naregionalnom nivou može se ocijeniti nezadovoljavajućim, čak zabrinjavajućim. Razlog navedenoj tvrdnji leži u činjenici da šaroliki politički establišment koji kroji sudbinu svih nas, pod izgovorom rješavanja prećih i gorućih problema društva jednostavno nema vremena za mlade, a naše potrebe i problemi drže se na margini interesovanja i svakodnevnih aktivnosti glavate gospode iz Parlamenta i Vlade. Koliko mi sami, svojim (ne)radom i (ne)aktivnostima doprinosimo ovakvom položaju populacije kojoj pripadamo i koja u svakom normalnom društvu čini okosnicu našeg sveukupnog prosperiteta, pitanje je na koje se treba tražiti odgovor.

zapošljavanje Srednjobosanskog i ZE-DO kantona, a sigurno je i u drugim sredinama stanje identično. I oni koji imaju sreće da dobiju posao podijeljeni su necivilizacijskim aršinima: za babine sinove i kćeri ostavljeni su lakši i bolje plaćeni poslovi, a za ostale oni teži, povremeni, slabije plaćeni i uglavnom bez osiguranja. O mogućnosti samostalnog bavljenja nekom djelatnošću da i ne govorimo...

Po istom sistemu dolazi se i do fakultetskih diploma. Za odabrane su ostavljena mjesta za zanimanja po vlastitom nahođenju uz već osigurane stipendije i zagarantovano radno mjesto, a za ostale ono što preostane, ukoliko su u mogućnosti da se sami obrazuju, i sa prihvaćenom realnošću da će i poslije sticanja diplome čekati na evidenciji biroa za zapošljavanje, raditi neke mizerne poslove za koje im ne trebaju diplome ili gledati kako otići što dalje od BiH. Zbog takvog odnosa u društvu mnogi talenti vječito ostaju samo talenti, a istovremeno babini i tatini mezimci i mezimice, iako ne baš nadareni, preko noći ostvaruju svoje životne snove.

O učešću mladih u političkom životu i odlučivanju suviše je i pričati... I pored deklarativnog izjašnjavanja o potrebi da nas uključe u zakonodavnu i izvršnu vlast na svim nivoima, sa časnim izuzecima (opet podobnih i odabranih) ta mjesta su rezervisana na duži vremenski period za one koji nas se sjete samo u svojim predizbornim kampanjama.

Vjerovatno da bismo bili simbolično zastupljeni i u oblasti sporta da tamo za vrhunske rezultate

NAŠA ODGOVORNOST

ima mjesta za one starije. Srećom pa se majka priroda potrudila da bar u ovoj blasti stvari postavi na svoje mjesto onako kako to uistinu i treba da izgleda, ne samo u sportu, već u svim segmentima života.

Znači li sve naprijed navedeno, i još mnogo toga nerečenog, da smo postali društvo bez nade za mlade ljude, društvo iz kojeg ćemo stalno odlaziti u potrazi za golom egzistencijom i dokazivanjem svojih vrijednosti koje nisu prepoznate u sredini u kojoj su rođeni, školovani, proveli cijelu svoju mladost?

Odgovor na ovo i slična pitanja, i pored svega navedenog, umnogome zavisi od nas samih.

Aktiviranje mladih –recept za promjene

Koliko god na osnovu naprijed navedenog zvučalo pomalo nelogično, i ovakvoj vlasti kakvu imamo sigurno je stalo da sa nama grade odnose partnerstva umjesto da budu suprotstavljene strane. Za promijenu trenutnog položaja neophodno je pokrenuti određene demokratske procese u kojima upravo mi moramo uzeti ulogu aktivnog sudionika istih. Nije dovoljno samo govoriti o svojim pravima, već je neophodno preuzeti odgovornosti i obaveze koje će rezultirati položajem koji svakako zaslužujemo. Jedini način ostvarivanja zacrtanog svakako je naše učešće u vidu poduzimanja inicijativa i zastupanja vlastitih ideja, bez obzira svidale se one aktuelnim vlastima ili ne.

Više je načina na koje naš glas može doći do onih od kojih zavisi naša perspektiva, ali i instrumenata pomoću kojih inicijative neće ostati samo mrtvo slovo na papiru. Jedan od načina i instrumenata koji će promijeniti odnos aktuelne vlasti prema nama je svakako naš angažman kroz različite vidove samoorganizovanja – nevladine organizacije i interesna udruženja. Prema saznanjima do kojih smo došli, gotovo da nema grada ili veće sredine u kojoj ne postoji neki od vidova organizovanja mladih ljudi. Najčešće su to omladinski centri u kojima se rad odvija volonterski, ali iz kojih su potekle mnoge inicijative koje su se

pokazale značajnim ne samo za našu populaciju, već i za sve građane sredine u kojoj djelujemo. Međutim, sadašnji način djelovanja ovakvih centara ni u kom slučaju nije ono što će korijenito promijeniti naš trenutni položaj u društvu. Obuka različitih sadržaja, apliciranje na sitne projekte, najčešće uz sitnu podršku iz budžeta lokalne zajednice češće su korisniji onima koji su na vlasti nego nama samima.

No, uvezivanje nevladinih organizacija ovakvog karaktera, koordinacija njihovih aktivnosti sa jasnim ciljevima, organizovani nastupi prema aktuelnoj vlasti na svim nivoima, te uvezivanje sa interesnim udruženjima mladih ljudi (udruženja studenata, forumi mladih koji postoje u gotovo svim političkim partijama), predstavljaju snagu pred kojom niti jedna vlast, ma kakva ona bila, ne smije zatvarati oči. Svjesni da je to snaga koja se lako pokreće, da je to sadašnja, ali i buduća glasačka mašinerija od koje umnogome zavisi njihova sadašnjost, ali i budućnost, sadašnji i budući političari će morati ne samo podržavati i ohrabrivati naše aktivnosti, već ih svjesno početi angažovati i u političkim strankama koje participiraju u vlasti na svim nivoima.

Prilika je to koju moramo iskoristiti. Navedenim načinom angažovanja stvaraju se pretpostavke vršenja stalnog pritiska na one koji odlučuju da u svojim svakodnevnim aktivnostima moraju, bukvalno moraju, voditi računa o interesima onih koji su pokretačka snaga i budućnost svakog društva. Prilika je to da se mi dokažemo kao kreatori aktivnosti koje će rezultirati općim dobrom i blagostanjem, ustrojem države kao zajednice po mjeri svih njenih građana. Samo na ovaj način potvrdit će se neupitna činjenica da je aktivan i neovisan nevladin sektor najbitniji segment jednog suštinski demokratskog društva, i da upravo nevladin sektor ima ulogu inicijatora aktivnosti i drugih sektora civilnog društva, kako na lokalnom, tako i na regionalnom nivou.

No, da bi se to dogodilo, da bi došlo do promijena, nije dovoljno samo izići na izbore svakih nekoliko godina. Proces je to koji zahtijeva

aktivniji odnos nas samih prema vlastitom učešću u demokratskom životu, i koji će sigurno potrajati. Samom činjenicom da u gotovo svim sredinama postoje oblici organizovanja mladih, učinjen je prvi korak. Iako mali, ponegdje i još uvijek nesiguran, ipak je učinjen kao početak nečega što se ne smije zaustaviti – procesa u kojem mladi ljudi trebaju preuzeti direktnu odgovornost i imati aktivnu ulogu u kreiranju društva po mjeri i zahtjevima većine njegovih članova.

Ništa od onoga što želimo neće doći samo od sebe. Procesi promjena traže angažovanje što većeg broja onih kojima je stalo do promijena. U trenutnom sveukupnom stanju u našem društvu naša populacija ima samo dvije opcije: probuditi se iz dugo prisutnog osjećaja bespomoćnosti i očajja ili potpuno utonuti u san bezperspektivnosti.

Konačno, sve je do nas samih.

Ukoliko želimo da svoju budućnost, mnogo sretniju i ljepšu od sadašnjosti, gradimo u zemlji u kojoj su nam korijeni, i koja nam je sigurno draža od bilo koje druge, onda je krajnje vrijeme za akciju. Svoju sudbinu, sudbinu svoje zemlje i svih koji je takvom smatraju, moramo uzeti u svoje ruke. Dosadašnje nijemo posmatranje dešavanja dovelo nas je u hodnike zgrade apatije. Život je negdje izvan te zgrade. Dovoljno je htjeti otvoriti

vrata, pogledati oko sebe i naći ono što će nas probuditi, što će nas inicirati da se ne zatvaramo u same sebe, da živimo životom kakvim žive naši vršnjaci u drugim nimalo većim i nimalo ljepšim zemljama svijeta.

Učinimo nešto sami za sebe. Naša budućnost je naša odgovornost.

Mirza BEGOVIĆ
Član Upravnog odbora ONA u BiH

dani srebrenice

Dodjelom zahvalnica zaslužnim pojedincima i organizacijama koje su svojim aktivnostima podržale manifestaciju, u nedjelju 8. juna u Kulturnom centru, na svečan način, zatvorena je kulturno-sportska manifestacija Dani Srebrenice 2008.

Ovogodišnja manifestacija bila je izuzetno bogata sadržajem programa, a dokaz je mnogobrojna publika na svim aktivnostima Dana Srebrenice.

U realizaciji programa bilo je uključeno oko 2000 pojedinaca iz svih nevladinih organizacija iz Srebrenice, učenici, te gosti iz drugih gradova iz regije, ali i inostranstva.

Na opšte zadovoljstvo Organizacionog odbora, direktora manifestacije, nosilaca aktivnosti i samih građana ovogodišnji Dani Srebrenice protekli su u najboljem mogućem redu. Sve aktivnosti su održane kako je i planirano, sem koncerta izvorne muzike i promocije knjige - otvaranje biblioteke KEC.

Ovogodišnji Dani Srebrenice trajali su deset dana. Kao i svake godine najveći broj posjetilaca bio je na festivalu Silwertown shine, rock koncertu održanom 7. juna. Posjetioce koncerta zabavljali su grupe Zoster (BiH), Block Out (Srbija), Hladno pivo (Hrvatska), te predgrupe iz Srebrenice, Zvornika i Bijeljine. Istog dana, Srebrenicom su se provozali i bajkeri iz nekoliko gradova BiH.

Veliki odziv srebreničke publike bio je i na koncertu grupe Hari Mata Hari koji je ove godine ipak pjevao u Srebrenici i okupio oko 700 naših sugrađana.

Hari je svojim glasom očarao Srebreničane, a kako nam je rekao, i on je oduševljen našom publikom, i biće mu zadovoljstvo da ponovo zapjeva u našem gradu.

Ovogodišnji Dani Srebrenice bili su bogati i sportskim dešavanjima. U našem gradu održano je takmičenje u borilačkim vještinama tae kwon do-a na državnom nivou. Ljubitelji fudbala i košarke mogli su proteklih deset dana pratiti turnire i utakmice koji su bili organizovani u Srebrenici i okolnim mjesnim zajednicama.

Naši školarci, učenici osnovnih i srednjih škola,

ali i oni najmlađi, iz našeg obdaništa Poletarac pripremili su svoje programe, priredbe, maskenbale i zabave za ostale svoje vršnjake.

Ove godine u našem gradu održano je još jedno takmičenje na državnom nivou. Naime, u sali Osnovne škole u Srebrenici održana je Specijalna olimpijada (za djecu sa posebnim potrebama). Koliko je u Srebrenici pokazale su i dvije modne revije održane u Srebrenici.

Kulturna dešavanja, predstave, dječije i velike pozorišne, nastupi kulturno-umjetničkih društva iz Srebrenice i regiona, te izložbe dječijih slikarskih radova bili su dio naših Dana Srebrenice 2008.

Kako ova manifestacija predstavlja najveće kulturno dešavanje u našoj Opštini, svi smo srećni i zadovoljni što je cjelokupni program protekao bez ikakvih problema. I naravno sa nestrpljenjem očekujemo puno bolje, ali i duže, sljedeće Dane Srebrenice.

Dejan PETROVIĆ

JEDNA KAP TINE VRIJEDI KAO KAP KRVI

Koliko puta ste se zapitali: Gdje i šta studirati? Da li vam je važan grad gdje želite nastaviti svoje obrazovanje nakon srednje škole? Ili je ipak bitnije na koji način ćemo se edukovati i proširiti svoje poglede na svijet... Od septembra 2006. godine moj grad je postao univerzitetski grad. Moja Srebrenica dobila je potpuno drugi izgled u očima onih koji su je do tada gledali kao mjesto tame, tuge i boli. Te godine pružila se prilika svim mladim ljudima zainteresovanim za pravne nauke da pravni fakultet upišu baš u Srebrenici.

Međunarodna organizacija OSCE u saradnji sa Kantonom Sarajevo izrazila je raspoloženje za otvaranjem odjeljenja Pravnog fakulteta u Sarajevu u Srebrenici. Ovo je bio veliki korak za Srebrenicu, izuzetna mogućnost i prednost mladima da svoje školovanje nastave u svom gradu, a isto tako da se pruži prilika i ostalim ljudima iz BiH, da dođu na studij u Srebrenicu.

U prvi zimski semestar 2006/07. godine upisano je 152 studenta, od kojih je najveći broj njih iz Srebrenice (46%), zatim iz Bratunca (37%), i na kraju iz Zvornika (16%). Prosječna starost studenata je 23 godine. Pravni fakultet u Sarajevu odmah je pomogao studentima, tako što je pokrio toškove za upis, knjige i prijave. A tako će biti i dalje, na prvoj godini studija. U okviru Gradske biblioteke Srebrenica pokrenuta je i studentska biblioteka koju koriste bruceši srebreničkog odjeljenja. U školskoj 2007/08. godini na prvu godinu studija upisano je 74 studenta, a u drugu njih 50.

Osnovni problem srebreničkih studenata je prostor. Naime, ne postoji zgrada fakulteta, već se nastava odvija u improvizovanim učionicama Kulturnog centra. Ali ovi mladi ljudi iznalaze alternativna rješenja. Svakodnevno dolaze na nastavu, koja je identična po planu i programu Pravnog fakulteta u Sarajevu.

Pri otvaranju ovog odjeljenja postojala je zamisao da se pokrenu dvije godine studija, a nakon toga srebreničkim studentima ponuditi mogućnost nastavka školovanja u drugim bh. gradovima. Međutim, već sada postoji veliko raspoloženje za

nastavkom studija u Srebrenici, što me raduje. Ali, osnovni problem su sredstva. Do sada ih je pružao Kanton Sarajevo u saradnji sa Međunarodnom organizacijom OSCE i podrškom opštine Srebrenica. Nešto se mora preuzeti, nastavnici i studenti trebaju inicirati i omogućiti III i IV godinu studija i u Srebrenici, istakao je prodekan fakulteta, prof. Borislav Petrović.

Biti student u Srebrenici danas je izuzetno hrabro, baš kao i biti mladi čovjek iz Srebrenice. Svoje vrijeme studenti uglavnom provode na fakultetu i u okolnim igraonicama, te sportskim terenima. U Srebrenici postoji i manji broj omladinskih organizacija u kojima studenti mogu iskazati svoju kreativnost, a za to dobiti i određenu nadoknadu. Pri fakultetu je oformljena i Asocijacija studenata Srebrenice koju podržavaju fakultet i Opština Srebrenica, a osnovan je i internet klub.

Ado Hasanović je simpatičan, nasmiješen i blag mladi čovjek, koji je student II godine Pravnog fakulteta u Sarajevu, odjeljenja u Srebrenici, i otvoreno izosi svoje mišljenje o ovom fakultetu:

Ovo je nešto najbolje što se moglo dogoditi mladim ljudima u Srebrenici. Presretan sam što sam dobio priliku studirati ovdje. Ovo je velika prednost koju nemaju baš svi mladi u BiH, i naravno da je trebamo iskoristiti.

Nedavno se pojavilo pitanje i nedoumica da diploma Pravnog fakulteta iz Srebrenice neće biti priznata u RS-u. Ado na to kaže: Čuo sam nešto da diploma nije priznata u RS-u, ali dok mi završimo valjda će je priznati.

Međutim, nema nedoumice u verifikovanju diplome, ističe prodekan prof. Borislav Petrović. Bilo je problema sa Ministarstvom prosvjete RS, ali ne u smislu vrednovanja diplome, već u smislu mjesta izvođenja predavanja, budući da ne postoji zgrada koju bi koristili studenti. Dakle, važno je da studenti znaju, da oni dobijaju diplomu sarajevskog Pravnog fakulteta, koji je priznat u cijeloj BiH, rekao je prof. Petrović.

Ja sam prezadovoljan načinom izvođenja nastave, posebno u II godini, jer su kriteriji pooštreni, i mnogo se više mora raditi i učiti, kaže Ado.

NAJSIGURNJA VIZA ZA BUDUĆNOST

Ovo je jedna izuzetno interesantna konstatacija, sa kojim se vjerovatno neće složiti većina studenata, ali kako i on sam kaže, za nas je to mnogo bolje.

Međutim, ne bi nam naškodilo malo modernizacije, u smislu izvođenja nastave u power point prezentacijama, kako bi inače i trebalo biti, dodaje on.

Studenti II godine nastavu pohađaju u improvizovanoj učionici u Kulturnom centru koja se nalazi u neposrednoj blizini RTK Studio Srebrenica, čime im je izvođenje nastave dodatno otežano. Studenti I godine su u nešto povoljnijem položaju. Njihova nastava se izvodi u sali Kulturnog centra koja svojim izgledom daje osjećaj amfiteatra.

Zgrada nije primarna za rješavanje problema srebreničkih studenata. Ukoliko se bude razvijalo raspoloženje za dalji nastavak školovanja u Srebrenici, svakako će se pokušati iznaći sredstva za oformljenje cjelokupnog školovanja. Tada će se morati iznaći prostorije kako bi se olakšalo izvođenje nastave, rekao je prodekan fakulteta prof. Borislav Petrović.

Jedna kap tinte je kao kap krvi. Zajedno se moramo boriti za bolju budućnost i bolje obrazovanje u Srebrenici. Obaveza je svih nastavnika da budu odgovorni svojoj profesiji, da sarađuju sa studentima, i što je moguće bolje, prenesu im svoje znanje. Želja za učenjem u Srebrenici postoji, mladi studenti su puni energije, i raspoloženi za ovaj studij. Njihov trud i zalaganje se mora isplatiti i ispoštovati, dodao je još prodekan.

Pravo na školovanje, jedno je od osnovnih ljudskih prava. Ono se mora ispoštovati i u Srebrenici. Prilika za školovanjem nakon II godine, mora se dozvoliti svim studentima u Srebrenici. Institucija koja vrši monitoring obrazovanja u BiH, Međunarodna organizacija OSCE, koja je i bila jedan od inicijatora osnivanja fakulteta u Srebrenici, trebala bi prepoznati ovakvo raspoloženje studenata, i pomoći im u rješavanju problema.

Pred kraj našeg razgovora prof. Borislav Petrović je pozvao sve studente zainteresovane za pravne nauke, da dođu na studij u Srebrenicu: Ovaj fakultet je izuzetno važan kako Srebrenici,

tako i BiH. Nastavni plan i program je isti kao i u Sarajevu. Ono što je potrebno je vaša želja i volja za studiranjem. Ostalo ćemo zajedno izgraditi, oformićemo odijeljenje Pravnog fakulteta u Srebrenici u punom kapacitetu, samo uz vašu pomoć i vaše raspoloženje. Stoga pozivam sve mlade ljude na naš pravni studij.

Dejan PETROVIĆ

SARAJEVSKI MARLBORO MILJENKA JERGOVIĆA

Miljenko Jergović predstavlja jednog od najuspješnijih pisaca današnje sarajevske škole, a njegovo djelo Sarajevski marlboro jedno od onih koja ostavljaju bez daha i ostaju zauvijek urezana u našim sjećanjima. Na jedan ekspresivan, možda čak i suviše stvaran način, ova zbirka pripovijedaka prati život Sarajeva i njegovih građana u vrijeme ratnih zbivanja u našoj zemlji. Već sami naziv Sarajevski marlboro čini sintezu svega onoga što je Sarajevo bilo tada i što je ono, ustvari, sada.

Jergović je svojom pričom zavirio u svaku poru ovog grada, predstavio ga onako kako to samo jedan Sarajlija može i načinio jedan pravi sarajevski proizvod. Pomno je pratio sudbine svojih poznanika, sugrađana i onih koji su ostavili bar neki dojam na njega. Svi ti ljudi, bilo da su Hrvati, Bošnjaci ili Srbi, zajedno su proživljavali istu agoniju, borili se za život i vjerovali u bolje sutra. Jergović nam vrlo diskretno dokazuje da je sve one koji su u tom trenutku ostali u gradu povezivala ljubav prema Sarajevu i da ona može nadjačati sve, pa čak i nacionalizam. Strah, strepnja, bol, tuga, iščekivanje, nada... Sve ono zbog čega mnogi ponovo proživljavaju te dane i razlog zbog kojeg ovo djelo pamtimo za čitav život. Kada se osvrnemo na pripovijetke koje su sastavni dio ove zbirke, zaključujemo da je svaka od njih priča za sebe, ali sve ih povezuje ista tematika i jedan cilj.

Kažu da savršenstvo ne postoji, ali kada bismo govorili o idealu u našoj književnosti, onda bi Sarajevski marlboro sigurno imao visoke ocjene. Istina je i da su ukusi različiti, ali ne postoji apsolutno ništa što u ovoj zbirci predstavlja negativnu komponentu. Jergović se jednostavno poslužio životom običnih ljudi, njihovom svakodnevnicom koja se svodila na vječito skrivanje i bježanje, te nadanja da će svemu tome uskoro doći kraj. Mnogi su i taj kraj dočekali, ali neki su i svršili mnogo prije, pa tako većina njegovih priča ima nesretan svršetak. Iako svi očekujemo da priče koje nas se dotiču imaju sretan kraj, Jergoviću zbog ovoga ne možemo zamjarati, jer s obzirom na tematiku djela ništa drugo nije ni bilo moguće. Ako ste pak ljubitelji ljubavnih priča, onda je to još jedan od ra-

zloga zašto je ovo djelo naprosto idealno. Između ostalog, Sarajevski marlboro bavi se i mnogim ljubavima koje su bile u punom cvatu, ali nažalost rat je ostavio trag na sve, pa tako i na njih. Ako me pitate zašto biste ovu knjigu trebali pročitati, sigurno je mnogo razloga za to. Znajući koliko smo mi adolescenti zahtjevni po ovom pitanju, prije svega zato što je ova zbirka izuzetno zanimljiva, i naprosto nas tjera da je čitamo bez prestanka. Sigurno ćete se složiti da je ovo, upravo, jedno od onih djela koja nas uče kako da što prije sazrijemo i otkrijemo što sve život nosi sa sobom. Možda će za neke ovo biti traumatično iskustvo, jer, kao što rekoh, Sarajevski marlboro budi jake emocije u nama i vraća nas u prošlost. A ukoliko nikada niste bili u Sarajevu, dovoljno je samo da pročitate sve ove pripovijetke i nakon toga osjećat ćete se ne samo kao posjetioci, već kao i dio ovog grada. Ovo djelo je ustvari Sarajevo, njegov duh, atmosfera i život. Sve ono što o ovom gradu trebate da znate.

Sve u svemu ukoliko još uvijek niste uspjeli pronaći svoj marlboro, moj savjet vam je da to učinite što prije. Sigurno je da se nećete pokajati, a razloga sam navela i dovoljno!

Pa šta čekate?

Samra MEŠANOVIĆ

SEVDALINKA

Nije dovoljan samo lijep glas. Da bi otpjevao sevdalinku ona mora da obuzme i da zaigra u srcu tako snažno da bi se osjetio duhovno razgolichen pred slušaocima. Jednostavno, u sevdahu nema tajne niti prešućenog osjećaja.

Postoji zabluda da je sevdalinka za kafanu i to među onima kojima sevdalinka počinje i završava sa Moj dilbere. Sevdalinka niti je počela tako niti tako treba da završi. Ona jeste nastala u narodu i od naroda ne bi smjela da se otuđi. Ali da bi nastala sevdalinka nije mogao samo neki narodni pjesnik da sjedne na kamen ispred kuće i da zapjeva koliko ga grlo nosi. Za sevdalinku su se pravile mahale koje se mogu nazvati institucijama sevdaha jer je redovno arhitektura, koja je donesena sa istoka, bila dio sevdaha. Svaki laik bi shvatio da nema sevdalinke bez šadrvana, pendžera, avlija i ne samo toga - sevdah je oslikavao stil odijevanja hanuma, njihove osmijehe, oči nekog age ili bega skrivene iza taraba. Sevdah je svjedok jednog vremena. Svjedok jedne odvažnosti mladića da stihovima osvajaju žensko srce i smjelost djevojke da stihovima ašikuje sa svojim draganom, iako bi njen babo to strogo zabranjivao. Jer sevdah je nastao pedesetak godina nakon što su dobri Bošnjani prešli na islam, te su žene bile odvojene od muškaraca. Age i begovi su kao imućniji ljudu imali odvojene prostorije za muškarce i žene. Tako da su često u sevdalinci pominjane ljubavi koje su zbog klasnih podjela osuđene na propast jer je nekom agi bilo ispod časti da mu se kći uda za npr. kujundžiju bekriju. Oni su begovima i agama uzvraćivali pjesmama u kojima su im poručivali da im to ništa ne vrijedi (za primjer možemo uzeti sevdalinku Lijepi li su mostarski dućani ili u narodu poznatija kao Prošetala Suljagina Fata).

Sevdalije su se sevdahom borili protiv te selekcije ljubavi na ovo i ono zanimanje (npr. Snijeg pade na behar na voće). Sevdalinka nije samo pjesma o ašiku. U njoj je pomiješana mudrost sa emocijama. Svaki sevdalija slika neku varoš i mentalitet čaršije. S vremenom se sevdah razvio u umjetnost inspirativnu strancima.

Sevdalinka,
 to
 je
 ona
 pjesma
 koju,
 za
 susjednim
 stolom,
 ona
 trojica
 iz
 sva
 glasa
 pjevaju-a
 ti
 ih
 ne
 čuješ!
*(Abdulah
 Sidran).*

Ali sevdah mora da se doživi da bi se pjevao. Nije dovoljan samo lijep glas. Da bi otpjevao sevdalinku ona mora da obuzme i da zaigra u srcu tako snažno da bi se osjetio duhovno razgolićen pred slušaocima. Jednostavno, u sevdahu nema tajne niti prešućenog osjećaja.

Sevdalinka nije samo riječ-to je imaginarni ambijent ljepote... (Omer Pobrić)

Sevdalinka je pripada svakome ko može da je osjeti, koji drži do njene estetike i razumije je. Onaj koji je pjeva dijeli je sa drugima. To je jedan poseban vid komunikacije nerazumljiv strancima, jer u njihovoj kulturi takva podjela emocija nije svakodnevna pojava. Sevdah pored elemenata emocije, filozofije, estetike ima elmenat improvizacije. Improvizaciju nosi sazlija. Bez saza se u davno prošlo vrijeme sevdalinka nije mogla ni zamisliti. Saz je instrument čije ime potiče od perzijske riječi koja u prevodu znači trska ili šum trske, na šta njegov ton najviše i liči. Koristi se samostalno u pratnji pjevača, ali može i uz druge sazove. Kako se saz svira po sluhu onda je njihova svirka izvodljiva u melodijskom, a ne harmonijskom smislu.

Na početku sam pomenuo kafanu i ne bih volio da se to pogrešno shvati. Sevdalinci je mjesto i u kafani i na teferiču, svugdje gdje ljudi požele ona je tamo. Ali ona ne smije ostati tamo zaboravljena. Amerikanci se diče jazzom i bluesom, pa su od toga napravili rock'n'roll koji je zarazio cijeli svijet. Mi ne moramo nikog da zarazimo (jer ko bi ih liječio poslije), ali moramo sačuvati ovo blago koje trenutno više cijene stranci nego mi. Da nije tužno bilo bi smiješno. Ali tome mogu posvjetočiti svi članovi Mostar sevdah reuniona koji učestvuju na brojnim svjetskim festivalima, rame uz rame sa napoznatijim svjetskim muzičarima, kao što je Carlos Santana.

Nije to mala stvar. Od mlađe raje pojavio se (e sad u nedoumici sam da li da ga nazovem entuzijastom ili umjetnikom) čuvar toga blaga. A ko bi ga bolje čuvao od unuka legendarnog Zaima Imamovića?!

Ado CRVČANIN

MLADI PRED EKRANIMA

Subotnje večeri više nisu vrijeme izlazaka, nego se pretvaraju u «buljenje» u televizor i računar. A zbog čega?

Sve me više zabrinjava podatak, koji je već opće - poznata činjenica, da mladi sve više vremena provode pred ekranima, bilo to televizijski ili kompjuterski. I ja ću, također, provesti dosta vremena pred kompjuterom pišući ovaj tekst, iako je to u ovom slučaju neophodno. Subotnje večeri više nisu vrijeme izlazaka, nego se pretvaraju u «buljenje» u televizor i računar. A zbog čega?

Da se ne bi slučajno propustila epizoda omiljene serije ili da bi se mogao «prekucati» nivo u video igrici. A šta se može naučiti iz dotičnih igrica i španskih sapunica. Pa da prvo dođu na red video igrice. Tu se može naučiti kako na veoma brutalan način ubiti čovjeka, ili kako brzinom od nekoliko stotina kilometara na sat «pičiti» ulicama velikih američkih gradova. Ne vidim neku korist od toga, osim ako ćete jednoga dana postati profesionalni ubica ili vozač Formule 1. A španske sapunice? One su priča za sebe, mada nisu vrijedne da se ijedan redak ovog članka njima posveti... Svi znamo kako to ide: Esmeralda se zaljubi u nekog tamo Sergia, ali kako bi se oni na kraju mogli vjenčati i živjeti sretno do kraja života, moraju savladati brojne prepreke, koje obično dolaze u obliku stotinjak epizoda. Najviše što se može iz takvih serija naučiti je kako da svom momku, ukoliko vas ne daj Bože prevari, opalite dobru šamarčinu. Ali, to nije jedino što mogu ponuditi naše tv - stanice. Kako sam samo mogla zaboraviti Cecu, Seku, Viky, Sneky... koje publiku oduševljavaju na samo svojim scenskim nastupom, nego i svojim outfitom, koji izgleda kao i da ga nema. Iako se filmski program u posljednje vrijeme znatno popravio, ipak to još uvijek nije ONO. U današnjim filmovima vlada definitivno previše nasilja, ali nije to ključna stvar. Radi se o tome da naše tv - postaje emitiraju takve filmove u neodgovarajuće vrijeme, kada sve to nasilje mogu vidjeti i mala djeca, koja onda noćima

poslije toga neće moći spavati. Mislim da bi mnogo bolje bilo da mladi više gledaju dokumentarce, a ima ih zaista veoma dobrih, kao i kvizova. To su emisije iz kojih možemo naučiti nešto, što će nam možda biti od koristi u budućnosti, bližoj ili daljoj.

Također, na ovom mjestu bih htjela spomenuti da možda nije najveći problem šta se gleda, nego koliko se gleda. One «glupe» emisije spadaju ujedno i u najgledanije.

Zar mislite da će vas zaboliti glava ako pogledate neki dobar dokumentarac ili neki zanimljivi kviz? Probajte i vidjećete da to nije toliko strašno. Mislim da će vas prije glava zaboliti od tih besmilica, kao što su serije i video - igrice. Ja imam prijateljicu, koja je nakon što je njen omiljeni lik iz serije umro, plakala nekoliko dana. Ako to nije ludost, onda ne znam šta je.

Ako se ovako nastavi, ako se mladi počnu zaključavati po svojim sobama ne bi li proveli koji sat pred kompjuterom, televizorom i sl. naše društvo će polahko, ali sigurno početi propadati. Ako su vaše bake, djedovi i roditelji uspjeti preživjeti bez svih ovih čuda tehnike, onda to možete i vi.

Bjanka BADROV

APOKALIPSA DANAS REDUX

Na današnjem tržištu mnogo je proizvoda, suočeni smo s neviđenim mogućnostima izbora, ali ustvari, kada biramo, je li biramo išta, ili je to sve kratkotrajan bljesak privlačnosti, a u biti ništa?

Iako se gluma, ili bolje reći film smatra sedmom umjetnošću, koliko je to ona doista? Svaki film zahtjeva puno truda, pokušaja, kadrova... no, ima li mogućnosti da jedan film (u onom umjetničkom smislu riječi) osim razbibrige za gledatelje bude nešto više osim zanimljiva dva-tri sata pred malim/velikim ekranom?

Mnogo je filmova, a ustvari malo. Što karakterizira tu nekolicinu? Iako se uvijek govori da se o ukusima ne raspravlja (što bi donekle potkrijepilo činjenicu zasićenosti tržišta s mnogo filmova, a koji su ustvari nešto više od ništa – aktualni su u danom trenutku, a idući dan za njih se više ne čuje) morali bismo svi znati da je dosta filmova samo izraz konzumerističke pošasti današnjeg društva.

Da se vratim na onu početnu nekolicinu... Kada se za neki film kaže da je kultan, misli se na njegovu vrijednost neovisno za vrijeme u kojem ga gledamo. Njegova vrijednost je u njemu samom, bez obzira na vanjsko – društvo, situacije... (iako se u dosta slučajeva događa da on baš oslikava tu vanjstinu). Dakle, kultan film je kao dobra knjiga za pročitati. Vrijednost takvih filmova je i u tome što oni nadilaze tehniku njih samih, čine nešto više od skupa snimljenih scena i običnih ljudi koji portretiraju određene likove, a da toga nisu ni svjesni.

Uzelo bi mnogo prostora kad bismo počeli pričati o svim filmovima koji se zaslužuju zvati kulturnim. Stoga ću bez rasprave krenuti na opis jednog kojeg smatram dostojnim da počiva među velikanima sedme umjetnosti.

Apokalipsa danas (ili u engleskom izvorniku *Apocalypse now*) je ratni film redatelja Francisa Forda Coppole iz 1979. godine. Film počinje s prigušenim zvukom helikoptera i slikama eksploziviranih bombi u tropskoj prašumi, dok svira pjesma *The Doors* *The End*. Radnja filma je smještena u Vijetnamu i Kambodži za vrijeme Vijetnamskog rata. Ideja filma počiva na slobod-

noj interpretaciji romana Josepha Conrada – *Srce tame* (*Heart of Darkness*). Film je okupio doista imponantnu glumačku ekipu počevši od Marlona Branda koji glumi poludjelog američkog pukovnika Waltera Kurtza koji se zatvorio u prašume Kambodže gdje je stekao reputaciju dostojnu boga kod lokalnih ljudi koji ga štite i obožavaju. Dalje, imamo Martina Sheena u ulozi Benjamina Willarda, satnika američke vojske koji je dobio zadatak da smakne Kurtza koji je izmaknuo kontroli zbog svojih luđačkih pokolja – dokrajči njegovo zapovijedanje... bez milosti. Onda imamo i mladog Laurencea Fishbournea (poznatog po ulozi Morpheusa u *Matrixu*), Roberta Duvalla (*Kum*) – kao ekscentričnog pukovnika 9. konjaničke satnije tj. helikopterske, Harrisona Forda, Dennisa Hoppera (*Goli u sedlu*)...

Kako bi što neprimjetnije došli do Kurtza u Kambodži, Willardova ekipa s brodicom kreće uzvodno rijekom Nung (Mekong) i putem postaje sve više opsjednut njime, Kurtz postaje dijelom Willarda. Putovanje je imalo dosta događaja, prije sve su to ratna stradanja, čišćenja čitavih sela, bombardiranja, bacanje napalm bombi uz vrlo realističan prikaz bez ikakvih opravdanja s američke strane.

Kad je film izašao 1979. dosta snimljenih dijelova je moralo biti izbačeno, prije svega radi duljine filma koja bi prešla 3 sata, ali i radi tadašnje političke situacije koja nije dopuštala neke scene radi izravne kritike Saveznika u Vijetnamskom ratu. Coppola je 2001. godine objavio *Redux* izdanje, koje sadrži 49 minuta izbačenih scena, no, i tada je morao izbaciti dio kad Willard ruča s francuskom kolonijalnom obitelji Marais u Kambodži, jer izravno kritizira francusku kolonijalnu politiku. Također, tu je i scena kad Kurtz (Brando) čita članak iz *Timea* okružen kambodžanskom djecom i zabava Willardove ekipe s *Playboyevim* zečicama.

Film obiluje scenama izravnih ratnih stradanja, ubijanja civila, rušenja građevina – jednom riječju ludilom rata: Sve je dopušteno.

Na kraju filma Willard s preostalom ekipom dolazi do Kurtza koji boluje od malarije i čita

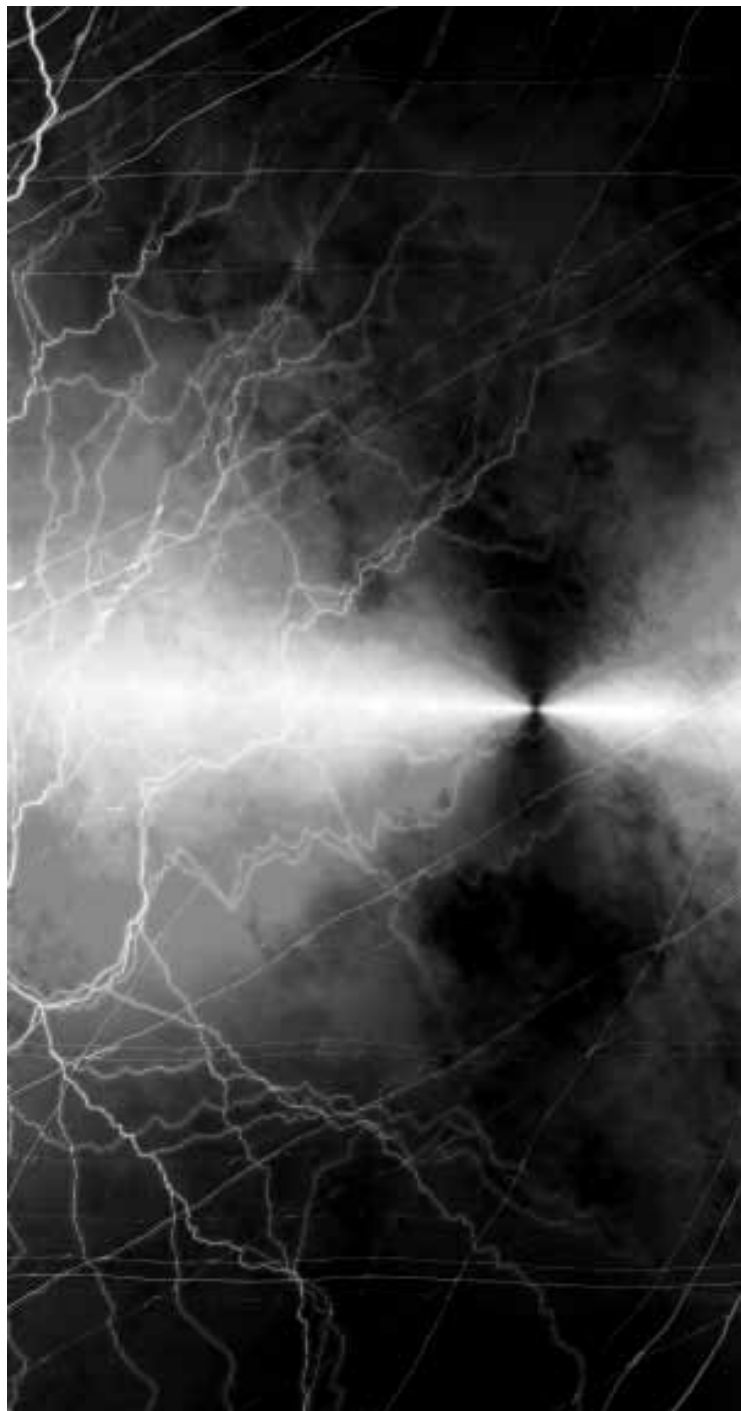
KULTNO OSTVARENJE SEDME UMJETNOSTI

pjesme naglas. Zatvara Willarda, muči ga, ali ga na kraju pušta, jer su oba znali da je došlo vrijeme u kojem Kurtz treba biti ubijen. Willard ubija Kurtza mačetom dok ovaj uz posljednje izdisaje govori: Užas...užas – aludirajući na čitav rat i sve što je u svojoj karijeri vidio, a tada se i vidi scena obrednog klanja krave, što je danas predmet rasprava dosta udruga za zaštitu životinja.

Film je osvojio dva Oscara (najbolja fotografija i zvuk) i 6 nominacija, te tri Zlatna globusa (najbolja režija, sporedni glumac Robert Duvall, glazba). Film je financirao sam Coppola od svoje zarade iz Kuma te kredita iz banke kako bi zadržao umjetničku slobodu. Sniman je na Filipinima, a dosta poteškoća je stvorio sam Marlon Brando, koji je na snimanje došao debeo, iako mu je lik trebao biti mršav i bolestan, nije pročitao Srce tame i nije naučio tekst, tako da su scene u kojima Kurtz priča čista improvizacija. Na konferenciji za novinare kad je dobio Zlatnu palmu u Cannesu dao je svoj legendarni komentar: Moj film ne govori o Vijetnamu, to je Vijetnam.

Nakon ovakvog filma čovjek se zapita kamo vodi čovjek čovjeka? Rat je ludilo u kojem nema pravila, životi su samo nebitne figure velikog šah majstora koji stoji negdje sa strane. Ovaj film je jedno od najboljih Coppolinih ostvarenja, ostaje zauvijek svim generacijama kao podsjetnik na počinjene strahote. Glumačka ekipa je odradila svoj posao na način koji graniči s dokumentarističkom realnosti. Sve ovo potvrđuje status Apokalipse koja i nakon 30 godina od nastanka budi strahopoštovanje i tjera čovjeka da se suoči sa samim sobom. Do koje mjere čovjek doista ide u takvim situacijama najbolje govori scena u kojoj nakon što su helikopteri uništili svaki vidljivi znak otpora, slijedi napad napalmom u obližnjoj prašumi koji označava vrhunac bitke. Kilgore trijumfalno kaže Willardu: Osjećaš li to? Napalm, sine! Ništa na svijetu ne miriše tako. Volim miris napalma ujutro... Miriše...kao pobjeda.

Toni BANDOVIĆ

BLUDNI

Ispričaću vam priču koju ste vidjeli mnogo puta do sada slijedićemo najstarije zaplete na svijetu a onda idemo na mjesec.- Quentin Tarantino Država Tennessee,Knoxville,mart je,1963.

vrišteći glas djevojke po imenu Connie Tarantino para zagušljivi zrak u bolnici. Za nekoliko trenutaka, u naručju će držati bebu, naizgled sasvim normalnu,kao i sve druge bebe, ali ona neće ni slutiti kakav krajnje ekscentričan stvaralački um se razvija u toj maloj lobanji, i kakva genijalnost će obilježiti godine koje dolaze. Dala mu je ime Quentin.

Status otpadnika je ključni dio mita o Tarantinu. Njegov stil je duboko ukorijenjen u svijet volšebnih momaka pop-kulture sedamdesetih. I odsustvo moralne perspektive i prikazivanje surovih životnih situacija upravo onakvim kakve jesu, jeste ono što privlači njegove obožavaoce. Djetinjstvo je proveo gledajući filmove horor-tematike i čitajući knjige kao što je Moby Dick , tako da je već kao tinejdžer bio neka vrsta diplomiranog filmskog znalca i štovatelja velikih imena, kao što su Brian de Palma i Stanley Cubrick. Sa svojih 16 godina izgledao je mnogo starije pa je, napustivši školu, počeo raditi kao razvodnik u pornografskom kinu Pussycat, i upisao se u „Glumačku školu Džejmsa Besta“ gdje je zajedno sa nekoliko studenata odigrao komade koje su pisali. U njima je posebno Quentin iskazivao svoju zaludenost gangsterskim fimovima, ubistvima i brutalnim scenama nasilja. Prvi ozbiljniji Quentinov film koji je snimio zajedno sa prijateljem Craigom Hammanom bio je Rođendan mog najboljeg prijatelja . Iako je taj fim u cjelini bio promašaj predstavljao je novi stadijum u njegovom filmskom razvoju i izgradnji karijere. Prvi scenarij koji je napisao bio je Prava romansa u kojem jedan od junaka upravo opisuje Quentinovu situaciju nakon snimanja Rođendana: Nemam ni saksiju da se u nju popišam,niti prozor

da to prospem..

Međutim, iako eksplicitan i izrazito nasilan scenarij za Pravu romansu, Quentin ga je odlučio prodati,i djelo je završilo u rukama redatelja Tonya Scotta. Zaradivši nešto novca za Pravu romansu započeo je pretprodukciju za novo ostvarenje Ulični psi koji će postati jedan od najpoznatijih filmova 90-ih. Quentin se tada jednostavno isključio iz svijeta i počeo da stvara remek-djelo. Ulični psi je jedan od onih filmova koje mozes pogledati više puta, a svakim ponovnim gledanjem otkrivati nešto novo. Nakon prikazivanja filma na festivalima po Evropi i premijeri u SAD-u Quentin je osjetio veličinu onoga što je uradio i bio zapanjen različitim reakcijama publike,kako dobrim tako i onim lošim. Neki su ga prepoznali kao vrlo talentiranog, dok su ga drugi pak nazivali propagerom nasilja i jednostavno šmokljanom. I dok su novinari, filmofili, glumci uveliko krojili priču o novom odmetniku Holywooda, glavni junak njihovih rasprava je pijuckao espresso u Amsterdamu i bacio se na pisanje scenarija za novo krvoproliće po imenu Pakleni šund. Tri priče koje se prepliću kroz radnju filma, kulturni junaci, izvanredan soundtrack, hamburger...Pakleni šund je postao klasik a Quentin odlazi kući sa zlatnom kipićem i zadovoljnim smiješkom. Za sljedeće projekte je u suradnji sa drugim rediteljima pisao scenarije, glumio i unosio već prepoznatljiv tarantinovski duh. Zajedno sa Robertom Rodriguezom radio je na scenariju za film Od sumraka do zore, koji je kasnije imao i 2 nastavka. Priča o vampirima koji posjeduju bar u pustinji i dva pljačkaša je privukla veliki broj ljudi i film je doživio uspjeh. Quentin je o njemu izjavio: To će biti skroz otkačeno, pošto će oni dijelom biti vampiri, dijelom pacovi, a dijelom jednostavno velika čudovišta. Nećete znati šta da očekujete. U protekloj godini napravio je jedan od najzanimljivijih filmova pod imenom Kill Bill ,Vol.1 i 2. Kill Bill je mješavina različitih filmskih žanrova, npr. animirani dio filma u maniru japanskog crtanog filma koji je naravno pun borbe,krvi i ispadanja očiju(u ovom slučaju i njihovog gaženja), dok drugi dio filma podsjeća na stare kung-fu filmove.

SIN

Na neki način film u kojem Tarantino kulminira tj. sazrijeva u potpunosti u rediteljskom smislu. Jedan od najnovijih poteza Quentina je pristanak za glumu u japanskom western filmu što govori kako kod njega ništa nije isključeno. Jer ko zna kakav bi život živio da nije postao reditelj, možda bi baš kao Jules (Pakleni šund) citirao Bibliju i bio najtraženiji plaćeni ubojica.

Dunja KOKEZA

Filmografija:

- „**Rođendan mog najboljeg prijatelja**“ (1987.) - gluma, režija
- „**Ulični psi**“ (1992.) - gluma, režija
- „**Prava Romansa**“ (1993.) - scenarij
- „**Pakleni šund**“ (1994.) - gluma, režija
- „**Četiri sobe**“ (1995.) - gluma, režija
- „**Jackie Brown**“ (1997.) - režija
- „**Od sumraka do zore**“ (1996.) - scenarij
- „**Kill Bill**“ (Vol.1 2003., Vol.2 2004.) - režija
- „**Sin city**“ (2005.) - gost režiser
- „**Hostel**“ (2006.) - gost režiser

grad na smaragdnoj rijeci

Niti koje povezuju mostove

Gdje Neretva hladna teče, u srcu Hercegovine, leži grad Mostar. Grad koji je u mnogočemu poseban i grad koji prije svega ima svoju dušu.

Toliko toga je već napisano o gradu Mostaru, toliko je riječi prevaljeno preko usta, riječi koje su trebale biti rečene i one koje su proizvod nečijeg nezadovoljstva...

Često se pitam, zašto se drugima šalje negativna slika o gradu, negativna slika o situaciji koja je češće namaštana nego realna priča okovana tamom ratnih događanja. Ono što je bilo ne može se tek tako zaboraviti, ali tako se ne može se ni živjeti. Sjećanja na rat uvijek su bolna, ali osveta i krivnja samo sipaju sol na ranu. Iako je rat na frontu završen, neki ga među sobom još uvijek vode, i u ovim poslijeratnim godinama još uvijek upadamo u bestežinsko stanje puno ironije i negativnog naboja. Kolektivna depresija najviše se odražava na život mostarskih omladinaca, kojima je potrebno upravo suprotno – osnova za ljepšu i svjetliju budućnost.

Nekad se začudim kada ujedinjeni mladi ljudi s obje obale Neretve provode akcije i organiziraju manifestacije. Tijekom ljeta tradicionalno se održavaju koncerti podno Starog mosta, organiziraju se poetske večeri gdje se iščitavaju zajedno Tin Ujević, Musa Ćazim Ćatić i Aleksa Šantić. Slične manifestacije vraćaju starije prošlim vremenima, sjećanjima u kojima su bake i nene zajedno ispijale kave i kahve po mostarskim mahalama, gdje su se dočekivala svitanja uz pjesmu i lijepo druženje. Srećom, naznake da će se u Mostar ta vremena vratiti i da će još ljepša doći postaju realnija u vremenu u kojem žive mladi ljudi puni entuzijazma i želje za promjenom.

Uvijek će biti onih koji će imati oprečno mišljenje, pojedinaca koji će nastojati negativnu energiju prenijeti na druge ljude, te i dalje unositi nemir. Mostar je grad koji je, pored svoje multinacionalnosti, i svijetla točka u globalnom sivilu vremena koje je u porastu. Zaista je lijepo prošetati ulicama ovog grada i sresti prijatelje koji pričaju o lijepim stvarima, koji zajedno dijele i dobro i zlo, koji zajedno uživaju u mladosti, bez obzira na

vjeru i nacionalnu pripadnost.

Mi, mladi ovog grada, dokaz smo da uvijek postoji nada u bolje sutra, da je Mostar grad koji Neretva spaja, a ne razdvaja na dvije strane. Uvijek se može bolje i uvijek treba težiti višem, na tomu se i bazira nada u bolje sutra. Svi probleme i teškoće lakše se mogu riješiti ujedinjenim snagama. Ne ponavlja se bez razloga maxima: kad se male ruke slože, sve se može, sve se može...

Dok šetam obalom Neretve, često mi u mislima dođu Merlinovi stihovi: Ne dajmo da suze zamute rijeku, čuvajmo se bistru i daleko...

Posljednjih godina urađeno je i nekoliko pozitivnih stvari... Posebno raduje spoznaja da obećanja nisu ostala puko slovo na papiru. Lijepo je čuti zvuke gitare i zapljuskivanje rijeke o tvrdi hercegovački kamen i uza sve to biti svjedokom okupljanja mladih iz različitih dijelova grada. Ja vjerujem da je ovo grad u kom zaljubljeni mogu sretno da se vole, bez obzira na sve razlike.

Različitosti nam donosi priliku da upoznamo jedni druge, da zavirimo u nečiji živote i oplemenimo svoj, da se zajedno nosimo s problemima koji nas okupiraju. Mostovi koji nas spajaju teritorijalno isprepliću i naše sudbine. Toliko puta se spomene ta fraza da je postala olako shvaćena i često ostane samo slaba jeka u usima. Mostar ne bi bio isti grad bez jedne od svojih obala, i iako je nekome to možda teško pojmljivo, meni koji se svakoga dana budim sa nadom da ću baš to jutro među obalama izgraditi nove prijateljske mostove, negdje drugdje bilo bi nezamislivo živjeti. Dok ovo pišem u ušima mi zvonu: Ostajete ovdje, Sunce tuđeg neba neće vas grijati ko što ovo grije... Grki su zalogaji gdje svoga nema i gdje brata nije... Od svoje majke ko će naći bolju... Bacite pogled po kršu i polju, svuda ću grobja vaših pradjedova...

Mogućnosti koje nam Mostar nudi trebaju se iskoristiti, a BiH je država svih onih koji se osjećaju kao Hercegovci i Bosanci.

Darko MARIĆ
Potpredsjednik ONA u BiH

opština **sokolac**

Opština Sokolac nalazi se u istočnom dijelu Bosne i Hercegovine, sa površinom od 689 km². U Sokocu živi oko 15 500 hiljada stanovnika. Broj mladih starosne dobi od 16 do 30 godina je cca. 2 100.

Mladi su svakako jedna od ugroženijih kategorija u našem društvu. Prva i najbitnija činjenica koja to pokazuje je veliki broj nezaposlenosti mladih ljudi. Mladima se rijetko nudi mogućnost odrađivanja pripravničkog staža, mada u posljednje vrijeme postoje pomaci. Kulturni život i slobodno vrijeme mladih uglavnom je strukturiran kroz postojanje sekcija u školama, kroz sportske aktivnosti pri sportskim klubovima, u okviru pokrenutih sekcija pri ustanovi za kulturu, nevladinih organizacija UG Aurora, Ank te Omladinski centar „Luča“, „Svoje programske zadatke Ustanova za kulturu realizuje u skladu sa trajno definisanim programom koji uključuje:

- a) stalne programske aktivnosti
- b) tradicionalne, datumski utvrđene manifestacije.

Nevladine organizacije Aurora i Ank su također kroz velike akcije okupili veliki broj mladih oko sebe i tako dobar dio njih sklonio sa ulice.

Omladinski centar luča je nevladina organizacija koja je registrovana 2005 godine. Od tada pa do danas realizovali su brojne aktivnosti u cilju aktivnijeg učešća mladih u ekonomskom i društvenom životu lokalne zajednice. Iako su pružene solidne mogućnosti

Da se mladi uključe u razne aktivnosti, mladi nisu dovoljno uključeni.

Problem mladih Sokoca su razne vrste ovisnosti: cigarete, alkohol, droga. Postojanje pri domu zdravlja Savjetovališta za mentalno zdravlje djece i omladine, s obzirom na sve veću pojavu poremećenog ponašanja, neurotskih i psihotičnih poremećaja, problema ovisnosti, postojanje ovakvog savjetovališta je veoma značajno. Mladi su često počinioci prekršajnih djela: prekršaji javnog reda i mira (tuče, bezobzirno ponašanje, krađe i teške krađe), kao i prekršaja u saobraćaju. Za kraj bi želeo istaći potrebe mladih Sokočana do kojih

se došlo putem ankete. Anketiranje je vršeno u junu 2006. godine. Ispitanici su bili učenici osnovne škole (sedmi i osmi razred), učenici srednje škole, mladi (zaposleni, nezaposleni), studenti. Anketiranje su sproveda četiri anketara. Prije ispitivanja ispitanicima je saopšteno da se istraživanje raadi za potrebe mladih, da je anonimno, a zatim im je objašnjen način rada.

Problemi koji su mladi sokoca istakli u anketi, navedeni su hijerarhijsku:

- Nezaposlenost mladih
- Poroci
- Siromaštvo
- Kriminal među mladima
- Korupcija u društvu
- Loš obrazovni sistem
- Kriza morala
- Pesimizam mladih

Vrijednosti koje su mladi Sokoca istakli u anketi, nevedene su hijerarhijski:

- Porodica
- Ljubav
- Prijateljstvo
- Vjera
- Rad
- Poštenje
- Mir
- Iskrenost
- Red
- znanje

Oslanjajući se na rezultate istraživanja o potrebama mladih sa područja opštine Sokolac, sledeće aktivnosti su obuhvaćene Akcionim planom:

- Zapošljavanje
- Obrazovanje
- Sport i kultura (slobodno vrijeme mladih)
- Informisanje
- Prevenција narkomanije

Filip AMOVIĆ

šah igrabez granica

U sklopu PROJEKTA GRAĐANIN učenici razreda G31 (trećeg razreda gimnazije) srednje škole u Ključu, odlučili su se za izradu šahovskog polja na otvorenom. Zvanično otvaranje dogodilo se 12. aprila tekuće godine, a za izradu istog uložili su dosta truda i napora.

Ovakav potez opravdali su činjenicom da 50% ljudskog života čini slobodno vrijeme te da ono najvećim dijelom ispunjava naš psihički život. Dakle, odlučili su da detaljnije istraže ovaj problem koji su posmatrali sa staništa intelektualne ljudske igre-šaha. Pozabavili su se i činjenicom da je prije rata postojala šahovska tradicija na našim prostorima. Istina je da su ljudi živjeli i družili se jedni s drugima, a danas oni žive jedni pored drugih. Nažalost, pasivnost i stereotipnost zavladali su ljudskom psihom. Grižnja savjesti da su dio te teške svakodnevnice kojom je zavladao tehnologija navela ih je da razmišljaju drugačije i pokušaju napraviti korak naprijed za bolje sutra.

Šah je bio samo korak na kilometarskom putu kojim su u malom gradu načinili mjesto ugodno za život, omogućili druženje i udruživanje osoba različite starosne dobi, zajedno razvijali svoj mentalni sklop koji nas vodi kroz život i naposljetku projektom su obezbijedili kvalitetan način provođenja slobodnog vremena.

Za izradu i pomoć pri realizaciji projekta obratili su se Općinskom načelniku, gospodinu Hadžić Bajazidu, Sportskom savezu, te Udruženju penzionera općine Ključ. U početku vlast nije htjela prihvatiti njihov stav o ovom problemu, ali nakon izvjesnog vremena i nakon dosta dobre argumentacije koja je predočena načelniku i ostalim članovima Općinskog vijeća isti su morali odobriti. Svoju podršku pružili su im aktivnim uključanjem, sugestiranjem, isticanjem bitnog i novcem, bez kojeg projekt ne bi ni mogao uspjeti.

Projektom su htjeli utjecati na društveni život grada, da dokažu da ljudi iz manjih sredina nisu manje vrijedni, da su takve tvrdnje stereotipi. Učesnici smatraju da je realizacija projekta veliki korak za općinu Ključ. Realizacijom projekta dali su veliki doprinos svim stanovnicima ove male općine, i nadaju se da ovo nije posljednji projekt vezan za sport i kulturu njihovog grada, jer kultura samo pozitivno utječe i nadograđuje čovjeka, a oni ne žele dozvoliti da grad Ključ izgubi dušu.

Mislim da je ovo veoma dobar primjer svim stanovnicima manjih općina i gradova. Dakle, samo vašim podsticajem i trudom uspjet ćete zadržati dušu vašeg mjesta.

Damira KULENOVIĆ
Članica Upravnog odbora ONA u BiH

ONA U BIH

Snaga mladalačke riječi

Živimo u vremenu u kojem se u našoj zemlji, a i u čitavom regionu, dešavaju različiti tranzicioni procesi kako bismo u dogledno vrijeme dospjeli konačno u stanje stabilnog, demokratski izgrađenog društva u kojem će se poštovati osnovna ljudska prava i prave vrijednosti. Jedan od sastavnih dijelova koji prati taj preobražaj jeste i razvoj i unapređenje novinarske riječi. Svakodnevni smo svjedoci lošeg novinarstva (čast izuzecima) što na televiziji, što u štampanim medijima, a svjesni smo itekako koliki uticaj riječ novinara ima u savremenom društvu u kojem se trguje prije svega informacijama. E, pa, vrijeme je da se nešto mijenja!

To je bila i polazna misao grupe srednjoškolaca koja se u maju 2007. godine okupila u Sarajevu, pod pokroviteljstvom njemačke organizacije SHL (Schüler Helfen Leben), i temeljno razmotrila sve okolnosti i potrebe za nastajanjem jedne organizacije koja bi objedinjavala interese mladih novinara čitave BiH. Sa zaključkom da je jedan ovakav poduhvat skoro suštinski neophodan, počele su ozbiljne i naporene pripreme za formalno osnivanje onoga što danas jeste prva omladinska novinarska asocijacija u Bosni i Hercegovini. Tokom ljetnjeg perioda pa sve do pozne jeseni radilo se na izradi Statuta, prikupljanju aktivista, usaglašavanju unutrašnje strukture Udruženja, razradi projektnih ideja i pisanju projekata i, na kraju, organizovanju osnivačke skupštine na kojoj je formalno izabrano rukovodstvo, izglasani prvi projekti i sam Statut Udruženja. Nakon toga, mogli smo početi da radimo...ali...

Na samom početku shvatili smo da tek po okončanju osnivačke skupštine pred nama leži izvjesno najzamorniji period – period u kojem se treba upustiti u dugotrajnu igru sa birokratijom i papirologijom. Potpisi, mijenjanja adrese, zahtjevi za promjenu imena (jer se ime države, eto, ne može tek tako koristiti u nazivima udruženja) i slično ubijali su duh i inspiraciju u nama. No,

izdržali smo, i u februaru 2008. godine smo se mogli pohvaliti kako konačno funkcionišemo kao potpuno ravnopravno i pravno priznato Udruženje uz spiska nevladinih organizacija naše države. Laknulo nam je, zaista, jer se nekada činilo da svim tim papirima nikada nećemo vidjeti kraj... Onda je na red došao prvi projekat – izrada magazina koji upravo držite u rukama, javnog i zvaničnog glasila ONA u BiH, časopisa kome je ciljna grupa omladinska populacija čitave Bosne i Hercegovine bez obzira na bilo kakve razlike, časopisa koji neće znati za entitete, kantone, vjersku, političku, polnu, seksualnu i svaku drugu orijentaciju, jer će tretirati svakog našeg čitaoca kao samosvojno, neponovljivo biće čija je glavna odrednica riječ – ČOVJEK. Zadatak koji smo sami definisali kao osnovni cilj našeg budućeg rada jeste upravo to – biti glas mladosti u javnosti, mladosti kojoj niko neće nametati bilo kakve misaone koncepte i stege, postati snažan činilac u borbi za slobodu i kvalitet, a šta će bolje poslužiti za to nego novinarstvo!

No, put do uspjeha je dug i trnovit, kako to često kažu. Sigurno će nam trebati dosta vremena, rada i truda da dođemo na poziciju kojoj težimo. Do tada, čekaju nas još jedna duga promotivna turneja po većim gradovima naše države u julu, koju ćemo začiniti koncertom, obrazovni program namijenjen svima onima koji su zainteresovani da nauče nešto više o osnovama novinarskog poziva na jesen i ko zna šta sve još u vremenu koje dolazi. Možemo vam samo obećati da ćemo se i dalje truditi da stvaramo zanimljive i korisne sadržaje za sve vas kojima je stalo da mijenjate nešto, da pokažete svoj talenat, da budete aktivni dio društva kome pripadamo, a to je ono što nam zaista svima treba – svježine, mladosti, dobrih i kvalitetnih ideja i volje.

I za kraj, završiću ovaj kratki članak jednim pozivom. Omladinsku novinsku asocijaciju u BiH sada sačinjava 15 mladih sjajnih ljudi koji čine Upravni Odbor i na desetine naših aktivista, ništa manje bitnih za funkcionisanje ove mašinerije. Dosta za početak, možda će neko pomisliti, ali svakako da nije. Siguran sam da u Bosni i Her-

cegovini ima još mnogo, mnogo više izuzetno kvalitetnih ljudi koji hoće da se bave novinarstvom i građanskim aktivizmom, da mijenjaju svijet onako kako je to njima potrebno, da ga oboje i daju mu lični pečat u korist svih nas. Pokažite da sam u pravu i postanite dio ove naše rastuće grupe u kojoj zaista vladaju pravi familijarni odnosi. Pomozite nam da izgradimo reputaciju mladalačke riječi koja će imati težinu u državi u kojoj živimo, pa i šire. Pomozite nam da svim mladim Bosancima i Hercegovcima prva asocijacija na kvalitetno, jako i nezavisno omladinsko novinarstvo bude Omladinska novinska asocijacija u Bosni i Hercegovini!

Unaprijed hvala!

Slobodan BRKLJAČ
Predsjednik ONA u BiH

Onevladiniorganizacijama NovomGradu|BosanskomNovom

Prije rata u Bosni i Hercegovini na teritoriji opštine Novi Grad kao i u ostalim opštinama Bosne i Hercegovine nisu postojale nevladine organizacije zbog tadašnjeg uređenja i poretka države i kako je takva vrsta organizovanja bila strana u našem gradu su se razvijale razne kulturne aktivnosti i Novi Grad je bio popularan u kulturnim krugovima na šta se svaki Novljanin ponosio. Dakle Novi Grad je i prije rata bio aktivan grad što je pružilo dobre uslove za stvaranje nevladinih organizacija. Jedna od prvih nevladinih organizacija u Novom Gradu je bila »DIA« (skraćenica od francuske riječi za dijalog) koja je po porijeklu iz Francuske odakle je i sponzorisana .

»DIA« je organizacija koja je radila sa svrhom proširenja kulturnih vrijednosti i aktivizma među mlađom populacijom, bila je smještena u zgradi Doma kulture i tamo je nudila razne programe. »DIA« se preselila iz Doma kulture i od tada pod sponzorstvom razvija različite programe edukacije, kreativnog izražavanja i tolerancije, trenutno neaktivna jer radi na prikupljanju sredstava za sljedeći projekat. U okviru ove organizacije su radili mnogi volonteri a organizacija je imala tri zaposlena člana na određeno vrijeme.

Između ostalih nevladinih organizacija kojih po izvještaju iz 2005. ima sedamnaest i čiji broj se stalno povećava kao i civilni sektor ističe se Udruženje Građana »Lira« čija je ciljna grupa građanstvo, žene i mladi koja se bavi raznim programima implementacije mira kao i kulturnog izražavanja svojih članova. UG »Lira« je član mreže Snorp-a (saveza neprofitabilnih organizacija regije Prijedor), ova organizacija je registrovana 2000. godine i od tada djeluje, budžet za 2005. godinu joj je bio 19.550,00 KM. Ova organizacija je jedna od rijetkih u ovom gradu koja se stara o pravima žena.

Organizacija od praktičnog značaja za Novi Grad je »Lokalna agencija za razvoj opštine Novi Grad« koja se bavi koordinacijom razvojnih planova opštine i pomaže poslovnim subjektima u ostvarivanju poslovnih vizija. Organizacija je registrovana 2006. godine te zapošljava tri osobe, tri spoljna suradnika i deset volontera. U sklopu ove organizacije se nalazi info centar za mlade koji pruža usluge besplatnog interneta i korištenja računara.

Pored pomenutih ističe se i opštinska organizacija Crvenog Krsta čija je misija socio-humane prirode i koja trenutno pored osnovnih programskih aktivnosti implementira projekat kućne njege i nabavke mobilnih tehničkih timova čiji je sponzor CK Italije. Pored ovih organizacija u Novom Gradu

djeluju razna kulturno–umjetnička društva čija je misija obnavljanja tradicije i kulturno izražavanje mladih individua. Da bi obuhvatila i večernje izlaske mladih u Novom Gradu postoji organizacija »MONO« ili muzička organizacija Novi Grad koja je zaslužna za muzičke festivale u Novom Gradu koji okupljaju mlade bendove iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Pored organizovanja koncerata, muzička organizacija se bavi organizovanjem raznih projekcija, javnih tribina, radio emisija, izložbi itd. Organizacija je osnovana 2007. godine i saraduje sa nevladinim organizacijama iz Siska i Dvora na Uni.

Iz svih podataka možemo zaključiti da je Novi Grad vrlo aktivna zajednica u pogledu nevladinih organizacija tj. civilnog sektora. Mada u dobu političkih stranaka u kojem se gušimo mnogi odlučuju da se priključe većini ne shvatajući vrijednost građanskog organizovanja koje je na visokom nivou u svakoj demokratskoj zemlji i koje može da poboljša život pojedinaca ako oni to sami odluče. Krajnji cilj građanskog organizovanja je stvaranje takvog mentaliteta koji će se temeljiti na ljudskim slobodama i toleranciji u jednom društvu, takvo društvo nije okupirano političkim temama niti dopušta da bude okupirano takvim temama. Teme građanskog društva moraju biti ekologija i zdrava tehnologija za razvijanje društva koje se temelji na ljudskim slobodama, dakle u centru pažnje treba da bude čovjek i njegova djelatnost.

Milan KAJTUZ

KAFANA

KAO INSTITUCIJA NA BALKANU

Nije ni kafana što je nekad bila

Nije ni kafana što je nekad bila, često se čuje komentar još ono malo boema što je ostalo. Kakva je bila mogu samo da saznam iz priča, a kakva je sada nabolje bi bilo da provjerim, jer praksa je praksa. Izvršim ja neke sitne pripreme. Neko vrijeme prije odlaska u kafanu naučim sve kultne kafanske pjesme. Srećom, otac je imao neka iskustva sa kafanom pa je po principu s koljena na koljeno palo nekoliko dobrih lekcija. Svestrano su pomogle i amidže koji kažu eto da ne vole Bog zna koliko tu kafanu, ali odu povremeno. Koliko je to povremeno nekad bilo često tek sam kasnije saznao. Malo sam na internetu prosurfao na pojam koji ste tražili: kafana, Haris Džinović, Toma Zdravković» (ova dvojica su sinonimi za kafanu).

Naišao sam na niz zanimljivih komentara i kafanskih priča. Da se razumijemo, nisu to komentari i priče sa foruma, jednu kafansku priču napisao je Miljenko Jergović (da, to je onaj Bosanac čije su knjige prevedene na 20 svjetskih jezika). On je u Oslobođenju objavio priču o tome kada je prvi i posljednji put slušao Tomu Zdravkovića (svi zainteresovani neka se sami potrudite da je pročitaju) i mogu vam reći nije samo opisao Tomin nastup, opisao je Tomu u cjelosti te noći, kao i mentalitet pravih kafanskih ljudi, njihov merak, stil ispijanja alkohola, jer suština kafane nije se napiti nego popiti (naravno sa društvom u meraku).

Sznao sam da mnogi poznati pisci (eto Danilo Kiš, npr) često bili poznati gosti kafana. U njihovo vrijeme nije svaka prsata mogla da uzme mikrofon i da pjeva (mada je bilo izuzetaka u nekim birtijama), pjevaljka je morala da nosi duh kafane

u sebi, da poznaje osjećanje gosta, da mu zapeva neku što mu rane leči (Toma Zdravković). U kafani se studirala opća psihologija života sretnih i nestretnih ljudi.

Sad kada sam sve to fino nabubao valja to praktično provjeriti. Te ne bih ti ja lijen (kako samo crnogorski naratori znaju početi priču), pa pravac kafane, jer od jedne stekneš znanje, a od više rutinu.

Sarajevkse kafane neću imenovati, oni koji su bili znat će, a oni koji nisu sami će nekako da saznaju. Prva i najveća. Hala nepregledna. Raja sjedi, ponešto se progovori, djevojke cupkaju u sjedećem položaju - krajnje ležerna atmosfera. Jedan nas je ljubazni čovjek odveo do slobodnog stola. Mi smo došli malo ranije da izvidimo kompletnu situaciju. I tako neko vrijeme dok se maestro za klavijaturu sam ne sjeti da zapali atmosferu. Pa se pjevačica iz sveg glasa prodra (a isto je tako i pjevala) Haj'mo i poče cigansku pjesmu Baro biav (ako joj je to pravi naziv). I mi svi, ko utrenirani, na noge, pa malo po malo, skoro će sabah, a mi lomimo li ga, lomimo. Samo moram naglasiti da sam ja nešto ranije studirao kafanu nego li se ona degradirala, a kasnije ću vam ispričati i kako... Ali tu večer ludilo neviđeno. Ostali do sabaha. I tramvaji počeli da rade. Društvo prijatno, niko ne dobacuje za susjednim stolom, ma milina. Da je bilo više para navukli bi se mi na kafanu.

Ostale kafane smo posjetili, ali nam se nisu svidjele. Jedna je bila tipično kamiondžijsko mjesto kako sam ja zaključio, a drugo zanimljivo i posjećeno tek onda kad gostuje neka zvijezda sa ovog našeg estradnog neba. U jednu nismo stigli, a poznata je po tome što tu sjede fudbaleri i njihovi treneri, te svakojake glavonje, a čuo sam i da je tu najbolja muzika. To sam ostavio da izvidim pa ću vam javiti.

Skratit ću ove putešestvije do trenutka razočarenja. Dugo mi ne odosmo u kafanu da zameračimo. Tako, dogovarismo se i dogovarismo jedno dva mjeseca i najzad se dogovorismo. Scena ista k'o i prije. Čiko nas otprati do mjesta. Sve super dok ne zakrišta ona mala Haj'mo. Svi na noge

ko po naredbi. Nakon dvije-tri pjesme vidimo mi da nešto ne štima. Skačemo mi tako gledajući jedni druge zbunjeno kad genije ustanovi da se cijela Grand parada smjestila u kafanu. Ceca, Jeca, Seka, Tanja, Sanja (i naravno Džej). Pitamo se šta bi sa Tomom, Harisom, Silvanom i ostalima i u čudu gledamo čudo oko sebe. Neke curice sa lepršavim trakama za kosu, bubrezi im se vide, a ne intimni dijelovi tijela, (ko doktor, a?), skaču sa stola na sto, kontam da nije od red bula, ali nije. Piju pivo i to iz flaše. Katastrofa!

A nije mi što su se na nas izređale sve gore pomenute nego što su se izređale barem po tri puta. Kipti znoj iz mene, al' više od muke nego od vrućine. Jasno, sedam puta su ponovili A ona igra vrti se kao čigra koju je Miloš Bojanić pođonio od trubača i dodao najglupši tekst koji je mogao da doda. To što sam ga provalio je zahvaljujući onoj edukaciji prije polaska u kafanu. Zatim, Splavovi od Novice Zdravkovića (da, Tomin brat) koja ima dva stiha koja se ne podudaraju, a traje pet minuta.

Izlazeći iz kafane k'o, da ne kažem šta, jaran je prokomnetarisao Nije kafana k'o što je nekad bila. Ma i to što kažeš, dodah. Za nama je mala ostala da krešti: Tako mlada, tako mlada...

Poenta priče: mnogi mladi noći provode po kafanama, a mnogi će ih provoditi prije ili kasnije. To je i logično, jer ta mjesto jedino i funkcionišu. Ali važno je znati simbol kafane u zemlji seljaka na brdovirom Balkanu. To je za nas univerzalna komunikacija koliko je i za Engleze popodnevnji čaj. Nigdje na svijetu nećete vidjeti da u nekom lokalnu susjedni sto naruči piće susjednom stolu samo zato što su ovi veseli. Ili da u lokalnu sjede budžovani i mehaničari, gospođe i dame sumnjivog morala i da niko nikome ne smeta. Sada ne znaš ko je ko. Svako svakog ogovara, zagleda piće, niko ne naruči osim budžovani curama koje dođu u grupama samo da upoznaju budžovane. Ne dolazi se više sa rajom, jer su sada sve neke promocije. Propast!

Ado CVRČANIN

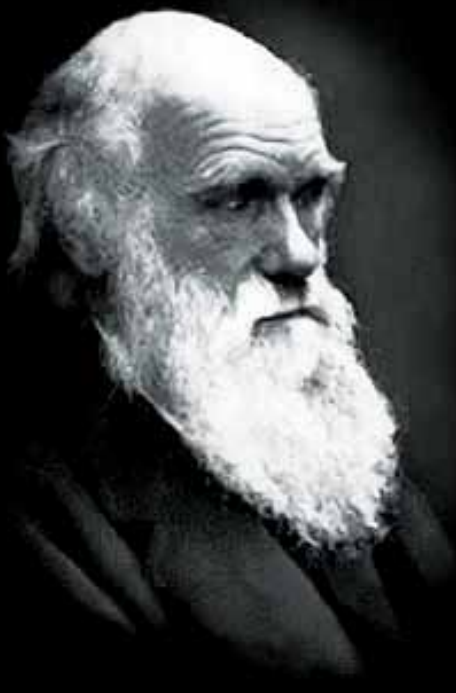
DARVINIZAM NAUČNA ISTINA ILI OBMANA

Još od kako je Isac Newton otkrio zakone gravitacije, nije se pojavio čovjek dovoljno hrabar da ih negira. Niti jedan naučnik se nije usudio ustati pred ljude i kazati: Einstein laže, i to potkrijepiti argumentima. Međutim, šta je razlog pa danas imamo na desetine svjetski priznatih naučnika koji javno nastupaju govoreći kako je Darwin jedan obični prevarant, a njegova teorija samo plod bujne mašte koju je on zasigurno posjedovao? Šta je razlog pa se savremena teorija evolucije više ne izučava u američkim školama? Zasigurno je da, proučavajući ovu teoriju nailazimo na mnogobrojne anomalije koje čovjeka potiču na razmišljanje u vezi sa najvažnijim pitanjem svih živih bića: Kako je nastao i razvijao se život na našoj Planeti? Prisjetimo se na kratko ko je bio Darwin...

Charles Robert Darwin bio je engleski prirodnjak koji je postavio savremenu teoriju evolucije koja je bila priznata skoro puna dva stoljeća. On nikada nije imao formalno znanje iz biologije, već samo amaterski interes za prirodu i živa bića. Njegov interes podstaknuo ga je da se pridruži ekspediciji koja je napustila Englesku brodom H.M.S Beagle 1832. godine. Ekpedicija je putovala raznim dijelovima svijeta punih pet godina. Mladi Darwin bio je impresioniran različitim vrstama živih bića, naročito zebama koje je vidio na otoku Galapagos. Mislio je da se različitost u njihovim kljunovima ogleda u njihovom prilagođavanju okolini kojoj žive. Sa ovom idejom u glavi pretpostavio je da porijeklo života i živih vrsta leži u pojmu prilagođavanja okolini. Prema njemu sve vrste potiču od zajedničkog pretka i one se zbog prirodnih uvjeta mijenjaju i transformiraju u nove vrste. Taj proces je nazvao evolucija putem prirodne selekcije. Dok je eho Darwinovog uspjeha odjekivao, jedan austrijski botaničar, Gregor Mendel, otkrio je zakone nasljeđivanja. Mendelovo otkriće dobilo je veliku važnost početkom XX stoljeća. To je bilo rađanje genetike kao nauke koja će kasnije, kako se ispostavilo, baciti teoriju evolucije u duboku krizu. Ono što je zadalo početni udarac pobornicima Darwina jeste naučna

činjenica da sve promijene koje se dešavaju na organizmu mogu biti isključivo posljedica promijena na genima. Ove promijene su nazvane mutacijama. Mutacije su definirane kao promijene na genetičkom materijalu zbog utjecaja vanjskih faktora kao što su radijacija ili hemijska djelovanja. Svaka mutacija je, pokazalo se, jedna nezgoda koja ili oštećuje ćelije, a samim tim i organizam, ili u najboljem slučaju ne ostavlja efekat. Dakle mutacija nije čarobni štapić koji transformira žive organizme u neke naprednije i savršenije oblike. Direktni efekat mutacija je štetan. Promijene uzrokovane mutacijama mogu biti samo one koje su iskusili stanovnici Hirošime, Nagasakija ili Černobila, to jest smrt ili doživotnu nesposobnost. Shvativši kolika opasnost prijete očuvanju teorije, znanstvenici koji su odlučili ostati lojalni Darwinu nastojali su pronaći rješenja. Darwinisti su pokušali ustanoviti makar jedan primjer za pogodnu mutaciju izvedeći hiljade eksperimenata. Svi njihovi pokušaji su završili sa neuspjehom. Razvojem genetike uvidjela se kompleksnost molekule proteina koja predstavlja gradivni blok svakog organizma. Pokazalo se kako protein nikako nije mogao nastati spontano. Darwinova teorija tvrdi kako je prvi protein nastao slučajno, pod nekim primitivnim zemaljskim uvjetima milionima godina prije. Nakon toga milioni takvih proteina su opet nastali slučajno, a zatim se na jedan nevjerovatan način sjedinili i formirali prvu živu ćeliju. Ljudski um je istreniran da gdje god vidi red odmah konstatuje kako neko stoji iza tog reda. Tako, naprimjer, kada vidimo tri cigle poredane jedna na drugu nikada nećemo tvrditi kako su se te cigle slučajno našle na okupu pa se zatim poredale.

Darwinova teorija je također uzdrmana nedostatkom fosilnih zapisa. Naime, ukoliko je svaka živa vrsta izašla iz svog prethodnika onda mora postojati veliki broj prelaznih vrsta, koje imaju osobine svog pretka, a ujedno i osobine vrste u koju su prešle. Donedavno se Archeopteryx smatrao nepobitnim dokazom kako je dinosaur sa imenom Velociraptor dobijajući krila evoluirao u pticu.

Kada je prije dva stoljeća engleski prirodnjak Charles Robert Darwin čovječanstvu predstavio svoju teoriju nastanka i raznovrsnosti živog svijeta, svi su od sreće svisnuli misleći kako je to tačka na i višestoljetnog istraživanja u ovoj oblasti. Međutim, zbog zakona genetike otkrivenih u prvoj četvrtini XX stoljeća, građevina nazvana savremena teorija evolucije počela je polako da se ruši! Danas desetine znanstvenika širom svijeta, a posebno u SAD-u i Europi prkoše Darwinovoj teoriji objavljujući mnoge knjige o ništavnosti iste!

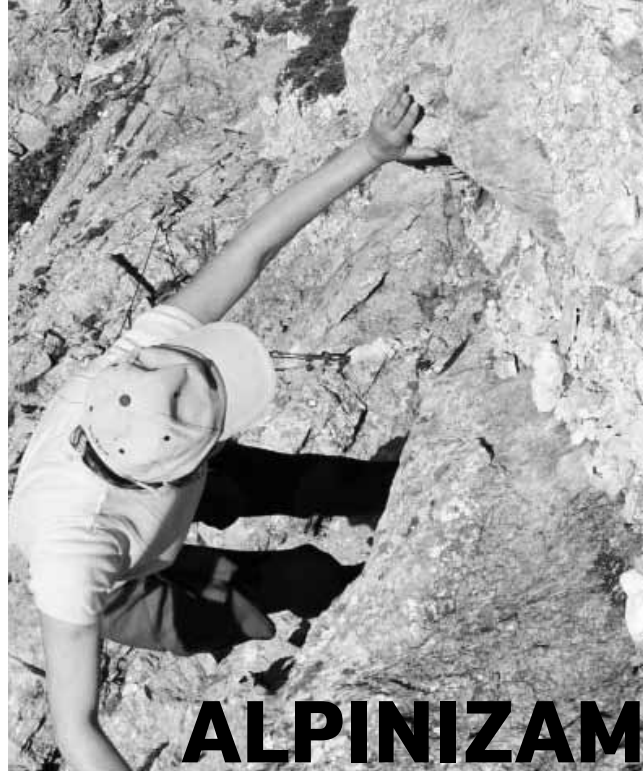
Međutim, posljednje studije ukazuju da ovo biće uopće nije prelazni oblik, već jedna ptičja vrsta koja se malo razlikovala od današnjih ptica.

Dvije važne stvari na koje se darwnisti oslanjaju kada tvrde da je Archeopteryx prijelazni oblik jesu kandže na krilima i zubi u kljunu. Istina je da Archeopteryx ima kandže na krilima, ali to ne mora predstavljati povezanost sa reptilima, jer danas postoje ptice koje imaju kandže na krilima (Taou-raco i Hoatzin) koje im služe kako bi se kačile za grane. Ni zubi u kljunu Archeopteryxa ne upućuju na to da je on prijelazni oblik, jer zubi nisu tipična odlika reptila. Neki reptili imaju dok drugi nemaju zube. Istina je da ptice sa zubima ne postoje danas, ali kada pogledamo u fosilni zapis vidimo da je i u doba Archeopteryxa, kao i u doba poslije njega, pa čak i do skoro postojao jedan poseban rod ptica koji bi se mogao nazvati ptice sa zubima. Dakle, danas ne postoji vjerodostojan fosil koji ukazuje na prelazak vrsta iz jednog oblika u drugi.

Dr.B.G Ranganathan je izjavio: Kako nauka bude napredovala darwinizam će biti u potpunosti prevaziđen. Oni koji i poslije toga stanu u odbranu ove ideje činit će to samo zbog ličnih interesa ili tvrdoglavosti.

Nama ostaje nada da će se uskoro pojaviti istinski naučnik sa odgovrom na vječito pitanje: KAKO SMO MI NASTALI?

Benjamin KOZICA

ALPINIZAM SPORT ZA HRABRE IZDRŽLJIVE

Čovjek je oduvijek težio nečemu višem, svemoćnom, tj. Bogu. Od davnina ljudi su smatrali planine uzvišenim mjestima na kojima je koncentrirana ogromna sila i energija, mjestima na kojima žive bogovi. U grčkoj mitologiji, planina Olimp smatra se domom dvanaest olimpijskih bogova, koji su uvijek bili na Olimpu, i s njega davali zapovijedi. Ulaz u Olimp predstavljala su velika vrata od oblaka, dok su palače sagradili titani kiklopi, a umjetničke je predmete i sprave načinio i iskovao Hefest (zaštitnik kipara, prema grčkoj mitologiji). No, osim Olimpa mnogim planinama i vrhovima pripisivani su različiti nazivi i epiteti, ne samo u prošlosti nego i danas, ali ne bez razloga. Sam uspon predstavlja veliki izazov, a osjećaj nakon osvajanja nekog vrha je toliko impresivan, da sam pogled ne predstavlja (In) medias res, nego ste kako planinari kažu bliže nebu, Suncu i zvijezdama, a to već samo po sebi daje osjećaj zadovoljstva, sreće i radosti. Neki ljudi traže nešto više, i izazovnije, a tada već govorimo o alpinizmu.

Ako bi u jednoj rečenici definirali alpinizam, onda bi to bio ekstremni vid planinarenja. Alpinisti su istovremeno i planinari, no, razlika između običnog planinara i alpiniste je u tome što se alpinisti penju s teže strane, da bi dosegli vrh. Što je teži smjer ispenjan ili što su uslovi penjanja suroviji to je uspjeh veći. Osim uobičajene planinarske opreme alpinisti koriste i specijalnu opremu: užad, prusike, kacige, pojaseve, čekiće, klinove, čokove, zaglavke i mnogo toga drugog. Uspjeh pojedinaca uvelike ovisi o njihovoj fizičkoj spremnosti, znanju, ali najvažniju ulogu igra iskustvo. Ove tri

navedene osobine karakteriziraju većinu alpinista, koji dosta vremena provode na treninzima, psihičkom spremanju te druženju sa starijim i iskusnijim alpinistima. Uvelike je važno da svaki alpinist zna svoje stanje fizičke spremnosti, i na osnovu toga odabire pohode, jer u suprotnom često se dešava da alpinisti u usponu karijere zadaju sebi poduhvate kojima nisu dorasli, a to obično završava neuspjehom, razočaranjem, ali nažalost i tragično.

Kada se smjer ispenjava prvi put, onda govorimo o prvenstvenom usponu. Penjači mu daju prvu ocjenu težine i naziv. Budući da su sve pristupačnije stijene već savladane, unutar alpinizma se u novije vrijeme razvijaju i alpinističke podspecijalnosti, kao što su penjanje u zaleđenoj stijeni i penjanje po umjetnoj stijeni itd. Za razliku od tehničkog penjanja u sve većem je zamahu slobodno penjanje-penjanje bez tehničkih pomagala (samo sa osiguranjem). Suprotan tome bio bi brz silaz bez ikakvih pomagala, inače dobro znan kao slobodni pad.

Alpinizam je kao i većina sportova danas komercijaliziran i mnogima predstavlja unosan posao, dok je nekima samo hobi. Nažalost, BiH kao zemlja koja leži na planinama ne iskorištava svoj prirodni potencijal ne samo u svrhu planinarenja nego kada su u pitanju i drugi sportovi, ali nadajmo se da će se u skorij budućnosti ipak poraditi i na tom području.

Amir DURAN

KORFBALL

Iako ima dužu tradiciju nego košarka, o korfballu se ne zna mnogo. U Maglaju se pojavio 1997., a donijeli su ga članovi Omladinske organizacije La Rotllana iz Španije. Prostim jezikom, riječ je o mješavini rukometa i košarke, samo što u ovom slučaju djevojke i dečki igraju zajedno, a svaki međusobni kontakt smatra se prekršajem, čak i ako se radi o očijukanju.

Korfball, sport o kojem se u BiH malo zna, u Maglaju je postao popularan zahvaljujući Omladinskoj organizaciji La Rotllana iz Španije, čiji je primarni zadatak rad na suzbijanju devijantnih ponašanja kod omladine. Poklonici ovog sporta reći će kako se radi o jednom od najhumanijih sportova zbog činjenice da su u njemu ravnopravno zastupljena oba spola u igri. Pa iako je broj onih koji su aktivno trenirali korfball na samom početku bio mnogo veći nego danas, ostao je Korfball klub „Maglaj“, koji su od 1998. osnovali Adin Delić i Adnan Hajrulahović Haad, kojeg danas bh. javnost zna kao modnog dizajnera.

Ovoj ekipi se iste godine priključila i Emina Herceg, u to vrijeme još uvijek student sarajevskog DIF-a. Danas je Emina, zajedno sa Mirelom Šehić i Aladinom Delićem, trenerica kluba. No, s obzirom na to da predaje u Srednjoj mješovitoj školi u

Žepču, u pomoć joj uvijek priskače Ali Enzar Hrustić, koji je već tri godine proveo u Badaloni, radeći na promociji Korfballa u školama diljem Španije u sklopu projekta EU za europski volonterski servis.

Zbunjujuća pravila

„Pošto sam već imao neko početno znanje, nije mi bilo teško uklopiti se u rad sa njihovim trenerom. Ubrzo sam postao trener juniorskoj ekipi. Nakon godinu dana sam se vratio u Maglaj i sada u tajne sporta uvodim pionirsku ekipu. Plan mi je nastaviti dvogodišnje školovanje u višoj trenerskoj školi, nakon čega bih se vratio i pokušao osnovati reprezentaciju“, kaže Ali.

Pravila Korfballa su, naizgled, zbunjujuća. Nikome nije jasno kako je moguće igrati bez fizičkog kontakta među igračima. „Stvar je u dodavanju lopte, nešto slično kao kod košarke, samo mnogo umjerenije“, objašnjava Emina, kojoj je, koja je za svoj životni poziv izabrala sport, korfball prvenstveno bio izazov kojeg treba savladati, tim više što se po prvi put susrela s njim.

„Meni osobno posebno znači činjenica da je ovaj sport oličenje jednakosti među spolovima. Ipak je vrijeme da se razbiju neke predrasude o muško-ženskim poslovima i podjelama unutar zanimanja“, kaže Emina, koja se nakon prvih treninga zaljubila u ovaj sport.

Igrači kao i treneri, međusobno su veoma povezani i među njima vlada izuzetno prijateljsstvo, bez obzira na razlike u godinama. Primarni cilj

je osnivanje reprezentacije Korfballa na prostoru BiH. „Obzirom na to da je Korfball klub „Maglaj“ jedini na našim prostorima, nismo imali priliku igrati unutar granica naše zemlje. Dakle, od samog početka bila su to internacionalna takmičenja, što je u neku ruku bilo zanimljivije, jer smo mnogo putovali“, objašnjava Emina.

Svoju prvu profesionalnu utakmicu imali su 2000. godine na Internacionalnom turniru u Španiji. Tada nisu postigli zavidne rezultate, ali im je to bila jedna od najvažnijih utakmica, jer je „sav trud počeo dobivati smisao“, kako kaže 24-godišnji Aladin Delić.

Već 2001. godine dobili su poziv da dođu u Mađarsku, gdje su osvojili osmo mjesto, što je već bio napredak. Te iste godine su uz pomoć belgijske organizacije „Balkan Active“ organizirali prvi Internacionalni turnir u Maglaju, koji su posjetili klubovi iz Engleske, Španije i Belgije. Bili su to, kako kažu, jedni od najljepših dana u Maglaju.

„Sve je odisalo nekom posebnom energijom, a mi smo bili ponosni na sebe što smo uspjeli organizirati nešto nesvakidašnje u našem gradu“, prisjeća se Aladin.

Sljedeće godine bili smo pozvani na turnir u Badaloni, u Španiji. Tamo su stigli do polufinala. Osvojili su četvrto mjesto, ali su izgubili od belgijskog kluba „Kwik“.

I sami su, kako kažu, bili iznenađeni rezultatom, jer su igrali protiv profesionalaca koji već godinama treniraju. Narednih godina, članovi Korfball kluba „Maglaj“ uspješno su nastavili sa organizovanjem Internacionalnih turnira, a popunjena mjesta na tribinama su bila pravo iznenađenje za sve nas. Zahvaljujući sadašnjoj predsjednici kluba Mireli Šehić, prošle godine dvanaest mladih ljudi, koji su članovi istog, provelo je deset predivnih dana u Španiji, družeći se sa članovima Korfball kluba iz Rumunije i Badalone, koji su na taj način stekli nova poznanstva i iskustva. I ove godine planirana je posjeta Španiji i održavanje turnira, tako da su i treninzi postali češći.

Nepobjedivi entuzijazam

Planovi za budućnost vežu se za nastojanja da se osnuje reprezentacija na nivou BiH, pogotovo imajući u vidu činjenicu kako će na sljedećim Olimpijskim igrama Korfball biti uvršten kao jedna od takmičarskih disciplina. Ipak, ne ide sve baš kako su zamislili, jer, kako kažu, ne postoji dovoljna zainteresovanost mladih ljudi da se priključe timu. Članovi Korfball kluba „Maglaj“ trenutno rade na tome da stupe u kontakt sa Korfball klubom u Srbiji i Crnoj Gori, koji je nedavno počeo sa radom, da bi se kasnije priključili balkanskoj Korfball federaciji koju bi činile Slovačka, Grčka, Srbija i Crna Gora, te Bosna i Hercegovina, pojašnjava Mirela Šehić, predsjednica kluba.

Uloženi trud i entuzijazam kojim zrače ovi mladi ljudi nemoguće je neprimjetiti.

Poželimo im sreću i nadajmo se da ćemo na Olimpijskim igrama 2012. u Pekingu vidjeti i reprezentaciju Korfballa iz Bosne i Hercegovine.

Edina VRGOVČEVIĆ

NEJRA HULIŠIĆ

Studentica režije na Akademiji scenskih umjetnosti

Denis Mrnjavac pripadao je posljednjoj prijeraatnoj generaciji. Njegov ubica također pripada toj generaciji. To je i generacija novog doba, doba tehnologije. Da li ove okolnosti utječu na njihov život, njihova razmišljanja, i kako? Nejra Hulišić, studentica treće godine režije na Akademiji scenskih umjetnosti, na ova pitanja traži odgovor u svom novom filmu. Kaže da je na tu ideju došla upravo kad je čula vijest o Denisovoj smrti.

Nejra vrijeme provodi sa Denisovim kolegama i prijateljima iz razreda analizirajući koliko je Denisova smrt utjecala na njih, ali isto je tako je zanima kako žive, gdje žive, gdje izlaze, kakva su im razmišljanja o budućnosti, kakva im je svakodnevnica. Dakle, sve ono što opisuje i obilježava jednu generaciju koja je s jedne strane zaštićena od negativnih utjecaja našeg grada zahvaljujući kvalitetnoj školskoj (i obiteljskoj) brizi o njima, a s druge strane je izložena tim istim negativnim utjecajima...

Nejra ovaj film režira za jedan od svojih ispita, a trenutno snima još jedan kratki film za drugi ispit. Naglašava kako još ništa nije radila profesionalno jer je još uvijek sve u sklopu Akademije. To nikako ne osporava činjenicu o njenoj ambicioznosti. Za potrebe semestarnog ispita preselila se na mjesec dana u Tuzlu gdje joj je ponuđena režija predstave Hedda Gabler Henrika Ibsena u Narodnom pozorištu. Radila je još dosta projekata koji uključuju i filmsku i pozorišnu režiju i kaže kako nikako ne može da se odluči koja vrsta režije joj je draža i kojom više želi da se bavi nakon završenog fakulteta.

Akademija scenskih umjetnosti zahtijeva mnogo napora i mnogo odricanja. Ako čovjek želi da se bavi tim poslom, treba napraviti novi bioritam - četiri sata spavanja, živjeti što zdravije - bez cigareta, kafe i alkohola, treba se pomiriti s tim da vikend i raspust ne postoje i da to sve počinje od trenutka upisa na Akademiju, kaže dodajući kako

je zahvalna zbog toga jer to dokazuje da joj dobro ide.

Pored svih obaveza koje Akademija nosi sa sobom, Nejra je i udata. Udala se sa 19 godina i već je tri godine u sretnom braku. Ovo dodatno otežava njeno usklađivanje privatnog života sa poslom i studijem, ali olakšavajuća činjenica je da je njen muž arhitekt i da radi na dosta njenih projekata kao scenograf.

Njeni planovi za budućnost su logični - završiti fakultet, ali ne u smislu - kupiti diplomu i nestati, već diplomirati kao uspješan student sa etiketom mladi talenat, a sigurna sam da je na dobrom putu da se to i ostvari.

Renata DUJMUŠIĆ

GRAFITI UMIJETNOST ILI VANDAL- IZAM

Subkultura je skup normi, vrijednosti i obrazaca ponašanja što razlikuje grupu ljudi od ostalih članova društva. Tako se definira supkultura u udžbenicima srednjih škola, no, ovdje ću pobliže objasniti tzv. urbanu umjetnost ili svima nama bliži pojam - grafiti/e.

Riječ graffiti nastala je od grčke riječi graphein, što znači pisati, i talijanske riječi graffito, što znači švrljati (eng. scratch). Povijest grafita počinje negdje 60-ih godina kada se na javnom prijevozu u New York-u pojavilo nekoliko grafita, na koje se i nije obraćala tolika pažnja. Ali već 70-ih godina oni su postali jako popularni i počeli su se razvijati kao zasebna umjetnost. Najviše su bili crtani u sistemu NY metroa, jer je NY metro najposjećeniji dio grada i mnogi su mogli vidjeti umjetnost koju su stvarali crtači grafita.

Što se tiče NY metroa, poslije 70-ih godina, kada je bio pun grafita, 80-ih i 90-ih godina policija je uspjela spriječiti crtanje grafita, ali su zbog toga smanjili kvalitetu života mnogih mladih ljudi koji su našli neki svoj način da kažu ono što misle. Umjesto crtanja grafita, zanimacija mladih ljudi od tada je postao kriminal koji je mnogo lošiji i gori od običnog crtanja.

Danas još uvijek traje borba između onih koji vole i crtaju grafite i između onih koji grafite ne žele uopće. Naprimjer, američki sistem je donekle uspio pobijediti crtače, ali je time stvorio mnogo gore socijalne probleme među tinejdžerima koji

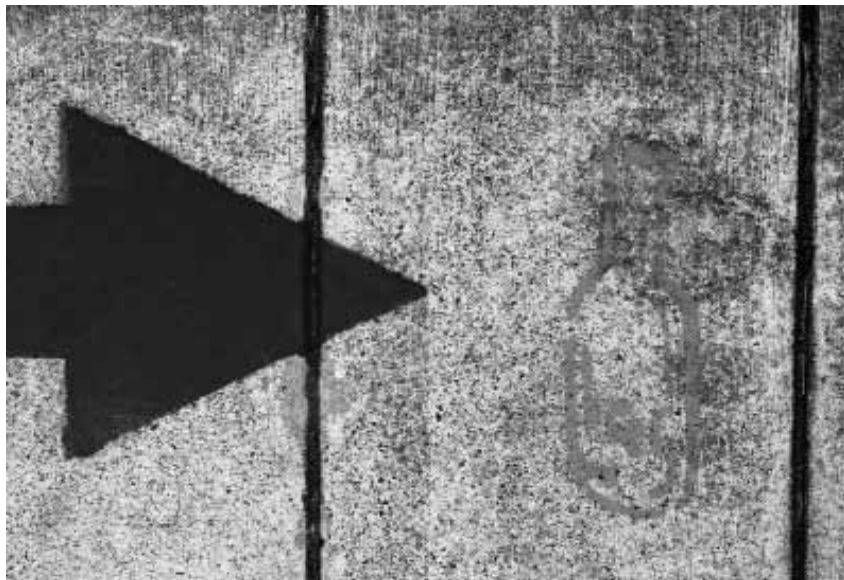
su sve više razvijali rasističku mržnju, te mnoge druge probleme s kojima se američki sistem susreće i danas. Svake godine u Americi se potroši 4.000.000.000 \$ kako bi se očistili zidovi i metroi.

No, postoje legalna mjesta i zidovi gdje se grafiti mogu crtati, ali veliki problem je što se time gubi onaj adrenalinski osjećaj pri crtanju grafita koji ga i dodatno začini, ali takvi legalni grafiti često se nalaze unutar nekih građevina, koje se rijetko posjećuju, a time i sama poruka grafita ostaje zatočena unutar zidina te građevine. Jedan izvrstan primjer je tzv. Rampa u Rimu. Jedan dio ogromne građevine, u sklopu koje se nalazi i škola, ostavljen je za oslikavanje grafita. Svi ti grafiti su originalni, a svako mjesto je već unaprijed rezervirano (bilo je zanimljivo vidjeti dijelove zida na kojima je pisalo ime grafitera i njegov budući crtež), no, problem je u ograničenost, jer samo određen broj grafita se može naslikati, i onda ostaje masa neizraženih grafa, čiji autori ponovo traže ono idealno mjesto na nekom od gradskih zidova.

Neki ljudi grafite poistovjećuju s natpisima, poput: On plus ona itd... Velika razlika je između grafita i natpisa. Grafiti nisu način komunikacije, grafiti su način pokazivanja socijalnih problema, problema općenito i pokazatelji nečije mašte. Veoma je važna konstrukcija slova, kojoj se pridaje velika važnost, a u čemu i jeste prava čarolija grafita.

Na kraju bih htio reći da sljedeći put kada vidimo grafit, ne okrenemo glavu, nego da sa znatiželjom sudjelujemo u umjetničkom ostvarenju i mašti grafitera, i pokušamo izvući zaključak, poruku, porugu ili nešto drugo iz njegovog djela.

Amir DURAN

grandparada

Nekad je svako jutro počinjalo sa D-molom, a noć završavala sa «Crnim plesom». Nisu nam krivi Ceca ni Jecanego, kako kaže Đorđe Balašević «Krivi smo mi što smo ih pustili».

Može s pravom reći da je došlo vrijeme Grand parade. Prepuno blještavila, šljokica, nasmijanih hostesa u nekakvim polutangana na pozornici dostojnoj Evrovizije i nekih izvođača od kojih bi se i Ibarska magistrala mogla posramiti. Ta galerija kiča i glamura plijeni pažnju hiljada i hiljada gledalaca. Kako i neće kad im parira «Folk show» na Federalnoj. I ja ću radije da slušam Suzanu Mančić kako neprestano ponavlja jedno te isto nego voditelja iz vremena kada je nastajao prvi televizijski program tadašnje Televizije Sarajevo, kako ponavlja jedno te isto.

Htjeli mi priznati ili ne Grand šarada jednom dijelom omladine stvara imidž. Oni stvaraju imidž kakav oni hoće i to im ide od ruke. Uspjeli su da turbo folk preimenuju u nekakav urbani folk. Rade izvrsnu produkciju koja ni malo ne zaostaje za svjetskom, fotografija je odlična i kostimografija također; sve je super i na nivou, samo muzika fali. Oni imaju takav tim profesionalaca da će od već sada matore zorice Brunclik napraviti da izgleda izazovno na ekranu baš kao u njenim 20-tim kad je harala ex Jugoslavijom. Lepoj Breni ne daju ni da ostari, čak su i od Indire Radić napravili da na nešto liči. Imaju oni u svojim redovima i pjevača sa kojima mogu mirne duše da zapuše dušmanima usta.

Mora se priznati da su dosta odmakli od vremena kad ih je prvi provalio Rambo Amadeus i sam ih svrstao u muzičku kategoriju turbo-folk. Ali ovi ostali Titovi pioniri nisu se baš najbolje snašli. Izgleda da ne umiju da naprave dobru svirku bez Džonija Štulića i Milana Mladenovića. Da se može može se. Van Gogh će sad pa sad napuniti neku halu ili omanji stadion. Bijelo Dugme je pokazalo kako se skuplja po 200.000 ljudi na koncertu.

Slažem se da nema nekog kvaliteta u toj turbo-folk muzici (kako ju je Rambo nazvao) ali ima odlične produkcije. Dok ovoj drugoj muzici upravo to drugo i fali. Moje lično mišljenje je da objašnjenje leži u sistemu na koje su se pioniri navikli i nikako ne mogu da se pomire s tim da ga više nema. Tada se naplaćivao porez na šund pa su se oni morali snalaziti sve načine da se probiju na tržište i zarade pare. Tako su spremniji ušli u kapitalizam. Ako pogledaš realno, ovi drugi su bili privilegovani samim tim i nezainteresovani za ulaganje jer je sistem radio za njih. Jedino što su morali da otpjevaju koju drugu Titu. Imali su domove kulture, festivale, a ovi samo kafane i Ibarsku magistralu. Ko zna, možda da se ubacivala po koja „stoja“ rokerkama u grudnjak, možda bi i one spremnije dočekali raspad sistema. To se pokazalo ispravno sa Acom Lukasom koji je svirao u poznatom bendu Viktorija. Živio je rokerski život, ali je svirao po splavovima. I kad je bend utihnuo u raspadu on napravio posao. I nema derneka bez neke „njegove“ pjesme, (to „njegove“ mislim figurativno jer ih je većina pokradena od grčkih muzičara). «Narodnjaci» su ispali negativci. Problem kulture broj jedan su Jeca, Ceca, Seka, Dara itd, a kako smo postali sve više senilni niko da se sjeti ko je punio stadione i u ono vrijeme kad su se izdvajala sredstva za kulturu. Bijelo Dugme, Lepa Brena i Slatki greh i Rokeri s Moravu – da, baš tim redom. Brena je sa pjesmam «Sitnije cile sitnije», »Dečko mi je školarac pa mu šaljem džeparac, »Udri Mujo» bacila u delirijum pola Juge. A Rokeri s Moravu sa stihovima «Živadinka ovce šiša pripomaže ju je Radiša, ovce šiša makaze zvekeću. Zvec, zvec»

Ko «Zvezde Granda», ko «Zvezde Južnog Vetra» isto ti je.

Problem je u tome što muzičari kao što su Edo Maajka moraju da uspiju na strani da bi smo ih mi čuli; što nam najbolje bendove kao što su Letu štuke produciraju i izdaju izdavači iz susjedstva. A za ove druge koji ne izdaju sa strane male su šanse da uspiju ovdje. Dubioza kolektiv se odvažila da izda za domaću kuću, a to vjerujte jeste hrabrost jer postoji mogućnost da po pitanju prezentacije

unama

ne uradi ništa. Tek tu i tamo, ako dobijete priliku da vas puste na radio stanicama, ali i to se plaća. U svemu tome je najgore što se slabo organizuju svirke. Tako, bukvalno, muzičari imaju najveći problem da se predstave.

I onda nam je kriva Grand parada. Normalno je da neka djevojčica počne da pleše uz Seku Aleksić jer svaki put kad upali TV vidjet će barem jedan njen spot, ako upali radio čut će njenu pjesmu, a ako prođe pored trafike vidjet će njene slike. Lako je meni bilo voljeti Dinu Merlina kad su mi njegove ćuskije non-stop padale na glavu i svaki dan mi bio Đuđevdan zbog Brege. Tad je svako jutro počinjalo sa D-molom, a noć završavala sa «Crnim plesom». Nisu nam krivi Ceca ni Jeca nego, kako kaže Đorđe Balašević «Krivi smo mi što smo ih pustili».

Ado CVRČANIN

ИНТЕРНЕТА

Дрога савременог друштва

Интернет, генијална мрежа која нам живот чини лакшим или кобна замка овисности?

Замисао интернета је била тако племенита и тако једноставна, сви рачунари света умрежени у виртуални свет у коме сви људи имају приступ потребним информацијама. Нису ли то његови проналазачи дивно замислили некада у шездесетим када су радили на првим мрежама.

Интернет је требао да олакша рад свим људима света, да живот учини лакшим ,а свет бољим. Али како је то обично са новим открићима, убрзо се показало да се теорија не може најбоље пренети у праксу. Интернет у својој почетној форми није привлачио кориснике, стручњаци су били скептични, јер је деловао несериозно, а аматерима је био превише сувопаран. Било како било, деловало је да ће овај сан о бескрајном приступу подацима престати пре него што стварно започне. Управо тада интернет изненадно добија нову функцију, која ће ово револуционарно откриће, за један дуг временски период, ставити на зао глас.

Људи су се досетили да путем интернета, могу једноставно, брзо и дискретно да шире, порнографију, педофилију, фашистичке и терористичке идеје, дрогу и остала зла овога света. Можда је и највећа иронија у томе што је управо ова злоупотреба, некада тако племенито замишљеног интернета, не само спасила ово откриће од пропасти, него му је и напослетку омогућила, коначни пробој до олимп светских открића. Но од тих дана, прошло је доста времена, доста се тога променило, интернет је временом све више и више остваривао своју првобитну форму и функцију.

Данас у новој ери интернета и даље је присутна и она његова мрачна страна, чак шта више 70% посета интернету своди се на посету порнографским страницама, али то одавно није све што нам интернет нуди. Данас се на

интернету налазе многе платформе, форуми, енциклопедије, па чак и представништва предузећа, све ове странице напакон су осветлале образе оних људи, који су се толико трудили да створе ову мрежу.

Интернет је почео да нам отвара нове могућности, инстант поруке, интернет банкарство, трговина путем интернета, видео телефонирање широм света и многе друге олакшице. Управо ове олакшице су мач са две оштрице, оне су те које нас чине овисницима од интернета. Уместо да идемо у продавницу по намирнице, наручујемо их преко интернета, уместо да идемо до банке по новац, то обављамо помоћу картица и интернета, уместо да посећујемо пријатеље комуницирамо са њима путам интернета. Зашто?

Ове функције нам олакшавају свакодневну комуникацију, тиме што је чине пуно бржом, али нисам сигуран да ли је чине и квалитетнијом. Сигурно бих прије одседео са друштвом уз роштиљ и пиће, него пиљио у монитор и лупао по тастатури, при томе се смејући сам у соби. Када би више људи овако размишљало сигурно се не бисмо морали бринути да ће комуникација, оваква какву ми познајемо, изумрети заједно са социјалним животом, потпуно потиснута новим начином живљења, online life.

И као да ово није довољно ствари о којима се морамо бринути, интернет пружа још једну клопку. Све више људи различите старосне доби буквално постају овисни од такозваних online RPG. О овоме могу да причам са приличним искуством, један дужи период и сам сам био овисник од једне од најзаразнијих игара, World of Warcraft. За мене је велики напредак што је више уопште не играм, и што уопште могу да кажем да је то само игра, али мимо тог успеха и дан данас када о њој размишљам кошта ме пуно напора да не паднем у стари шаблон. При свему томе моја овисност није била страшна, никада нисам запостављао друге потребе

или пропуштао неке обавезе, неки други нису имали толико самоконтроле, и среће. Било је случајева да су људи колабирали или изгубили посао или породицу, играјући без престанка, али сигурно најтрагичнији случај овисности била је смрт Џесике из Илиноиса 2006. године, она је непрекидно играла шест дана без хране, пића и сна. Њена смрт потресла је све играче. Произвођач „Blizzard Entertainment“ почео је од тада да упозорава играче на опасност непрестаног играња. Њихови програмери направили су унутар виртуалног света споменик Џесики и одржали виртуалну сахрану, како би скренули пажњу на ову трагедију. На споменику се налази упозорење свим играчима, које гласи: Умереност у игрању игри даје још већу чар.

Завршићу овај чланак питањем за све оне који су га до краја прочитали: Да ли је Џесикина смрт заиста била неопходна да бисмо схватили, да је интернет добар слуга, али лош господар?

Младен Мијић

SVEMIRSKA POLICIJA

Teorije zavjere obilježava neprestana sumnja, te zaokupljenost traganjem i otkrivanjem. Zbog toga teoretičari zavjera nerijetko pretpostavljaju da se njihova publika ne slaže sa svime što su oni iznijeli.

Jedna od najstarijih teorija zavjere sa glazbene scene tvrdi da su Beatlesi izgubili jednog člana puno prije nego što je Mark Chapman ubio Johna Lennona.

Istraživanje ove teorije počinje 12. rujna 1969. kada je Russ Gibb, DJ radiostanice iz Detroita primio neobičan poziv, osoba s druge strane telefonske žice je rekla da albumi Beatlesa sadrže skrivene tragove koji direktno upućuju na smrt Paula McCartneya. Da objasnim što se dogodilo...

Dana 9. studenog, Paul je poslije probe je u putu doživio prometnu nesreću ujutro u 5 sati, kažu da je sletio s puta i razbio se o strane na dnu provalije, kažu da zbog teških povreda glave nije preživio... Druga verzija pak spominje i autostoperku Ritu, zbog čijih je pokreta glavom Paul izgubio glavu. Detalji nesreće nikada nisu bili objavljeni, a smrt jednoga člana benda značila bi pad slave, jer bend ne bi više bio isti. Stoga u članovi odlučili potražiti novoga člana. Održana je audicija za Paulovog dvojnika, gdje je izabran William Campbell, kanadski glumac, koji je bio jako sličan Paulu. Plastičnom operacijom su otklonjene raznolikosti manjih detalja kao na nosu i bradi, ali William je imao ožiljak iznad gornje usne koji se nikako nije mogao otkloniti i on je pravio razliku između Paula i dvojnika Williama. Poznato je da je The Beatles upravo 1966. otkazao svoju turneju, vjerojatno jer dvojnik još nije bio spreman, to je još jedna činjenica koja daje povoda za sumnju. Cijeli bend je promijenio imidž, te su članovi pustili bradu i brkove, što je išlo u korist boljem sakrivanju Williama. Iako se Paulov dvojnik uspješno sakrio iza brade i brkova svijest je mučila Lennona, Harrisona i Srarra, te su na omotima svojih ploča i u tekstovima pjesama govorili ono što nisu smjeli javno priznati. Prvi i jedino najveći trag jeste antologijski omot albuma Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band. To je prvi album koji je objavljen nakon Paulove nesreće.

BEATLES ZAVJERA

Album pokazuje članove benda odjevene u vojne uniforme kako stoje pored bubnja s naslovom albuma okruženi gomilom poznatih (slavnih) osoba. U desnom kutu albuma, odmah ispod imena grupe, žutim cvijećem je formiran oblik bas gitare koji je bio Paulov instrument. Iako bas gitara ima četiri žice, ovdje su samo tri, vjerojatno sugerirajući na broj preživjelih članova. Postoji mogućnost da je to isto žuto cvijeće formirano da tvori riječ Paul, što upućuje na dilemu njegova postojanja.

U desnom kutu, lutka odjevena u prugastu majicu s natpisom Welcome The Rolling Stones, u krilu drži autić identičan stvarnom modelu u kome je poginuo McCartney. Vozačka rukavica je naslonjena na lutku, a treba obratiti pozornost i na bijelu vazu sa žutim cvijećem ispod lutkine lijeve noge, gdje se može vidjeti kako auto pada sa zadnjim dijelom u plamenu, iz kojega ispada figura čovjeka. Ispod slova T u riječi imena grupe, nalazi se figurica Šive, (hinduističkog boga razaratelja, smrti) čija ruka pokazuje direktno na Paula. U nekim religijama otvoren dlan iznad nečije glave simbolizira smrt, a upravo iznad Paulove glave je otvoren dlan komičara Issya Bona. Treba se obratiti pozornost i na članove benda, kada se bolje zagledamo kao da Paulov lik izgleda dvodimenzionalno, u odnosu na druge likove i zon jedini drži crni instrument u ruci?!

Idući trag se nalazi na zadnjoj strani omota albuma. Album SGT. Peppers bio je prvi album koji se pojavio s otisnutim stihovima pjesama. Tu se vide sva četiri člana, od kojih je jedino Paul bio leđima okrenut kameri, a Harrisonov palac pokazuje prema uvodnom stihu pjesme She's leaving now koji kaže: Wednesday morning at five o'clock as the day begins..., koji upravo govori točan dan i vrijeme Paulove smrti. Iako su članovi benda bili otprilike iste visine, Paul se na poleđini albuma čini puno višim od ostalih, što se tumači kao uzdizanje u zagrobni život.

Stihovi pjesama na albumu otisnuti su i tri vertikalna reda, ako stihove počnemo čitati vodoravno s lijeva na desno dobijemo sljedeću rečenicu: Netko te zove, ti odgovaraš prilično sporo - u

srijedu u pet ujutro dok počinje dan - život teče u tebi, ali bez tebe - sam si na ulici. I još jedna pjesma s albuma je zanimljiva, pjesma pod nazivom: Lovely Rita, kako se zvala i autostoperka.

Na košuljici ploče prikazuje se četvorku s pogledom u kameru. Na Paulovom lijevom ramenu je oznaka OPP (Ontario Provincial Police). Ontario je pokrajina u Kanadi, a William Campbell (dvojnjak) navodno je neko vrijeme bio zaposlen kao policajac. Ali OPP oznaka snimljena je pod takvim uglom da pravi inicijale OPD, što je kanadska oznaka: Officially Pronounced Dead (zvanično proglašen mrtvim).

Ako je ovo stvarno zanimljivo i puno nevjerovatnih slučajnosti, sačekajte da vidite sljedeće: Uzmite ogledalo i postavite ga horizontalno po sredini bubnja, točno po sredini riječi LONELY HEARTS tako da odražava gornju polovinu bubnja, onu gdje piše PEPPERS. Ako spojite tekst sa omota i njegov odraz u ogledalu, dobiti ćete ovaj tekst: I ONE IX HE DIE... I ONE IX je 11/9, datum Paulove smrti (9. studeni) kao što kaže ostatak teksta (HE DIE, između ove dvije riječi je strjelica koja pokazuje upravo na Paula). Ultimativni trag ostavljen je na omotu albuma Abbey Road iz 1969. koji je izdan pred sa raspad benda. Slika na omotu prikazuje četvorku kako prelaze pješački prijelaz, ispred studija u kojem su snimali. Na početku kolone je Lennon, odjeven u bijelo i sa dugom bradom, iza njega ide Starr odjeven u crno dojelo, zatim slijedi McCartney, koji je u raskoraku s ostalima, zatvorenih očiju i bos sa cigaretom u desnoj ruci, te na kraju povorke se nalazi Harrison u radničkom odjelu.

Fotografija predstavlja pogrebnu povorku, Lennon je predstavljen kao svećenik, neki tvrde i kao Bog, Starr je ožalošćena rodbina, McCartney predstavlja mrtvacu (zatvorene oči, nema cipele), a Harrison u radničkom odjelu prikazuje grobara. Da je Paulovo mjesto zauzeo njegov dvojnjak prikazuje još i držanje cigarete, Paul je bio ljevoruk a cigareta se na fotografiji nalazi u desnoj ruci.

Anamarija NIKOLIĆ

D ZDRAVLJE

Prema definiciji Svjetske zdravstvene organizacije, reproduktivno zdravlje je stanje fizičkog, mentalnog i socijalnog blagostanja u svim oblastima vezanim za reproduktivni sistem, u svim fazama života. Reproductivno zdravlje podrazumijeva da su ljudi u mogućnosti da imaju zadovoljavajući i bezbjedan polni život i sposobnost da imaju potomstvo, kao i slobodu da odluče da li će ga imati, kada i koliko često. Sastavni dio ovoga je i pravo muškaraca i žena da budu informisani, da imaju pristup bezbjednim, efektivnim, dostupnim i prihvatljivim metodama planiranja porodice po svom izboru, i pravo na adekvatne usluge zdravstvene zaštite koji ženi omogućavaju bezbjednu trudnoću i porođaj. Reproductivna zdravstvena zaštita je skup metoda, tehnika i usluga koje doprinose reproduktivnom zdravlju i dobiti kroz spriječavanje i rješavanje reproduktivnih zdravstvenih problema. U to spada i seksualno zdravlje čija je svrha unapređenje kvaliteta života i ličnih veza, a ne samo savjetovanje i zaštita vezana za reprodukciju i polno prenosive infekcije.

Loše reproduktivno zdravlje često je povezano s neznanjem, bolešću, zlostavljanjem, iskorištavanjem, neželjenom trudnoćom pa i smrću. Društveni i tjelesni čimbenici pridonose reproduktivnom zdravlju ili ga ugrožavaju. Pravo na reproduktivno zdravlje dio je općih ljudskih prava i donosi velike prednosti pojedincima, porodicama i zajednici u cjelini. S toga svako savremeno društvo organizira reproduktivnu zdravstvenu zaštitu kojom se provodi prevencija, dijagnostika, liječenje, zdravstveni odgoj i savjetovanje. Reproductivno zdravlje pretpostavka je ljudske spolnosti, bez obzira vodi li reprodukciji ili ne. Zaštita reproduktivnog zdravlja ima za cilj rađanje

zdravog potomstva, a zaštita spolnog zdravlja ima za cilj obogaćivanje života i osobnih odnosa, koji su vrlo važni za reproduktivno zdravlje. Razdoblje spolnog sazrijevanja u adolescenciji povezano je s brzim tjelesnim i psihičkim razvojem, zabrinutošću za izgled i spolno funkcioniranje, pojačanim zanimanjem za suprotni spol, uz razvoj novih osjećaja i želja, početkom spolne aktivnosti, isprobavanjem novih doživljaja - ali nedostatkom znanja i vještina za zdrave izbore - i s toga sklonošću rizičnom spolnom ponašanju. Zbog sve ranije tjelesne i spolne zrelosti, dužeg školovanja i kasnijeg sklapanja braka, većina je adolescenata spolno aktivna prije braka. Znatiželja, neznanje, pritisak vršnjaka, emocionalna nezrelost, uz nestalnost spolnih veza vode mladež rizičnom spolnom ponašanju: sve ranijoj spolnoj aktivnosti, slučajnim spolnim kontaktima, mijenjanju spolnih partnera i nekorištenju zaštite, a time i sve većim problemima reproduktivnog i spolnog zdravlja.

Zaštita reproduktivnog zdravlja obuhvaća:

- edukaciju o spolnosti i reprodukciji,
- savjetovanje o planiranju obitelji i primjeni

kontracepcije,

zdravstvenu zaštitu reprodukcije (u trudnoći, porodu i poslije poroda),

- prevenciju i liječenje neplodnosti,
- dijagnostiku i liječenje bolesti reproduktivnog sustava, hormonskih poremećaja i malignih bolesti,
- dijagnostiku i liječenje spolno prenosivih bolesti,
- prekide trudnoće uz prevenciju i tretman posljedica,
- prevenciju spolnog zlostavljanja i skrb o žrtvama.

Služba za reproduktivno zdravlje za dječje bolesti provela je istraživanje znanja, stavova i

spolnog ponašanja srednjoškolaca u dobi od 15 do 19 godina. Cilj je bio utvrditi najčešća rizična ponašanja adolescenata koja mogu nepovoljno utjecati na reproduktivno zdravlje i plodnost u budućnosti.

Prema rezultatima istraživanja 24% djevojaka i 46% mladića stupilo je u spolne odnose, a većina njih u dobi od 16 i 17 godina. Čak 22% spolno aktivnih djevojaka i 44% mladića imalo je više spolnih partnera, a 22% spolno aktivnih adolescenata ne koristi nikakva kontracepcijska sredstva. Rezultati istraživanja pokazuju da su spolno aktivni adolescenti izloženi rizicima za spolno prenosive bolesti i neplaniranu trudnoću te da premalo znaju o njihovim posljedicama za reproduktivno zdravlje i plodnost.

Glavni problemi spolnog i reproduktivnog zdravlja adolescenata jesu:

- . neplanirane trudnoće,
- . pobačaji (posebno ilegalni/nestručni),
- . adolescentne trudnoće i porodi,
- . kontracepcija,
- . spolno prenosive bolesti,
- . HIV/AIDS,
- . spolno nasilje i iskorištavanje.

Nedostatak znanja, nedostupnost kontracepcije, izloženost pritisku i spolnom nasilju stavlja djevojke pod najveći rizik za neplaniranu trudnoću. Što je djevojka s neželjenom trudnoćom mlada, to će vjerojatnije zatražiti pobačaj. Rađanje u dobi do 19 godina nosi povećane zdravstvene i socijalne rizike za majku i dijete. Adolescentne majke imaju više medicinskih komplikacija u trudnoći i porodu. Adolescentne majke često odgađaju ili napuštaju školovanje, imaju novčanih

problema, nezaposlene su ili nisko plaćene. Kod djece adolescentnih majki češća je niska porođajna težina, mrtvorodenost i dojenačka smrtnost, a mentalni, socijalni i emocionalni razvoj ove djece može biti ometen. Spolno prenosive bolesti su vrlo proširene među mladim ljudima, upravo zbog njihova rizičnog spolnog ponašanja. Zbog imunosne i anatomske nezrelosti sluznice reproduktivnih organa i nepotpune hormonske aktivnosti, upalni procesi se kod mladih osoba brže razvijaju i težeg su oblika. Spolno prenosive bolesti su često neotkrivene i neliječene, pa nastupe trajne posljedice, kao neplodnost žene i muškarca, rak vrata materice i drugo.

Problemi reproduktivnog zdravlja adolescenata ugrožavaju njihovo fizičko, psihičko i socijalno zdravlje, a katkad dovode i do njihove smrti.

Ti su rizici među najozbiljnijim zdravstvenim problemima pa zbog svoje važnosti i proširenosti postaju i javni problemi.

... u sljedećem broju saznajte više o reproduktivnom zdravlju ...

Edina VRGOVČEVIĆ

TEST INTELIGENCIJE

Da biste otkrili koliko ste inteligentni, riješite ovaj test, zbrojite svoje pogrešne odgovore i pogledajte svoju inteligenciju.

1. Ako legneš u 8 sati i naviješ sat da ti zvoni u 9 sati, koliko ćeš spavati?
2. Da li u SAD postoji 25. prosinca?
3. Ako imaš u kutiji samo jednu šibicu i ulaziš u mračnu sobu gdje se nalaze: petrolejka, plinska svjetiljka i peć na drva sto ćeš prvo zapaliti?
4. Neki mjeseci imaju 30, a neki 31 dan, koliko mjeseci u godini ima 28 dana?
5. Što piše na kovanici od tri kune?
6. Liječnik ti da tri tablete da piješ jednu svakih pola sata. Koliko ćeš dugo piti tablete?
7. Sanjaš da si u tamnom tunelu, s jedne strane dolazi vlak, a sa druge zmaj. Što ćeš učiniti?
8. Što je bilo prije 1945. godine?
9. Da li je moguće čovjeka sjeverno od New Yorka pokopati zapadno od Missipija?
10. Da li je moguće u SAD-u vjenčati se sa sestrom svoje udovice?
11. Ako baciš crveni kamen u Crno more, što će se dogoditi?
12. Ti si mi sin, a ja ti nisam mama, što sam ti ja?
13. Ako se čovjeku odsječe desna ruka, koliko mu prstiju ostane?
14. Avion se srušio na kanadsko - američkoj granici. Gdje će se pokopati ranjenici?
15. Koliko rođendana ima majka troje djece?
16. Jabuka ima tri grane, svaka grana ima tri grančice, svaka grančica ima tri ploda, svaki plod ima tri koštice. Koliko krušaka ima na stablu?
17. Koliko puta u toku 24 sata (jednog dana) minutna kazaljka pređe iznad satne kazaljke?
18. Ako danas u podne pada kiša, može li se za 36 sati očekivati sunce?
19. Pijetao snese jaje na slovensko - hrvatskoj granici. Čije je jaje?
20. Koliko je 10 i 30?

Odgovori

1. 1 sat
2. Da.
3. Šibicu.
4. Svi.
5. Nema kovanice od tri kune.
6. Sat i pol.
7. Probuditi se.
8. 1944. godina.
9. Ne.
10. Ne jer si već mrtav, budući da ti je žena udovica.
11. Potopit će se.
12. Tata.
13. 15 prstiju.
14. Nigdje, jer ranjenici nisu mrtvi.
15. 1 rođendan.
16. Ni jedna, jer na jabuci ne rastu kruške.
17. 22 puta.
18. Ne jer će biti ponoć.
19. Pijetao ne nosi jaja.
20. Pola jedanaest.

Greške

- 0 = super inteligentan
- 1 - 2 = inteligentan
- 3 - 4 = prilično inteligentan
- 5 - 7 = normalan
- 8 - 10 = glup
- 11 - 14 = umno bolestan
- 15 - 17 = 100% idiot
- 18 - 20 = opasan za okolinu

Žana RADOŠ
Članica Upravnog odbora ONA u BiH

KAKO SLONOVE LOVE

- "Mujo, jes čuo da gostuje Bečka filharmonija?"
- "Ma šta me briga, tući će ih Željko sa 4:0!"

Pitali Muju sta je najgenijalnija stvar na svijetu.

- "Termos" - kaže Mujo.
- "Što termos?"
- "Pa vidipš, ljeti odem ja na more, sipam ladnu pivu unutra, odem da se kupam, vratim se, ona još uvek ladna. A vidiš, zimi odem ti ja na Jahor'nu, sipam čaj ili kahvu u njega, odem da se iskijam vratim se, kad on još uvek topao."
- "Pa šta je tu čudno?"
- "E, kako on zna da li je zima ili ljeto?"

Zadesili se Mujo i Haso na aerodromu, pa će Mujo:

- "Je li bolan Haso, kako ovi mogu da otimaju avione kad su ovako ogromni?"
- "Pa ne otimaju oni njih dok su ovde na zemlji, veliki budalo, već kad su gore na nebu malecki."

Priča Mujo doživljaje iz rata:

- "Bio ja tako u logoru. I jednog dana, postroje oni nas logoraše u red, a Hitler ide redom i udara čekićem u glavu. Dođe on do mene, udari me jednom - meni ništa, drugi put - meni ništa... A mene sram, ljudi čeeekaju!"

Mokre dva crnca u parku i naiđe policajac.

- Što radite ovdje?
- Ovdje u blizini snimamo film pa se spremamo za snimanje.
- Ajde, kupite kabele i razlaz!

Kako policajci popravljaju utičnice?

Jedan popravlja, a drugi pazi s pendrekom da ga ne udre struja.

- Svađala se 3 trgovca ko ima bolji promet:

Prvi:

- Čovječe jučer sam prodao 2 auta, najviše do sad!

Drugi:

- Jučer sam prodao 3 tone krumpira, nikad toliko!!!

Treći:

- A ja sam jučer prodao policajcu sat s kukavicom!!!!

Prvi i drugi:

- Pa što?

Treći:

- Uvalio sam mu i 200 kg hrane za kukavicu!!!

Razgovaraju dva policajaca:

- Jesi li čuo, da su u Ukrajini ukrali hidrogensku bombu?

- Pa što onda?

- Kako, pa što onda? To košta 100 milijuna dolara!

- Auuuuuuu, što mi ne padne jedna u dvorište!

Žana RADOŠ

KAKO LOVE SLONOVE

MATEMATIČARI love slonove tako da odu u Afriku, tjeraju sve što nije slon i hvataju jednog koji ostane.

ISKUSNI MATEMATIČARI će pokušati dokazati postojanje jednog jedinog slona prije nego što nastave prema 1. koraku kao sporednoj vježbi.

PROFESORI MATEMATIKE će dokazati postojanje jednog jedinog slona, ostaviti otkriće i uhvatiti pravog slona kao vježbu za njihove diplomirane studente.

KOMPJUTERSKI ZNANSTVENICI love slonove prema Algoritmu A:

- Otići u Afriku.
- Započeti od Rata Dobre Nade.
- Raditi po uobičajenom načinu, prelazeći kontinent naizmjenice istočno i zapadno.
- Tijekom prelaska.
- Uхватiti bilo koju životinju koju vidiš.
- Usporediti svaku tu životinju sa slonom.
- Stati kada je slon uočen.

ISKUSNI KOMPJUTERSKI PROGRAMERI mjenjaju Algotiram A stavljajući poznatog slona u Kairo da osiguraju da će algoritam završiti.

PROGRAMERI ASEMBLERA više vole izvršavati Algoritam A na njihovim rukama i koljenima.

ADMINISTRSTORI BAZA PODATAKA ne moraju izlaziti van da uhvate slona kada ih mogu naći pomoću ad hoc izvještaja:

- 1 SELECT
- FROM AFRICAN_CRITTERS
- 2 WHERE
- CRITTER_TYPE = 'TERRESTRIAL'
- 3 AND
- SIZE = 'LARGE'
- 4 AND
- COLOR = 'GRAY'
- 5 AND
- TRUNK = 'YES'

- 6 AND
- ODOR IS NOT NULL;

INŽINJERI love slonove tako što odu u Afriku hvatajući prolazeće sive životinje i staju kada bilo koja od njih teži između plus, minus 15 % od prethodno čuvanog slona.

SISTEMSKO INTEGRIRANI INŽINJERI nisu toliko zabrinuti sa hvatanjem slonova kao što su zabrinuti stvaranjem neobrubljenog sučelja između slona i njihove okoline.

EKONOMISTI ne love slonove ali vjeruju da ako slonovi plate dovoljno da će uhvatiti sami sebe.

STATISTIČARI love prvu životinju koju vide na putu i nazovu je slon.

KONSULTANTI ne love slonove i mnogi od njih nisu nikada lovili ali oni savjetuju one ljude koji love slonove.

POLITIČARI ne love slonove, ali će mjenjati slonove koje uhvatiš sa ljudima koji su glasali za njih.

ODVJETNICI ne love slonove ali slijede one koji pričaju o onome tko posjeduje otpatke.

PODPREDSJEDNIK INŽINJERSTVA ISTRAŽIVAČ I IZUMITELJ se trude da ulove slonove ali njihovo osoblje je dizajnirano da to spriječi. Kada podpredsjednik krene loviti slonove osoblje će nastojati da osiguraju da su svi mogući slonovi uhvaćeni prije nego ih potpredsjednik vidi. Ako potpredsjednik vidi neuhvaćenog slona (tj. jednog živog) osoblje će: (1) izraziti kompliment potpredsjedniku da dobro ne vidi (2) povećati sebe da spriječe bilo koji povratak.

SENIORSKI MENADŽERI imaju policu hvatanja slonova baziranu na pretpostavci da su slonovi kao poljski miševi samo sa dubljim glasom.

ŠALOSKOP

KVALITETNI SIGURNI INSPEKTORI ignoriraju slonove tako da gledaju kako drugi lovci prave pogreške kada pakiraju džip.

PRODAVACI ne love slonove ali provode vrijeme prodavajući slonove koje nisu uhvatili za dobavu dva dana prije nego se sezona otvori.

PRODAVACI SOFTVERA pošalju brodom prvu stvar koju uhvate i napišu fakturu za slona.

PRODAVACI HARDVERA love zečeve oboje ih u sivo i prodaju kao desktop slonove.

Žana RADOŠ

OVAN

Ljubav: Pred vama je još jedna mogućnost da se dokažete kad je ljubav u pitanju. Poznati ste kao osoba koja voli da manipuliše ljudima i spremni ste na sve samo da ostvarite svoj cilj! Naš savjet: iskoristite ono što vam život pruža ili u ovom slučaju onog koga vam život pruža.

Škola: Pa dobro, niste jedini koji ne želite novi početak, bar ne kad je škola u pitanju. Ali ne brinite, bit će zanimljivo, bar na ovom polju očekuju vas nove avanture, nova mučenja, neprospavane noći zbog matematike. Ali sve u svemu, jako uzbuđljivo.

Zdravlje: Budući da ste bili izloženi iskušenju kuhinjskog frižidera nije ni čudo što ne možete obući ništa iz vašeg ormara. Ali vi ste pravi sretnici možete birati ili ćete se početi baviti sportom ili na pijacu pa kupujte odjeću četiri broja veću nego inače.

BIK

Ljubav: Poslušali ste drugaricin savjet! Kad je ljubav u pitanju napravili ste ključnu odluku u vašem životu. Ali i dalje vam prijaju dobacivanja sa strane, i dalje ste uvjereni u svoj šarm. Do sada se pokazalo da se sve vrti oko vas. Blago vama! Sreća pa Kopernik ne živi u ovom periodu, inače bi morao mijenjati svoju teoriju.

Škola: S obzirom na to da ljeto provodite spremajući se za novu školsku godinu, vi nećete imati problema, bar ne kada je škola u pitanju. Za vas je to mačiji kašalj! Naš savjet je da biste trebali odmah početi učiti za buduće testove i ispitivanja, pa ako vam pođe za rukom možda na kraju budete i imali ugodan odmor.

Zdravlje: Imat ćete mnogo problema sa gljivama. Moguće trovanje sendvičem od gljiva, a nije isključeno ni gljivično oboljenje stopala. Stoga ovjerite zdravstvenu knjižicu, dok još nije kasno.

BLIZANCI

Ljubav: Kad je riječ o ljubavi, vama nikada nije dosadno, i dalje predstavljate centar svijeta svome partneru. Mislite da ste nezamjenivi, ali na vašem

mjestu ne bismo bili baš sigurni. Naš savjet je da se spustite na zemlju, ili će te na kraju pjevati Sad mi krivo, sad mi krivo...

Škola: Školska godina će biti početak novog mučenja i za vas. Nažalost na ovom polju ne očekuje vas baš najbolje. Pa dobro, nije to tako loše! Istina je da ćete ponovo nakupiti mnogo izostanaka, ali to je u skladu sa vašim motom: Što više izostanaka, veća mogućnost da izbjegnute popravni ispit.

Zdravlje: Bez brige! Moguće je da vas iz vedra neba grom pogodi, ali nije to ništa neobično za vas, pa zar niste centar svijeta?

RAK

Ljubav: Na ovom polju očekuje vas mnogo avantura, doduše sve su vezane za osobe koje vas užasno nerviraju. Ali iskreno se nadamo da ćete pucati od sreće... Posebno ćete trpjeti one ufurane i uobražene blizance.

Škola: Bit ćete u sjajnoj formi. Neće vam biti mrsko sjediti i učiti kada počne školska godina. Naprotiv, vi ste jedva čekali da izađu novi udžbenici da biste svoje znanje još više proširili. Iskreno zaslužili ste Oskara za nevidenog štrebera, svaka čast.

Zdravlje: Ne brinite se. Možda ste i previše zdravi. U narednom periodu očekuje vas problem sa kurijim očima. Naš savjet je da se maknete sa pijace i kupite kvalitetnu odjeću i obuću.

LAV

Ljubav: Došli ste do zaključka da ljepotani/ljepotice postoje samo u serijama. Stoga nas ne bi čudilo da se upišete na Akademiju scenskih umjetnosti, što i nije tako loša ideja! Valjda ćete uspjeti ostvariti svoj najveći san. Ma ne brinite, sigurno ćete upoznati Filipa Columba, Benjamina Rojasa, Juana Alfonso Baptistu, Migela Angel Muñoza - ako ništa, u snovima.

Škola: Neizdrživo vam je da idete u neku državnu školu, pa navikli ste na luksuz privatnih škola! Savjet: Ohladite glavu, pa nije sve kao na TVu, nemate džokere kao što su profesor Mansilla i poznati i bogati roditelji. Nažalost, vrijeme je da se suočite sa istinom. Žao nam je...

Zdravlje: Zbog pretjeranog gledanja TVa moguće da postanete TV ovisnik. Stoga potražite savjet doktora, moguće da ćete preko štele dobiti tretman u bolnicama za odvikavanje... Sretno!

DJEVICA

Ljubav: Djevojke su u pravoj dilemi. To što se ne možete odlučiti između plavog momka savršeno

plavih očiju, visokog crnokosog momka zelenih očiju, zgodnog momka koji trenira fudbal, ili možda onog što se sinoć sreli u kafiću ili onog što ste se juče dopisivali sa njim, ne bi trebalo predstavljati problem... Ukoliko se ne uspijete odlučiti, tu je uvijek poster Davida Beckhama iznad vašeg kreveta. Pa i jeste najljepši...

Škola: Očekujte poziv iz biblioteke, jer lektiru niste vratili već peti mjesec, a još uvijek čitate predgovor. Čini se da ste zaboravili da biblioteka radi i na raspustu. Vratite knjigu i tako nećete mučiti ni sebe čitajući je, a ni one koji je žele pročitati a od vas ne mogu.

Zdravlje: Posjetite optičara! Ne vidite baš najbolje. Mora da je zbog toga što ste pročitali stranicu i po predgovora one knjige... Bože, kako li se zove ona knjiga?!

VAGA

Ljubav: Na polju ljubavi, djelimično ista situacija. Ipak, djevojke bi mogle početi primati pozive i SMS poruke od neke jako interesantne osobe. Sad, upitno je koliko je ta osoba interesantna... Nemojte se baš previše zanositi. Nije baš da ste Angelina Jolie... Djevojke, ne bismo da vas razočaramo, ali SMSove će vam slati drugarica iz klupe, koja vam još uvijek nije dala svoj novi broj... To se zaista rijetkima dešava...

Škola: Osim stalnih svađa sa drugaricom iz klupe zbog poziva i SMS poruka, sve ostalo bi trebalo biti OK. Ma što da vas lažemo, gore od svađe s drugaricom iz klupe na samom početku školske godine ne može biti... Ako i može, vi ćete to prvi iskusiti.

Zdravlje: Osim glavobolje, grlobolje, bolova u nogama, rukama, kosi, noktima, vratu i usnama sve ostalo bi trebalo biti uredno. A da, stomak će vas boljeti...

ŠKORPIJA

Ljubav: Vi ste voljeni sa svih strana. Jednostavno ste magnet za ljubav. Ponekad vam se čini da vas ljudi i previše vole, te da nema potrebe za tolikom ljubavlju. Potpuno ste u pravu! I nama se

čini da vas ljudi vole bez ikakvog razloga, te da ste im jednostavno prešli u naviku, a vrlo brzo ćete i u dosadu. To je za očekivati, a sad...

Škola: Relativno dobro, naravno kada budete u školi. Usporite malo! Ne vjerujemo da će ubuduće paliti izgovori tipa: sat mi nije zvonio (a i kako bi, kad ga niste navili), mama me zaključala u stanu (vi se zaključali, a ključ bacili kroz prozor), itd... Ukoliko ne želite gomilu neopravdanih, prošetajte malo češće do škole u narednoj školskoj godini...

Zdravlje: Vi prosto pucate od zdravlja, da se čini da ćete eksplodirati... Savjet: Razbolite se, te nas poštedite eksplozije.

STRIJELAC

Ljubav: Bit ćete u boljem emotivnom raspoloženju od svog partnera, koji će se uporno truditi da se udalji od vas. Vi to nećete primjećivati, jer ne vidite dalje od svog nosa, ali će čovjek očajnički pokušavati da ode, bilo gdje, samo dalje od vas. Izgleda da vas partner baš naročito i ne voli. Moralo je i to jednom izaći na vidjelo, isuviše dugo ste se zavaravali.

Škola: Kao i do sada, vi i matematika bit ćete nebo i zemlja. Niti vi volite nju, niti ona vas, tako da je osjećanje obostrano... Ma ne brinite se, najbolji ste iz odjeljske.

Zdravlje: Moguća upala jezika zbog pretjeranog pričanja. Ne morate svakom loncu biti poklopac... Usporite malo... Ili jednostavno, ušutite na neko vrijeme.

JARAC

Ljubav: Čestitamo! Upravo ste osvojili nagradu Zlatni magarac za naivnost i lakovjernost. Ne vjerujte svakome, jer nisu svi cvječke kao što izgledaju, ili se bar trude da izgledaju. Ne dajte drugima da vas vuku za nos... Ne bi vam pristajao nos kao kod Pinokija. Jedan prijateljski savjet za dečke: Provjerite da li vam djevojka svakog petka izlazi sa frendicom!? Ništa nije kao što izgleda...

Škola: Bit će vam jako teško da se ponovo adaptirate na školsku atmosferu. Vi ste još na moru, u bazenu, sunčate se... ispijate hladan sok... Ups! Desit će vam se da se odjednom prenete i ugledate profesoricu matematike koja će vas pitati za sinus i kosinus. Tu je opet ona gruba stvarnost... Savjet: Vježbajte trigonometriju prije početka školske godine.

Zdravlje: Uglavnom ćete biti neispavani, jer vaš sat uporno zvoni u 7 sati... Čak razmišljate da ga zamijenite. Možda da kupite neki koji ne zvoni, ili bar onaj koji će zvoniti u podne...

VODOLIJA

Ljubav: U ljubavi vam nikad nije išlo tako sjajno, pa što bi i sada?! Takve drastične promjene u pogledu ljubavnog uspjeha ne bi bile dobre za vas. Mislím, kad ste se već navikli na to da vas niko ne shvata ozbiljno. Nemojte pokušavati promijeniti situaciju na polju ljubavi i kojim slučajem pozvati nekoga da izađete. Hm... Ne bismo da se razočarate, stoga vam to i savjetujemo.

Škola: U posljednje vrijeme sve se češće pitate: Šta je to ŠKOLA? Čini vam se kao da ste već negdje čuli tu riječ, ali ipak... Šta bi to mogla biti ŠKOLA?! A, da... Savjetujemo vam da to pitate svoju školsku drugaricu. Možda vam ona može pomoći, osim ako nije izgubljen slučaj kao vi...

Zdravlje: Prilično ste zdravi za osobu koja na

preglede ide... A da, nikad... Savjetujemo vam da ipak odete na ljekarski pregled, kako biste se još jednom uvjerali da ste apsolutni fenomen. Šta je to bolest?!

RIBE

Ljubav: Imate mnogo prijatelja kojima slijepo vjerujete (već se primijeti da nešto nije uredu, jer danas ste bogati ako imate ½ istinskog prijatelja), stoga nije ni čudo što vam vaši najprijatelji krađu sve partnere! Ali vi ste jedna dobra duša, pa ćete odustati od dečka/cure radi prijateljstva (i tako najmanje 50.000 puta, pa to činite samo za one 'naj...naj...najbolje prijatelje')! Savjet: Vama samo psihijatar može pomoći!

Škola: Eto, ostvarit će vam se najveći ovogodišnji san, krenut ćete u septembru ponovo u školu, ponovno ćete vidjeti profesore... nadamo se da ćete na jesen mirnije spavati.

Zdravlje: Moguće da vam glava promijeni oblik, mislim da se preobrazi u magareću, pa ipak vi ste osvojili sve oskare kad je riječ o dobroti. Tačnije živite za prijatelje, koji vas iz dana u dan sve više i više razočaravaju. Možda vas to i opameti! Ko tebe hljebom ti njega kamenom, poslovice koja bi vam u budućnosti trebala postati deviza.

DESIGN | **ISMET LISICA** |
WWW.STUDIOLISICA.COM

